

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Georg Søndergaard

DANSKE fornavne

Popularitet
Betydning
Oprindelse

Georg Søndergaard

danske

FORNAVNE

– betydning, oprindelse, popularitet

Lademann

Indhold

Dansk navneskik · 3

»Kært barn har mange navne« · 3

Navnetyper · 3

Hovednavnet · 4

Afledninger · 5

Skiftende hovednavne · 6

Tilnavne · 6

Arvede tilnavne · 7

-søn og -datter-navne · 8

Tildelte tilnavne · 8

Andre navnetyper · 9

Personnavnets funktioner · 10

Oplevelse af personnavnet · 12

Vurdering af eget navn · 14

Vurdering af andres navne · 14

Personnavnets kulturhistorie · 15

Oldtidens personnavne · 15

Andre oldtidsnavne · 17

Middelalderens navne · 18

Navngivning i middelalderen · 20

Fornavne i middelalderen · 21

Personnavne i nyere tid · 22

Fornavne i nyere tid · 23

Efternavne i nyere tid · 26

Nutiden · 28

Navnevalg i dag · 31

De 15 mest populære pige- og drengnavne · 36

Navne-leksikon · 37-79

Hvad siger loven om barnets navngivning? · 80

Danske fornavne

© copyright: Lademann Forlagsaktieselskab/Det Ny Lademann, 1982 og 1991

Redaktion: Ib Askholm

Omslag: Annette Berggreen

Sats: Thiagraf, København

Tryk: Laursen · Tønder

ISBN: 87-15-08713-1

Illustrationen på side 17 gengives med venlig tilladelse af kunstneren, Erik Hjorth Nielsen.

Dansk navneskik

»Kært barn har mange navne«

Navne er naturligvis ikke bare tomme ord, som vi giver vore børn for at kunne kende dem fra hinanden og fra andre mennesker. Det er navne måske nok først og fremmest. Men alle navne – også stednavne, betegnelser for byer, landskaber, vandløb osv. – er andet og mere end blotte kendemærker. Således er der et eller andet mystisk ved et navn, en overnaturlig kraft. Det hæftede man sig f.eks. ved, når man i tidligere tid gav børnene navne. Den der fik et stærkt og kraftfuldt navn, ville få de samme egenskaber, som lå i navnets betydning: *Erik* = »den evigt mægtige«, *Harald* = »hærens behersker«, *Ragnfrid* = »elsket af guderne« osv. Den slags forestillinger kan man finde i alle kulturer og sprog rundt om i verden. Her kan også nævnes troen på navnets helbredende egenskaber, som når f.eks. jøderne tidligere gav et dødssygt menneske et andet navn for at narre dødsengelen.

Der er også noget følelsesmæssigt i navnene. Nogle navne synes vi er kønne og mere passende end andre. Det hænger sammen med vore forestillinger om visse mennesker eller typer med bestemte navne. Hvis man f.eks. kender »en dum unge«, der hedder Thomas, kan det være meget svært at undgå at få et negativt indtryk af selve navnet *Thomas*.

»Det er ikke en her på gården,« forsikrede en gårdmandskone en gang i 1880'erne, da en fremmed spurgte efter forpagter Rasmussen. Men efter nogen snak frem og tilbage blev sagen dog til sidst opklaret, og det var faktisk manden på gården. Hans kone havde bare aldrig været klar over, hvad han egentlig hed. I alle de år, hun havde kendt ham, havde han aldrig heddet andet end *Kræn Kusk*, og det andet navn af

den slags, fine folk inde i byen brugte – det var helt fremmed for hende. For os i dag er det jo en sær tanke, at sådan noget kunne ske for bare 100 år siden. Men faktisk er det ikke så længe siden, at der kom rigtig orden i danskernes navneforhold.

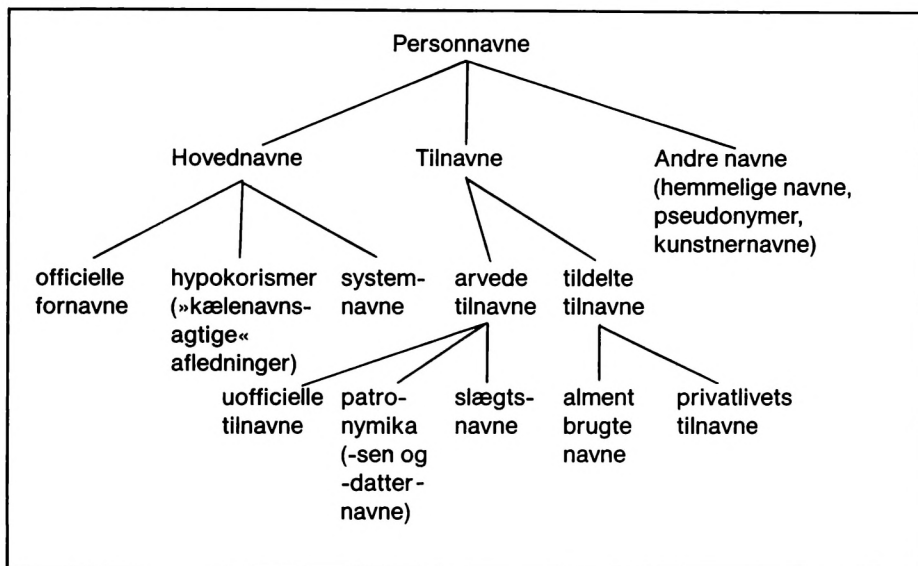
»Kært barn har mange navne« siger en gammel talemåde, ja ikke nok med det. Egentlig har det kære barn mange *slags* navne: fornavn, kælenavn, kendingsnavn, tilnavn, slægtsnavn, øgenavn osv. Og hvert enkelt navn bliver brugt i bestemte situationer, hvor de andre ikke kan bruges. Fra min barndom husker jeg en mand, hvis døbenavn vistnok var *Harald Andersen*. Måske hed han også noget mere, men vi kaldte ham aldrig andet end *Buk-Harald* (enten var det noget med en bestemt råbuk, han havde skudt eller også havde han de egenskaber, som denne betegnelse almindeligvis hentyder til). Mange gange hed han bare *Bukken*, det vil sige kun når man talte om ham. Aldrig når man talte *til* ham. Så sagde man bare *Harald*. Der har vel været nogle enkelte, præsten, doktoren og måske skolelæreren, der har sagt *Harald Andersen* eller bare *Andersen*.

Også når vi går længere tilbage i tiden, kan vi finde eksempler på en sådan variation. I et gammelt middelalderligt diplom kan man således se samme mand blive omtalt som *Iohannes Pederssøn* og *Iohannes Foghwit (Foged)* og måske er han også kendt under navnet *Iohannes Rufus*. Alle tre tilnavne har kunnet bruges, i hver sin sammenhæng.

Navnetyper

Der er så mange forskellige former for personnavne, at det er umuligt at beskrive dem under ét. Vi kan bare tænke på, hvor

Personnavnenes systematik

mange forskellige slags navne den enkelte kan have. Foruden de officielle navne, fornavn, efternavn, eventuelt mellemnavn osv. er der en række uofficielle navneformer, der egentlig er lige så vigtige. Ja, i nogle

De indfødte på Ny Guinea ændrer navn på bestemte stadier i tilværelsen: som børn, ynglinge, voksne samt i forbindelse med vigtige stamme-begivenheder: jagter, krige, store fester osv.

tilfælde kan et uofficielt navn træde fuldstændig i stedet for et officielt døbenavn. Der kan nævnes forskellige former for kælenavne eller familiære navne, tilnavne og øgenavne osv. Hvis vi ser os om i verden, finder vi endda let mange flere slags: særlige krigernavne, ægteskabsnavne, jægernavne, skiftende livsstadie navne m.v. I oversigten er alle de mange typer af navne forsøgt placeret i et generelt system, som kan bruges som udgangspunkt. Den vigtigste skelnen her går mellem hovednavn og tilnavn.

Hovednavnet

Blandt en persons forskellige navne er hovednavnet altid det vigtigste. Det er hovednavnet, der rummer de særlige navneegenskaber og som den enkelte oplever som helt sit eget navn. Også for forældrene er barnets hovednavn det vigtigste. Det er det navn, de har kunnet vælge og som de har lagt alle deres gode ønsker

Kineserne skifter navn flere gange i livet, samtidig med at de bærer flere forskellige navne til brug i forskellige situationer. En kinesers første navn er altid slægtsnavnet, f.eks. Wang La-chi, Liu Chin-chu, Mao Tse-tung m.v.

i. Hovednavnet er det individuelle navn, der f.eks. adskiller det enkelte barn fra de andre i søskendeflokken. I mange sprog hedder det noget med *for-* eller *første* navn. Men denne betegnelse er ikke lige god i alle tilfælde. Der findes nemlig en række sprog, hvor hovednavnet ikke er nummer ét i en persons fulde navn. Det gælder f.eks. i Kina, hvor det første navn er slægtsnavn og de følgende individuelle navne. *Mao Tse-tung* omtales ofte blot som *Mao*, på samme måde som når vi taler om *Churchill*, *de Gaulle* osv., altså med slægtsnavnet alene.

Afledninger

En særlig form for navne er her de kæle- navneagtige afledninger af de officielle hovednavne. De findes vistnok i alle sprog på forskellig måde. Ofte er de helt regelmæssige eller faste, således at det enkelte navn har en række standardafledninger, jfr. oversigten s. 4. Det tekniske udtryk for den slags navneafledninger er *hypokorisme*. Ofte erstatter de fuldstændig de officielle navne. Det gælder f.eks. mange af de engelske afledninger:

Drengenavne

Barney (Bernard)
Benny, Bennie (Benjamin)
Bill, Billy (William)
Bob, Bobby (Robert)
Charley, Charlie (Charles)
Dick (Richard)
Eddie (Edward)
Frank (Francis)
Fred (Alfred)
Harry (Harold)
Jack (John)
Jim, Jimmy (James)
Johnny (John)
Mickey, Mike (Michael)
Pat (Patrick)
Robin (Robert)
Ted, Teddy (Edward, Theodore)
Tom, Tommy (Thomas)
Tony (Anthony)
Will, Willie (William)

Pigenavne

Annie (Anne)
Bella (Isabel)
Bess, Betty (Elizabeth)
Celia (Cecilia)
Chris, Christa (Christina)
Dolly (Dorothea)
Eliza, Ella, Elsie (Elizabeth)
Emmy (Emily)
Fanny (Frances)
Ginger (Virginia)
Judy (Judith)
Kate, Kathy, Kit, Kitty (Catharine)
Linda (Belinda)
Liz, Lizzie (Elizabeth)
Maisie (Margaret)
May (Mary)
Mollie, Molly (Mary)
Nan, Nancy (Anne)
Nellie, Nelly (Helen)
Pam (Pamela)
Pat, Patty (Patricia)
Peg, Peggy (Margaret)
Sallie, Sally (Sarah)
Sandra (Cassandra)
Sue, Susan, Susie (Sussanna)

Tina (Christina)
Tonie (Antonia)
Vickie, Vicky (Victoria)
Wilma (Wilhelmina)
Winnie (Edvina)

Tilsvarende kort- eller kæleformer finder vi i næsten alle sprog til alle tider.

Skiftende hovednavne

Et andet interessant fænomen i forbindelse med hovednavnet er den skiften eller somme tider udskiftning, der kan finde sted i forbindelse med forskellige religiøse forhold eller på forskellige stadier i et menneskes liv. Det bedste eksempel er her kinesernes navneskik. En kineser kan somme tider nå at få mere end ti forskellige navne i løbet af sit liv. Først er der et særligt baby-navn, »mælkenavnet«, som bruges indtil seksårs-alderen, hvor det erstattes af et »skolenavn«, som faderen eller læreren vælger. Derhjemme er det dog en anden slags navn, der bruges til daglig. Man kunne kalde det et »rækkefølgenavn«, der er bestemt af det enkelte barns nummer i søskenderækkefølgen: *Den ældste, Lille nummer to, Den tredie*. Noget tilsvarende findes også mange andre steder i verden, oftest på den måde, at der til det enkelte »nummer« svarer et bestemt navn, som så eventuelt senere skiftes ud eller suppleres med andre navne. Når en kineser bliver gift, får han eller hun ofte et særligt »bryllupsnavn«, som fuldstændig erstatter tidligere navne. For de fleste kinesere er dette navn det sidste; men tidligere var det almindeligt, at man skiftede navn endnu nogle gange i livet. For eksempel når man skiftede job eller flyttede til en anden egn af landet.

Mange steder i verden er navneskifte almindeligt ved bestemte lejligheder; omkring de afgørende vendepunkter i tilværelsen, f.eks. ved overgangen fra barn til voksen, når drengen bliver indviet til kriger,

Politikeren Moses Olsens navn er en typisk grønlandsk kombination af et gammelt bibelsk fornavn og et almindeligt dansk -sen-efternavn. Skikken med påfaldende bibelske navne kendes mange steder i verden, hvor en befolkning i nyere tid er gået over til kristendommen.

når han har udrettet en eller anden stor bedrift. Det kan også somme tider smitte af på resten af familien.

En særlig form for navneskifte kendes i forbindelse med trosskifte. Mest almindeligt er det i forbindelse med den kristne religion, hvor man i dåben får et nyt kristent eller bibelsk navn. Eksempler kan vi finde f.eks. på Grønland, hvor navne som *Moses, Jonathan, Elieser* osv. er almindelige også i dag.

Tilnavne

Ved tilnavne forstår vi alle slags navne, der opleves som tilføjelser til hovednavnet eller som sekundære i forhold hertil. Det gælder alle slags tilføjelser, fra de officielle efternavne til de mere respektløse øgenavne eller smædenavne, jfr. s. 8. Man kan dele tilnavnene i to grupper, efter den måde de er knyttet til den enkelte på, om de så at sige »går i arv« fra forældre til børn eller om de er helt personlige navne, der har en ganske bestemt årsag.

Arvede tilnavne

Her er slægtsnavnet den vigtigste type. Slægtsnavnet er et civilisationstræk, kendt f.eks. i Kina, hvor slægtsnavne, der hos kineserne egentlig er »fornavne«, jfr. s. 5, har været brugt i måske mere end 3000 år. Fra Europa kendes slægtsnavnet først hos romerne, jfr. *Marcus Porcius Cato*, *Publius Ovidius Naso*, *Gajus Julius Cæsar*, hvor det sidste navn er et personligt tilnavn, mens navnet i midten er slægtsnavnet.

Men de arvede slægtsnavne, således som vi kender dem i dag, er et nyere fænomen. Det begyndte omkring år 1000 rundt om i Europa, hvor det i løbet af de følgende 200-300 år vandt indpas overalt i de »højeste kredse«. Herfra bredte det sig så i løbet af nogle hundrede år til resten af befolkningen, først til borgerskabet og sidst til landalmuen. Men først i midten eller slutningen af forrige århundrede havde f.eks. alle danskere et egentligt efternavn, jfr. i øvrigt s. 28 ff.

Også uofficielle tilnavne kan arves. Indtil

Marcus Porcius Cato. I Europa finder vi de ældste slægtsnavne hos romerne. Blandt andre kendte romere kan f.eks. Gajus Julius Cæsar nævnes.

for 25 år siden var det ganske almindeligt på landet, at visse navne fulgte med slægten uden at være officielle slægtsnavne. Her kan også nævnes den skik at give folk tilnavn efter det sted, hvor de boede. Ham der boede i Kokhuset arvede på en måde husets navn og blev af alle i byen kaldt *Kok-Hans*, ligesom alle børnene, *Kok-ungerne*, hed *Kok-Marie*, *Kok-Henry*, *Kok-Chresten* osv. Mange af den slags tilnavne, specielt bostedsnavne, er i øvrigt i tidens løb blevet taget i brug som egentlige, officielle slægtsnavne. Man kan blot tænke på alle de danske efternavne på *-gård*.

Dette hus nær Saltum Kirke i Vendsyssel hed i mange år Krathuset, og beboerne blev derfor kaldt Krat-Hans, Krat-Stine m.v.

-søn og -datter-navne

I mange sprog findes der udtryk, som kan indgå i navne og angive, hvem en person er søn eller datter af. Det kan være *-sen* eller *-son*-navne, som vi kender dem fra de nordiske sprog (jfr. også islandsk *-dottir*). Herhen hører også endelser som f.eks. russisk *-itj* eller *-ina*, ukrainsk *-enko*, spansk *-ez*, forstavelser som f.eks. fransk *de*, italiensk *di*, *d'*, *degli* eller irsk *O'* og selvstændige ord som f.eks. normannisk *Fitz*, skotsk *Mac*, hebraisk *Ben* osv. Den slags navne kaldes med en teknisk betegnelse *patronymika*. Det er oprindelig løst tilknyttede tilnavne, der så efterhånden har fået karakter af slægtsnavne.

Tildelte tilnavne

Denne kategori udgør en yderst broget og mangfoldig gruppe, der omfatter såvel tilnavne til historiske personer (Ivan *den Grusomme*, Erik *Blodøkse* osv.), som helt individuelle navne af den slags, kolleger giver hinanden på store arbejdspladser (*Arme og ben*, *Søren slæb hjem*, *Jyde-Poul* osv.). Blandt mennesker i det nære miljø vil der altid være en tendens til at benytte tilnavne, der accepteres inden for gruppen (kollegakredsen, landsbyen osv.) og som kun medlemmer af gruppen kan bruge. Ikke mindst på landet var brugen af tilnavne noget karakteristisk. »I gamle dage kaldte vi aldrig folk det, de egentlig hed« siger man. Man kunne gå op og ned ad hinanden et helt liv uden at kende hinandens officielle døbenavne. Man vidste godt, at Niels Graver egentlig hed noget helt andet, men man kaldte ham altid kun Niels Graver. Og så kunne det jo være ligegyldigt med det officielle navn.

Eksempler på en del ganske typiske landsby-tilnavne fra et nordjysk sogn i slutningen af forrige århundrede:

<i>Bro Søren</i>	gårdejer
<i>Vester Jens</i>	gårdejer
<i>Jens Madsen</i>	broder til Vester Jens
<i>Niels Adolfsens</i>	
<i>Ajes Christen</i>	gårdejer
<i>Ruw Pier</i>	husmand
<i>Ruw Piers An Maritj</i>	hans datter
<i>Fåre Jørgen</i>	husmand
<i>Jens Smed eller</i>	
<i>Smed Jens</i>	husmand
<i>Ysse Pi Chresten</i>	gårdejer
<i>Den lamme</i>	hans kone
<i>Spang Christen</i>	husmand og indsidder
<i>Glade Jens</i>	husmand
<i>Kræmmer Niels Peter</i>	gårdejer
<i>Skrå Wolle</i>	arbejdsmand
<i>Skrå Marianne</i>	hans kone el. datter
<i>Kok Niels Christen</i>	gårdejer
<i>Kro Tammes</i>	gårdejer
<i>Temmer Kræn</i>	gårdejer
<i>Hækkeri</i>	købmand
<i>Niels Bæk</i>	gårdejer
<i>Hedemanden</i>	arbejdsmand
<i>Skomager Laust</i>	husmand
<i>Gammel Ajs Peter</i>	aftægtsmand
<i>Bro Niels</i>	gårdejer
<i>Jens Harken</i>	håndværker, murer?
<i>Harken Martine</i>	hans kone
<i>Lange Jens</i>	gårdejer
<i>Thybo Maritj</i>	hans kone
<i>Kræn Munk</i>	gårdejer
<i>Munk Marianne</i>	hans kone
<i>Munk Andres</i>	hans søn
<i>Spægerbletteren</i>	så kaldt klog kone
<i>Munk An Kirstine</i>	datter af Kræn Munk
<i>Kok Hans</i>	arbejdsmand, boede i Kok-huset
<i>Kræn Kusk</i>	gårdejer
<i>Kjeld Skrædder</i>	husmand

Her skal også nævnes de forskellige kæle-navne og kæleformer af officielle navne. Om kælenavne gælder det, at deres antal er kolossalt stort. Der findes tusindvis af

forskellige kælenavne af mange forskellige slags. Blandt de egentlige kælenavne er der det interessante, at der kun er en uklar modsætning mellem drenge- og pigenavne. Blandt kælenavnenes top-ti er der kun et enkelt decideret pige-kælenavn, *Trunte*. Den slags navne findes i alle sprog i forskellig udformning.

Kælenavnenes top ti i nutiden ifølge forskellige dagbladsrubrikker (»Personlige«, »Hip, hip, hurra« osv.).

	Pct.
Trunte	2,7
Nuser	2,3
Trille	2,0
Bamse	1,3
Mulle	1,3
Musse	1,3
Putte	1,3
Basse	1,0
Buller	1,0
Pusser	1,0

Andre navnetyper

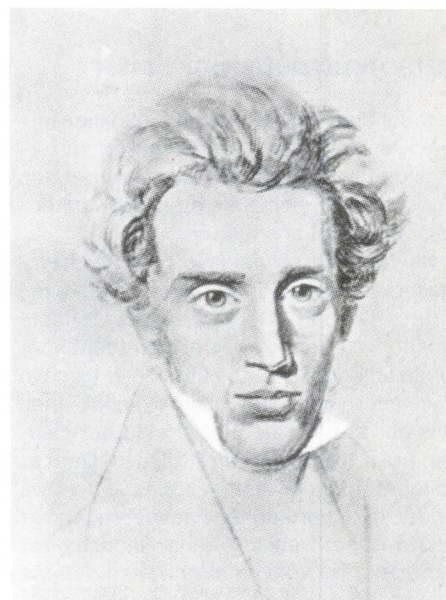
Desuden kan nævnes en række forskellige, mere specielle navnetyper. Det gælder f.eks. særlige ordensnavne, således som vi kender dem fra mange religiøse broderskaber, klostre mv., i loger og hemmelige selskaber. Herhen hører også dæknævnet eller det hemmelige navn, som bruges inden for uofficielle militærorganisationer, nationalistbevægelser osv. Dæknævnet er dog andet og mere end et indvielsesnavn. Det tjener først og fremmest som sproglig camouflage af den enkeltes identitet.

Tidligere var det almindeligt, at soldater havde særlige soldaternavne; noget vi finder en rest af ved de danske rytterregimenter, hvor navnet på soldatens hjemby

ofte bruges i stedet for hans egentlige navn.

Endelig kan nævnes de navne og betegnelser, som forskellige kunstnere bruger i stedet for deres egentlige navn. Det gælder de såkaldte pseudonymer, som vi kender dem fra litteraturen, hvor en forfatter af den ene eller den anden grund ønsker at skjule sin sande identitet for læseren. Således kaldte Karen Blixen sig flere gange *Isak Dinesen*. Søren Kierkegaard havde et helt system af pseudonymer, *Victor Eremita*, *Johannes de Silentio*, *Johannes Climacus* osv.

En anden type af kunstnernavne kendes specielt blandt skuespillere og til en vis grad hos musikere. Blandt berømte filmstjerner er der adskillige, der har særlige navne, som de er blevet kendt under. Det gælder f.eks. *Cary Grant* (opr. Archibald Leach), *Doris Day* (opr. Doris Kappelhof)

Brugen af dæknavn eller pseudonym kendes langt tilbage i tiden. I dansk litteratur er Søren Kierkegaard en af dem, der flittigt har skrevet »under pseudonym«.

Danny Kaye. *Det »rigtige« kunstnernavn kan være af stor betydning for skuespillere, sangere og andre kunstners succes. Fænomenet har fået øget aktualitet i massekommunikationens tidsalder.*

og Danny Kaye (opr. David Daniel Komin-sky).

Personnavnets funktioner

Personnavnet tjener mange forskellige formål. Der knytter sig så mange og så forskellige forestillinger til navnet, at det kan siges at have en række specielle funktioner, afhængigt af situationen.

Navnet skal selvfølgelig først og fremmest markere og identificere den enkelte i forhold til andre. Det er navnets vigtigste funktion. Vi kan kalde det den identificerende funktion. I mange tilfælde er fornavn eller efternavn alene tilstrækkeligt; men hvis der er tvivl, kan det jo altid præciseres, f.eks. ved hjælp af et tilnavn. Det var tidligere meget almindeligt, specielt på landet, hvor variationen i navnebrugen var yderst ringe. I enhver dansk landsby var der adskillige voksne mænd med samme fornavn, jfr. oversigten s. 8, hvor der af 28 mænd er 6 der hedder Christian, 5 Jens og 3 Niels, således at halvdelen af den mandlige befolkning har et af de tre almindeligste navne. Det samme fænomen kan ses over-

alt i den gamle almues navnestof. Det har medført en udstrakt anvendelse af tilnavne for at præcisere, hvilken Christian, Jens eller Niels der var tale om.

Rollefunktion

En anden vigtig funktion for personnavnet er, hvad man kunne kalde rollemarkeringen. Vi placerer os hele tiden i forhold til hinanden som overordnede, underordnede, ligestillede, fremmede, bekendte, venner, uvenner osv. Og alt efter, hvilke rollerelationer, der er tale om, bruger vi forskellige navne i forskellige situationer. Det er et spørgsmål om, hvor formelle navnene er. Det kan vi se, hvis vi stiller en enkelt persons navne op på en skala fra det stiveste til det ømt fortrolige:

Overlæge, dr.med. Thomas Schmidt
Overlæge Schmidt
Overlægen
Thomas Schmidt
Schmidt
Thomas
Tom, Tommy
Buller

I praksis er personnavnets rollemarkerende funktion ofte vigtigere end den grundlæggende identifikationsfunktion.

I mange sprog er det muligt at udtrykke endnu flere nuancer i brugen af personnavne. Således f.eks. i spansk, hvor man, hvis man f.eks. hedder *Francisco*, i nogle tilfælde kan kaldes *Chico*, i andre tilfælde *Chito*, *Curro*, *Paco*, *Pancho*, *Paquito*, *Quico*. Eller i russisk, hvor en lille dreng, der er døbt *Aleksandr* kan blive kaldt *Alek*, *Alja*, *Aleksåsa*, *Såsa*, *Såšok*, *Såšura*, *Šura*, *Aleksånja*, *Sånja* eller *Sån'ka* o.a.

Mange kender det fra russisk litteratur, hvor det ofte er svært for en ikke-russer at forstå navnebrugen. Når f.eks. Dimitrij Fjodorovitj Karamazov, den ene af brødrene Karamazov i Dostojevskijs roman, omtales og tiltales på flere forskellige måder, er der et vist system i det:

Dimitrij Karamazov kaldes han af anklageren i retten. Det er den officielle, helt »kolde« form.

Broder Dimitrij eller *Broder Dimitrij Fjodorovitj* (»Fjordorsen«) er de to andre brødreres navn til ham, både når de taler *til* ham og når de taler *om* ham. »-sen«-navnet har ikke som i dansk karakter af efternavn. Det bruges mest i fortrolige situationer og har her et præg af agtelse.

Dimitrij eller *Mitja* kaldes han af faderen og af Grusjenka, den pige de begge er forlovede i.

Mitenka, fast afledning af *Dimitrij*, bruges med tydelig negativ karakter af folk i byen i deres sladren om ham.

Social funktion

Navnet giver ofte et billede af dets ejer. Vi forestiller os noget forskelligt, når vi hører navne som *Mette Andersdatter* eller *Adolph Christian Ditlev von Lindendorf*. Man kunne måske kalde det navnets mærkefunktion. Vi kender det også fra mere aktuelle eksempler. Således er det almindeligt, at bestemte fornavne kan antyde tilknytning til bestemte befolkningsgrupper til forskellig tid. Det gælder navne som f.eks. *Henry*, *Betty* og *Mary*, der i Danmark var specielt populære omkring århundredskiftet og særlig i den brede befolkning. Noget tilsvarende gælder navne fra vor egen tid som *Brian*, *Dennis*, *Kenneth*, *Yvonne*. Også efternavne antyder en vis social placering. Nogle efternavne er »finere« end andre, jfr. eksemplet ovenfor. De almindeligste efternavne er samtidig de mindst fine. Det gælder i hvert fald efternavnenes top tyve, se skemaet til højre. Men det er naturligvis umuligt at præcisere, hvor grænsen mellem de statusgivende efternavne og de mere folkelige går, helt præcist.

Magisk funktion

Endelig skal nævnes navnets magiske funktion, dette at navnet har magt eller *mana*, som det ofte kaldes.

Hos det primitive menneske skelnes der ikke klart mellem ordet og tingen, mellem navnet og personen. Det betyder blandt andet, at et menneskes gode egenskaber og lykke i livet er knyttet både til navnet og til personen samt at en fjende får magt over personen ved at have magt over hans navn. Navnet når ud i personen, siger en tysk navneforsker. Den der kender en andens navn, kan ifølge gammel folketro efterstræbe ham. Derfor er mennesker i primitive kulturer ofte forsigtige med at for-tælle deres navn til andre.

Måske er det navnets magiske funktion, der ligger bag opkaldelsesprincippet, som kendes i den ene eller den anden form næsten overalt i verden. Opkaldelsen er det mest universelle af alle personnavnets

Efternavnenes top tyve i Danmark. Det er påfaldende, så stor en del af det samlede efternavnestof, der udgøres af -sen-navne; næsten 70 pct.

Nr.	Navn	Antal	Pct.
1	Jensen	368.600	7,7
2	Nielsen	349.100	7,3
3	Hansen	297.900	6,2
4	Pedersen	203.400	4,2
5	Andersen	188.400	3,9
6	Christensen	159.900	3,3
7	Larsen	148.200	3,1
8	Sørensen	139.100	2,9
9	Petersen	130.200	2,7
10	Rasmussen	117.400	2,5
11	Jørgensen	110.100	2,3
12	Madsen	76.400	1,6
13	Olsen	65.200	1,4
14	Kristensen	59.000	1,2
15	Christiansen	45.900	0,9
16	Thomsen	40.200	0,8
17	Poulsen	36.500	0,8
18	Johansen	36.500	0,8
19	Knudsen	34.600	0,7
20	Jacobsen	34.400	0,7

træk. Man giver det lille barn et navn, som tidligere har været båret i familien og har vist sig at have megen mana. Det kan være bedsteforældres, forældres, afdøde søskendes navne eller navne på andre nære familiemedlemmer, der således gives videre til en lille ny verdensborger med alle gode ønsker om lykke og fremgang i livet.

Her skal også nævnes brugen af navnet som undergørende middel. Det kendes mange steder i verden på mange forskellige måder. Således har jøderne helt op til vor tid betragtet navnet som noget meget betydningsfuldt også i den sammenhæng. Der var mange regler for brugen af navne og mange forestillinger om navnets magt. Således ville to familier med samme efternavn undgå at komme til at bo i samme hus, ligesom en enke aldrig ville gifte sig med en mand, der hed det samme som hendes afdøde mand. Man har beretninger om, at navneskift har kunnet helbrede syge. Således blev Mr. Maurice Schwab en sommerdag i 1957 bragt ind til et hospital i Chicago med en blodprop ved hjertet. En af hans pårørende foreslog, at man skulle prøve at give ham et nyt navn og på den

Hos jøderne er personnavnet traditionelt blevet betragtet som en særdeles vigtig faktor af afgørende betydning for en række forhold i tilværelsen.

måde redde hans liv. Sådan havde forfædrene gjort i århundreder. Rabbien blev hentet, og ved en kort ceremoni ved sygesengen skiftede Maurice navn og kom til at hedde *Hayim*, »liv« – hvorefter han hurtigt blev rask igen.

Oplevelse af personnavnet

Forbindelsen mellem den enkelte og hans eller hendes navn er noget meget afgørende, både for den enkelte selv og for omgivelserne. Man oplever navnet som en del af et menneskes personlighed. »En skabning uden navn er som en flagrende skygge, hvileløs og altid i bevægelse, utydelig og ikke til at skelne fra andre« siger en engelsk religionsforsker. På samme måde som et menneskes legeme er en del af ham, således er også navnet en afgørende del af den enkeltes personlighed. I mange tilfælde gælder det, at hvis man ændrer navnet, ændrer man også personligheden. Og i hvert fald kan man sige, at forbindelsen mellem navnet og dets ejer er noget meget afgørende, der har konsekvenser på en lang række områder af et menneskes liv.

Forklaringen på denne nære sammenhæng mellem navnet og dets ejer skal sikkert søges helt tilbage hos det primitive menneskes oplevelse af ordet og dets betydning; alle væsener og ting er individer, der har hver sit navn. En mand kan have flere kastespyd med hver sit navn, medens sproget ikke indeholder nogen fælles betegnelse for begrebet kastespyd. Ordet er det samme som tingen eller personen. Navn og person er det samme. Den indfødte siger ikke »Mine sønner«. Han siger *Nkwabwe*, *Ojubwe*, *Tschanka'i*, *Rangai* osv. De hedder ikke kun *Nkwabwe*, *Ojubwe* osv., de er *Nkwabwe*, *Ojubwe* osv. Og når en fjende behersker navnet *Nkwabwe*, behersker han manden.

Mennesket frygter hvad det ikke forstår. I alle religioner er det uforståelige og ube-

Bag opkaldesskikken ligger forestillingen om et liv efter døden. Det gælder f.eks. i forbindelse med troen på sjælevandring, således som det kendes i flere orientalske religioner, f.eks. buddhismen.

regnelige knyttet til guders og ånders navne. Hvis ikke det hedder noget, har det ingen realitet for mennesket. Ganske vist er guders rigtige navne ofte skjult for mennesket. Som en religionshistoriker siger: »Navnet på den mægtige Gud kender intet menneske. *Jahve, Allah, Theos, Deus, Gott* eller hvilket ord man bruger, er ikke navne, men blot betegnelser for vores Gud, som vi bruger på grund af vores uvidenhed om det sande navn, ord som den menneskelige tanke har brug for at støtte sig til.« Derfor har den præst eller profet, der kender gudens navn, indflydelse på guddommen. Ved besværgelser og påkaldelser af guden vil han bønhøre en.

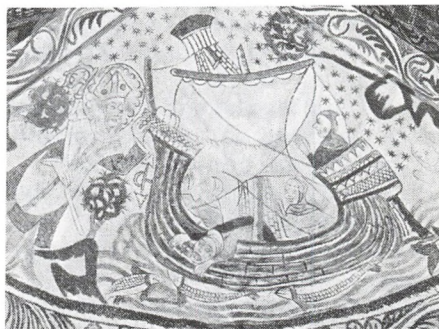
Denne tro på navnets magt, dets *mana*, kendes i alle kulturer og religioner på den ene eller den anden måde. Navnets *mana* bestemmer den enkeltes skæbne. Navnets *mana* giver magt til dets ejer.

Ikke mindst inden for slægten spiller navnets *mana* en vigtig rolle. Dette at slægten lever videre gennem navnet, er noget væsentligt i alle kulturer og religioner. »Med navnet gik lykken og frændeværdigheden ind i barnet«, siger en dansk religionshistoriker. »Først da havde den lille en levende sjæl. Slægten levede videre i

navnet, og navnet blev i sig selv et koncentreret poetisk udtryk om al mulig lykke for barnet.« Ideen om slægtens videreførelse hænger også sammen med den vidt udbredte forestilling om sjælens vandring fra den ene skabning til den anden. Man har påvist, at sjælevandringstroen spillede en stor rolle i den gamle ægyptiske religion, i de senere indiske religioner (brahmalæren og buddhismen), at den trængte ind i græske filosofiske retninger som religiøs teori, og at den lærtes af druiderne i Gallien. I den senere jødiske religionsfilosofi finder vi den, ja endog i en række gammelkristelige sekter.

Blandt navneforskere er der enighed om, at vi også her har baggrunden for opkaldesskikken, således som vi kender den næsten over hele verden, jfr. s. 11. Det gælder også brugen af navneforbilleder, store medicinmænd og åndemanere, berømte helte, guder, fabelvæsener osv.; alle der havde eftertragtede egenskaber, havde samtidig navne med megen *mana*, der måske kunne give den lille noget af den samme berømmelse, kraft og lykke.

Måske er der også træk af en sådan primitiv *mana*-tro i den udbredte brug af helgennavne, vi kender fra den tidlige middel-

Helgenen Skt. Nikolaus redder et skib i havsnød. – Tidligere tiders brug af helgeners navne var udtryk for en tro på, at noget af en helgens sjæl eller personlige egenskaber med navnet blev overført til den nyfødte.

alder. På en hellig mands eller kvindes dødsdag kunne forældre gennem navnet overdrage den nyfødte noget af helgenens »sjæl« eller »personlige velsignelse«, jfr. i øvrigt s. 21 og 22.

Vurdering af eget navn

Der findes flere amerikanske undersøgelser af menneskers forhold til deres eget navn. De viser blandt andet, at vor oplevelse af navne er aldersbestemt, således at børn som regel ingen problemer har med deres navn, selv om der godt kan være en legekammerat, hvis navn man egentlig hellere ville have. I puberteten er der derimod mange, som har problemer med deres navn. Her er den enkelte i højere grad afhængig af andres mening om navnet, således at de navne, der er almindeligt accepteret i et miljø bliver de foretrukne. Når de andre har navne som *Dennis*, *Brian* eller *Kenneth*, kan det godt blive et problem for en lidt følsom *Andreas* eller *Rasmus* at have et navn, der er anderledes end de fleste. Man er altid tryggest sammen med andre, når man ikke er alt for meget anderledes end dem.

Efterhånden som man bliver ældre, af finder man sig dog med sit navn, og mere end to trediedele af alle voksne accepterer deres navn.

Blandt de utilfredse kan der være mange forskellige årsager til uvilje mod eget navn. Årsagerne falder i tre hovedgrupper:

- navnet er sjældent og opleves som sært og for påfaldende.
- navnet er meget almindeligt og opleves som kedeligt og uinteressant.
- navnet kan give anledning til drillerier (øgenavne, ordspil og fordrejninger).

Vurdering af andres navne

Den opfattelse vi danner os af et andet menneske, er i høj grad afhængig af hans eller hendes navn. Navnet er en lige så

vigtig del af et menneskes personlighed som adskillige rent ydre træk, lige så vigtigt eller vel egentlig mere afgørende end f.eks. vedkommendes højde, hårfarve, ansigtsudtryk, stemme osv.

Denne nære forbindelse mellem personlighed og navn gør personnavnet til noget næsten skæbnesvangert. *Nomen est omen*, »navn er varsel«, siger en gammel talemåde. Denne betragtning kan opfattes som en videreførelse af tanken om navnets mana: i navnets indhold ligger antydninger af den skæbne, der vil overgå navnets ejer. Således bliver navnet i visse kulturer en forpligtelse for den, der er opkaldt efter en afdød, til at beherske det, der har forårsaget den ældres død: at blive en stor bjørnejæger, dygtig sømand, stor kriger osv.

I nutidens borgerskab ligger der ofte en slags varsel i slægtsnavnet. I hvert fald når det indebærer en vis status og værdighed. Det kan være noget i selve navnets indhold eller noget der er betinget af ydre tildragelser, familietraditioner osv. Under alle omstændigheder bekræfter det ideen om navnets varsel.

Tidligere har man mange steder skelnet mellem gode og mindre gode navne og taget konsekvenserne af en sådan forskel. Således havde man i det gamle Rom navne, der var særlig heldige og andre, der snarere var uheldige. Når vigtige stillinger skulle besættes, foretrak man den der havde et heldigt navn, fordi det kunne tænkes at få betydning for hans embedsførelse. Også hos os selv kan vi finde eksempler på navne med et specielt positivt eller negativt præg. Det gælder et navn som *Johannes* (*Hans*, *Johan*, *Jan* o.a.), der tidligere har været sat i forbindelse med begreber som dumhed, kluntethed, mistænkelighed osv., jfr. sammensætninger som *Pralhans*, *Smalhans*, *Klodshans*, *Dumrian* (egl. tysk *dummer Jan*), *Klodrian*, *Grobrian* o.a. Noget lignende findes også ved andre navne, f.eks. *Per* (*Peter*, *Peder*): *Per Nittengryn*, *Fattigper*, *Sorteper*, *Vigtigper*, *Dummeper* o.a.

Endelig kan nævnes – helt generelt – modens og smagens betydning for den almindelige mening om bestemte navne. Der er stort set enighed om at betragte nogle navne som gammeldags, f.eks.

<i>Valdemar</i>	<i>Dagmar</i>
<i>Theodor</i>	<i>Augusta</i>
<i>Henry</i>	<i>Betty</i>

En gruppe navne kan man måske slå sammen under en betegnelse som »fine«, f.eks.

<i>Joachim</i>	<i>Regitze</i>
<i>Vincent</i>	<i>Constance</i>
<i>Benedikt</i>	

På samme måde er de fleste enige om, at navne som f.eks. disse er sære eller outrede

<i>Astor</i>	<i>Agny</i>
<i>Egan</i>	<i>Utta</i>
<i>Hjarne</i>	<i>Kiti</i>

Den fælles smags- eller modeoplevelse er ligeledes bestemmende for de tanker og forestillinger, der er knyttet til visse navne, f.eks.

Bartholomæus
Ephraim
Emmanuel
Timotheus

Holdningen til bestemte fornavne er bl.a. afhængig af det enkelte navns udbredelse. Når et navn er nyt eller usædvanligt, vil der være mange, som ikke bryder sig om det; men efterhånden som det breder sig, vil man – om end modstræbende – optage det i sit »passive navneforråd«. Når der så er gået 25-30 år, og navnet har nået en vis udbredelse, opstår der ofte en slags mætning, og så falder navnets popularitet igen. Fænomenet kendes også fra andre æstetiske oplevelser. Vi vurderer det højest, som

vi er mest fortrolige med – indtil en vis grænse. Når den samme oplevelse gentages mange gange, falder dens æstetiske værdi efterhånden, og vurderingen kan ende i det stik modsatte. Det er det, der ligger bag de karakteristiske bevægelser på navnenes popularitetskurver.

Personnavnets kulturhistorie

Personnavnets historie er et yderst spændende stykke Danmarkshistorie. Alle de afgørende ting, der er sket i vor kulturs historie, har sat sig spor i navnematerialet, i oplevelsen og brugen af personnavnene. Det er derfor meget rigtigt, når man har sammenlignet vort navnestof med arkæologiske lag, der afspejler mange århundreders kulturhistorie. Først de urgamle navne fra hedensk tid, derefter et vigtigt »lag« af kristne navne. Så er der navnene ude fra det store Europa, tyske og franske navne, som er kommet hertil med skiftende kulturstrømninger ned gennem århundrederne. Og endelig de mange navne fra nyere tid, som har deres udspring i dyrkelsen af helte og heltinder i den virkelige verden eller fra bøgernes, filmenes og lp'ernes univers. Som en dansk sprogmand har sagt det: »Læs nogle sider navne i telefonbogen, og du har et rids af hele Danmarkshistorien.« Og det siger endda kun til de officielle navne, fornavnene og efternavnene. Hvis vi tager alle de uofficielle navne i betragtning, bliver denne karakteristik blot så meget mere dækkende.

Oldtidens personnavne

Vore ældste navne går tilbage til oldtiden, længe før vor tidsregning. Det var før man kunne læse eller skrive, men vi har ad flere forskellige kanaler bevaret adskillige af de ældste navne, der måske er 2000 år gamle her hos os. Det drejer sig om mere end

1000 navne, hvoraf de fleste er mandnavne, f.eks.:

<i>Astrid</i>	<i>Erik</i>	<i>Gudmund</i>
<i>Björn</i>	<i>Gunnar</i>	<i>Hakon</i>

– gamle nordiske navne, som også kendes i dag. Dertil kommer et stort antal, som nu er gået af brug. Det drejer sig om sammensatte navne som f.eks.

<i>Gunbjörn</i>	<i>Geirbrud</i>	<i>Eysteinn</i>
<i>Vigfast</i>	<i>Hrafnkil</i>	<i>Hapuwulf</i>
<i>Herlaug</i>	<i>Þórgrim</i>	<i>Sveinbjörn</i>

og kortformer af sådanne navne:

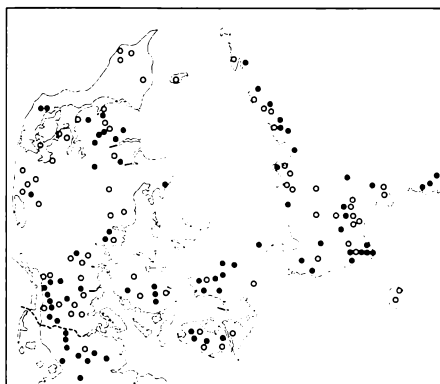
Toke (af *Thorketil*)
Tove (*Tofi* af *Thorfinnur*)
Sibbe (af *Sigbjörn*)
Bjarne (af *Asbjörn*)

Vort kendskab til de gamle navne stammer dels fra skrevne kilder i udlandet (klosterbøger, dødelister, regnskaber osv.), dels fra stednavne. Således er stednavne, der ender på *-lev* og *-sted* i de fleste tilfælde sammensat med et personnavn som forled:

Ullers lev (*Ulvar*)
Swogers lev (*Swavar*)
Ørs lev (*Øster, Østheri*)
Harald sted (*Harald*)
Siger sted (*Sigvard*)
Ul sted (*Ulvir*)

Fra vikingetiden har vi et stort antal navne overleveret, dels fra fremmede skriftlige beretninger dels fra hjemlige runeindskrifter, samt et stort antal stednavne både i Danmark og i England samt Frankrig (Normandiet), hvor vikingerne bosatte sig og gav de nye byer navne.

Gennem de islandske sagaer får vi et indtryk af de gamle nordboers opfattelse af personnavnets betydning, således som den viser sig i deres navngivningsmønstre. Det var væsentligt at skabe sammenhæng

Bag vore landsbynavne gemmer der sig en mængde gamle personnavne. Ovenstående kort viser bl.a. -sted-navne, som indeholder et gammelt personnavn (angivet med ●).

i slægten, og det kunne navnene bidrage til. En af måderne var at følge et system i navngivningen, på samme måde som i denne søskendeflok:

Thorbjörn
Thorbrand
Thormund
Germund
Gudmund

I de tre første navne er det gudenavnet *Thor*, der går igen i hvert enkelt navn, hvorefter sidsteleddet *-mund* bliver fælles. Dette navngivningsprincip kalder man *variationsprincippet*.

Et andet princip er bogstavrimet eller *alliterationen*. I en kendt skjoldunge-slægt møder vi navne som disse:

Hrodgar og *Helgi* (*Roar* og *Helge*)
Herowearð
Hrodrek
Hrodmund
Hrodwulf (senere: *Rudolf*)

Alle disse navne begynder med samme bogstav.

Disse to navngivningsprincipper er meget gamle og fortaber sig i myter og religiøs digtning, som vi først og fremmest kender fra den islandske saga-litteratur.

Det tredje princip er opkaldelsen. Det bliver ikke rigtig almindeligt i Norden før i 800-tallet efter at have levet i Europa i 200-300 år forinden. Opkaldelsesprincippet hænger sammen med troen på sjælevandring, og det finder vi udtryk for adskillige steder i sagalitteraturen, jfr. i øvrigt s. 13.

Andre oldtidsnavne

Også i oldtiden har man ofte haft brug for at skelne mellem flere personer med samme fornavn. For eksempel i de mange små professionelle hæere af vikinger, hvor der kunne være adskillige med navne som *Toke*, *Tove*, *Sibbe* osv. Her var det almindeligt at bruge tilnavne, der karakteriserede den enkelte bedre end fornavnet gjorde. Tilnavne er mere personlige og siger ofte meget mere om vedkommende end et mere tilfældigt fornavn. Man kan forestille

sig, at i krigerblokket er det i daglig tale tilnavnene, der har været brugt – ikke fornavnene, så folk har været benævnt ved f.eks. tilnavne fra det sted, de kom fra: *Jonadal*, *Agdanes*, *Heimnes* osv. Det kunne også være noget ved den enkeltes udseende, egenskaber, erhverv, social stilling o.a., der gav anledning til tilnavnet.

Den almindeligste type er den, der gælder personens udseende. Det kan være farveord som *den hvide*, *den røde* osv. – ofte i sammensætninger: *Torsten Rødskæg*, *Sibbe Hvidskalle* osv. *-skæg* har vi også i *Silkeskæg*, *Bukkeskæg* og *Tveskæg*. Herhen hører også tilnavne som *Braknæse*, *Kællingenæse*, *Skenæse*, *Klokkenæse* osv. I alt kendes 21 personer fra sagalitteraturen med tilnavne på *-næse*.

Også de dele af kroppen, der kan give anledning til mindre høviske benævnelser, møder vi i oldtidens tilnavnerpertoire. Vi hører således om *Arne Dårilgipik*, der åbenbart har fået den pågældende legemsdel beskadiget eller selv har gjort skade med den. Det er det oldnordiske

Vikingerne førte »djærv tale«, når de sammen drog på erobringstogt i det fremmede. Også en række af deres tilnavne var ret så bramfri, men de er næppe af samtiden blevet opfattet som direkte anstødelige.

skadareðr, der kan betyde begge dele. Så er der *Kolbein Smørpik*, der »for stedse var ubrugelig til al krigstjeneste«, ligesom *Herjolf Skrumpenosse*, der heller ikke har været meget værd. Lad os slutte denne gennemgang med et par navne af samme karakter: *Erland Røvhul* og *Asmund Vrikerø*, selv om de måske er knap så imponerende i sproglig fantasi. Men, som arkæologen Thorkild Ramskou, der i øvrigt er mester for ovenstående oversættelser, siger: »De kunne skam godt karakterisere folk, så man vidste, hvem man talte om.«

En anden meget almindelig tilnavnetype betegner den enkeltes personlige egenskaber eller hele væsen. Det er navne som f.eks. *Fastulf den Myge* (blide), *Toste den Skarpe*, *Tomme Spåkyndig* og *Runulf den Rådsnare*. Disse fire eksempler er alle fra danske runestene. I et andet runeeksempel, *Tvegge Hen*, ligger der i tilnavnet et billedligt udtryk for myghed eller blidhed. Samme tilnavn har en dansk konge *Harald Hen* (»blød slibesten«) (1076-80), der fik sit

Harald Hen (1076-1080). *Tilnavne kan somme tider sige noget om ejerens udseende eller personlige egenskaber. Det gælder f.eks. flere af vore middelalderlige kongers tilnavne: Blåtand, Ejegod, Tveskæg og Hen (blød slibesten).*

Vore runeindskrifter rummer en mængde personnavne. Som regel har man angivet, hvem der rejste stenen, og hvem den blev rejst for. Det gælder også den store Jelling-sten, hvor der er nævnt tre navne: Harald, Gorm og Thyra.

tilnavn på grund af sit venlige og eftergivende væsen.

Meget almindelige er også de tilnavne, der betegner vedkommendes erhverv eller sociale stilling. Fra runeindskrifterne har vi en række af den slags tilføjelser: *Toke Smed*, *Tove Smed*, *Absalon Ærkebiskop*, *Harald Konge* osv. Det er svært at vide, hvordan disse ord har været anvendt, om tilføjelserne har været brugt som navne eller blot som skriftlige præcisioner af den enkeltes identitet. Men typen er vigtig og får betydning i mange hundrede år derefter.

Middelalderens navne

Middelalderen er tiden mellem oldtid og nyere tid. I Danmark ca. 400 år fra år 1100 til reformationen i begyndelsen af 1500-tallet. Det er en meget afgørende periode i vor historie, først og fremmest fordi der sker vigtige ændringer inden for næsten alle områder. Samfundet ændrer sig fra et kriger- og bondesamfund til en mere kompli-

ceret stat. Hvor vi før kun havde spredt landsbybebyggelse, får vi nu også byer, handels- og trafikknudepunkter med veje og havne.

Danmark bliver del af en større europæisk sammenhæng og får del i en kulturstrøm, som kommer hertil sydfra. Endelig kan nævnes, at danskerne i middelalderen bliver kristne. Af alle kulturbevægelser som nogen sinde er kommet til os udefra, er kristendommen den mest betydningsfulde. Det gælder ikke mindst i forbindelse med navnene. Ja, faktisk er kristendommen årsag til en fuldstændig ændring af vort navnerpertoire, specielt når det gælder fornavnene.

Det er karakteristisk, at vi ved betydeligt mere om disse 400 år end om de foregående tusinder af år tilsammen. Det skyl-

Kristendommen er uden tvivl den mest betydningsfulde kulturimpuls vi har modtaget indenfor de sidste 1000 år, og troen har sat sig adskillige spor i vore personnavne. Billedet viser Ansgar i færd med at døbe en lille ny dansker omkring år 825.

des én bestemt ting: skrivekunsten. Dette at menneskers viden og erfaringer nu fastholdes på papiret er ganske afgørende for eftertiden. Det der nedskrives, står først og fremmest i brevbøger, dødebøger o. l. Men også fra administrationen får vi nu et stort skriftligt materiale: kongebreve, forordninger, love osv., alt det, man med ét ord kalder diplomer. Et af disse diplomer har speciel interesse i navnesammenhæng, nemlig den såkaldte Kong Valdemars Jordebog, der går helt tilbage til begyndelsen af 1200-tallet.

Her finder vi et stort materiale af både stednavne og personnavne. I de mange stednavne er desuden bevaret et vigtigt personnavnestof, idet landsbyer ofte er opkaldt efter deres grundlægger eller en anden betydningsfuld person. Det gælder specielt landsbynavne på *-trup*, *-strup*, *-drup* o.lign., hvor vi finder mere end 800 forskellige personnavne. Her er gamle nordiske navne som f.eks.:

Asi (Åstrup)
Aswarth (Assendrup)
Ketil (Keldstrup)
Skef (Skødstrup)

Desuden er der en stor gruppe af navne, der kun kendes gennem stednavne, f.eks.:

Druso (Drustrup)
Hecca (Hækkerup)
Clappa (Klatrup)
Linzo (Lintrup)

Endelig kan nævnes de nye kristne navne, der tidligt tages i brug også i stednavne, f.eks.:

Peter (Pederstrup)
Nicolaus (Nielstrup)
Jacob (Ibstrup)
Poul (Poulstrup)

Når vi kommer længere ned i middelalderen, bliver materialet efterhånden enormt.

Fra tiden 1351-1500 er der således bevaret bl.a. 20.000 breve, som hver indeholder mindst 2 personnavne.

Navngivning i middelalderen

Dåb og navngivning er ikke nødvendigvis det samme. Dette at et lille nyfødt barn renses i forbindelse med dets indvielse til en guddom, er ikke noget specielt kristent. Forskellige renselsesritualer kendes mange steder i verden og er betydeligt ældre end kristendommen. Her i Europa er det umuligt at afgøre, hvordan den hedenske renselse, navngivningen og den kristne dåb har tilpasset sig hinanden.

Af oldtidens tre navngivningsprincipper er det kun opkaldelsen, der lever videre i middelalderen. Barnet fik navn efter en af-død slægtning, der på den måde skulle leve videre, og som barnet skulle komme til at ligne både i væsen og skæbne. Fra slutningen af middelalderen har vi flere fuldstændige slægtstavler, der viser, at opkaldelsesprincippet blev fulgt, overalt hvor det var muligt.

Efterhånden bliver det almindeligt at knytte en tilføjelse til navnet for helt at præcisere hvem der er tale om. Det kan jo ofte være relevant, når det gælder skriftlige beretninger, retsdokumenter osv. Der må man være sikker på om den Niels eller Peter, man taler om, er ham der hedder *Falster* eller ham der kaldes *Ræv*. Hvis han ikke har noget tilnavn, bruges faderens navn: *Nilaus Karls søn* eller på latin: *filius Caroli*. Søn eller datter-navnet har måske ikke været brugt i daglig tale, men det har altid været en mulighed, og det har haft karakter af navn.

De egentlige tilnavne ligner dem, vi kender fra oldtiden. Også i middelalderen får folk tilnavn efter hvordan de ser ud, hvilke ejendommeligheder de har, hvor de bor osv. Som noget nyt kan nævnes de mange erhvervstilnavne som f.eks.:

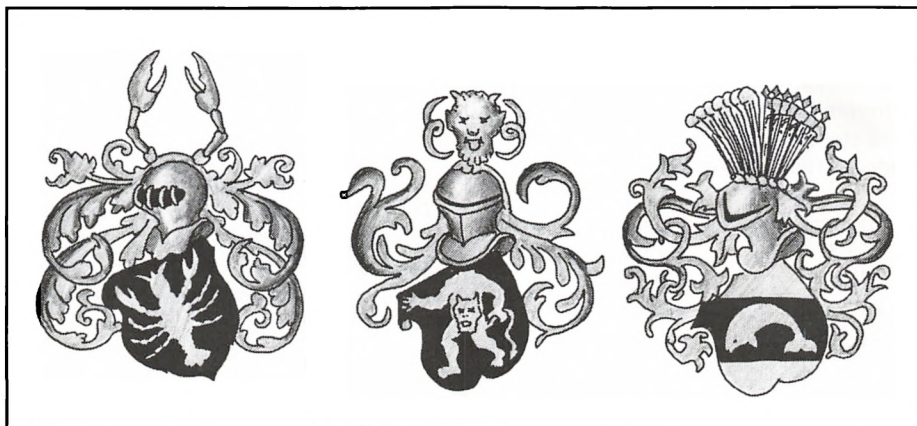
Grøper (tysk) grydestøber
Hutfilter (tysk) hattemager
Karver, billedskærer
Knokenhouwer (tysk) »knoglehugger«, slagter
Netler (tysk) nålemager
Overskærer, tilskærer
Skiller (tysk) skjoldmager
Sverdfeger (tysk) sværdpolerer
Tensnider (tysk) ten-skærer
Wegener (tysk) vognmager
Velhauer (tysk) fælgbugger, hjulmager

Særlig talrige er de mange erhvervstilnavne på *-mager*:

Dynemager
Harniskmager
Klipkemager (tysk) træskomager

Middelalderens forskellige erhvervstilnavne har som baggrund periodens stærkt specialiserede håndværk. Illustrationen viser sporemageren i arbejde.

Mange af adelens slægtsnavne er dannet efter den enkelte slægts våbenmærke: Hummer efter hummeren, Trolle efter trollden, Marsvin efter det springende marsvin osv. Skikken blev genoptaget efter enevældens indførelse, da den nye adel skulle have navne: Gyldensten, Løwenkrone, Svanenskiold m.v. – men nu var det våbenmærket der blev tegnet efter navnet!

Klockemager

Maltmager (tysk) knivsmed

Pantoffelmager (tysk) tøffelmager

Pattinmager (tysk) træskomager

Pungemaghere

Schedemacher (tysk) skedemager

Soldemager, sold-mager

Toymager, seletøjs- og rustningsmager

Tømmager, tømmemager

første tilløb til brugen af fast slægtsnavn. Og de navne, der bruges som faste slægtsnavne, er de gamle tilnavne, f.eks.:

<i>Ahlefeld</i>	<i>Hvas</i>	<i>Skeel</i>
<i>Basse</i>	<i>Krabbe</i>	<i>Sparre</i>
<i>Bille</i>	<i>Lange</i>	<i>Thott</i>
<i>Dyre</i>	<i>Marsvin</i>	<i>Trolle</i>
<i>Galt</i>	<i>Oxe</i>	<i>Urne</i>

Det er karakteristisk, at fra hver historisk periode er erhvervstilnavnene en levende illustration af håndværks- og handelslivet i det pågældende tidsafsnit.

En anden karakteristisk navnetilføjelse er den, der kendes fra adels- og stormandskredse i middelalderen. Det er de såkaldte »adressetilnavne«: Albrecht Skeel i Vandborg, herr Adolph Eriksen aff Hezleballe osv., svarende til de velkendte tyske former som f.eks. *van den Born*, *von Lanken*, *van der Osten* osv. I modsætning til de tyske former får de danske udtryk dog aldrig navnekarakter, og når de bruges, er det kun som præciserende tilføjelse, der ikke har præg af egentligt navn.

Det er dog hos adelen, vi skal finde de

Fra 1100-tallet kendes denne skik fra det sydlige Tyskland, hvorfra den langsomt har bredt sig nordpå. Men selv i hjemlandet tog det flere hundrede år for den nye navneskik at slå igennem overalt, og her hos os varede det mere end 500 år, før alle landets borgere brugte fast slægtsnavn.

Ved middelalderens slutning havde en trediedel af adesslægterne og et mindre antal velstillede borgerfamilier navne af den nye type.

Fornavne i middelalderen

Ved begyndelsen af 1100-tallet er det stadig oldtidens nordiske fornavne, der er de

almindeligste, selv om fremmede navne sydfra begynder at gøre sig gældende. Det er den kristne missionsvirksomhed, først og fremmest gennem klostervæsenet, der får så stor betydning for de nye navnes udbredelse. Blandt de ældste kan nævnes:

Andreas	Helena
Jacob	Katharina
Peter	Kristina
Johannes	Margareta
Nicolaus (Niels)	

Det starter tidligt og naturligvis forsigtigt, men efterhånden tages en stor mængde nye navne i brug: bibelske navne, helgenavne og andre navne med tilknytning til kirken. Og hvis man ser en oversigt over middelalderens almindeligste fornavne, er det påfaldende, hvor stor en del af dem der har bibelsk-kristen baggrund.

Ikke mindst helgendyrkelsen har haft stor betydning for den vældige udbredelse disse navne fik. Helgendyrkelsen spillede en stor rolle i middelalderen, og tiggermunkene i 1200-tallet var ivrige efter at udvide helgenernes antal og fremhæve nye helgener, hvis nogle gik af brug. Ved messerne hørte man helgenernes navne, og dyrkelsen af de hellige mænd og kvinder fik samme betydning som den hedenske dyrkelse af slægtens afdøde. Kirkerne var indviet til bestemte helgener. Man oplevede en tæt tilknytning til den helgen, man var opkaldt efter; havde hans billede på sig. Og den der kunne, indstiftede nye messer til hans ære. Da søhelten Søren Norby på Christian II's tid hørte om en mands redning, udbrød han: »Hvilken helgen mon han har tjent?« Visse helgener var »skytshelgener« for bestemte professioner, således værnedes *Lucas*, der ifølge traditionen selv var maler, alle malere; *Josef* var tømrernes helgen, *Cecilie* musikernes skytspatronesse, medens *Gregorius* varetog de studerendes tarv (se videre i leksikonafsnittet). Helgennavnenes indflydelse varede ved også efter reformatio-

nen, hvor den katolske tro officielt blev afskaffet.

Middelalderfornavnenes top ti, opstillet på baggrund af materialet i det store værk »Danmarks gamle Personnavne«. De med * mærkede er ikke bibelsk-kristne af oprindelse, men deres popularitet kan godt skyldes deres brug i kirkelig sammenhæng, f.eks. som helgenavne.

Johannes	Margareta
Peter	Kristine
Niels	Katharina
* Olaf	* Ingiburgh
Matthias	* Ingigerth
* Henrik	* Bothild
Laurentius	Cecilia
Jacob	Elisabeth
* Svend	* Gertrud
Klawes	Elena

Personnavne i nyere tid

Nyere tid er perioden mellem middelalderen og nutiden. Hvis vi sætter årstal på: 1536 (året for reformationen) til 1900. Det er så ubetinget den mest afgørende periode i personnavnenes kulturhistorie. Her dannes det navnerpertoire, som indtil i dag har været fundamentet i vores navneskik; her udvælges de få snese fornavne, der siden da har været de almindeligste både i by og på land.

I de første to århundreder sker der ikke det helt afgørende. I hvert fald foregår udviklingen jævnt og roligt og i harmoni med det, der ellers sker i samfundet. Den fornyelse af fornavnerpertoireet, som er begyndt allerede i middelalderen, fortsætter i 1500- og 1600-tallet. På samme måde ser vi også her overgangen fra tilnavn til fast slægtsnavn, først hos adelen og derefter i andre indflydelsesrige kredse.

Jo nærmere vi kommer vor egen tid, jo

År 1756. Baptisati et Introducta.

7:27 dte	Baptiz: Christen Jensen og Christen Mathias datter søn af Toors - - - -	Jens.
	Bedstatter Christen Erickson, Poul Thomp; og Niels Nielsen it: Cosen Thomidatter og Ane Christendatter af Kristiansgaard.	
8:0 die	Baptiz: Søren Pedersen og Mette Lonsdatter af Dahl - - - -	Peter.
	Bedstatter Lars Niels. it: Christen Christen; og Jens Pedersen af Vognby. Ane Lonsdatter og Christen Pedersdatter af Toors.	
8:0 die	Intro: Maren Nielsdatter af Røgholm.	
9:16 April	Baptiz: Bertel Thomsen og Maren Nielsdatter søn af Lealden - - - -	Christen.
	Bedstatter Jens Niels. Christen Mathiasen, Jens Christen; og Ane Nielsdatter it: og Ane Nielsdatter af Nør. Haven.	
9:29 dte	Intro: Christen Mathias datter af Toors	

Siden midten af 1600-tallet har kirkebøgerne været en af de vigtigste kilder, hvorfra man kan øse viden om personnavneforhold i Danmark. Her er det muligt at følge forskellige navnes skiftende popularitet, inspiration fra andre navne, forskellige samfundsgruppers navneskik m.v. Kirkebogen eller Ministerialbogen er selv i vor EDB-tid et vigtigt led i personregistreringen.

hurtigere og voldsommere sker ændringerne. Dertil kommer, at vore data bliver flere og sikrere, og med den første folketælling i 1787 får vi et enestående materiale til belysning af nyere tids navneskik. Vi kan tage et eksempel fra en jysk provinsby. På skemaet er anført fulde navn, alder og stilling i husstanden:

August Friedrich Bang	38	Husbonde og Kjøbmand
Johanne Elisabeth Winther	34	hans Hustru
Nicolai Heinrich Bang	11	} deres Børn
Ingeborg Cathrine Bang	9	
Johan Friedrich Bang	7	
Ane Kirstine Møller	51	Hus-Jomfrue
Karen Margrethe Detlefs Datter	28	Stuepige
Mette Hans Datter	28	Kokkepige
Hans Larsen	32	Gaards-Karl
Else Marie Niels Datter	21	Barne-Pige
Lisbeth Anders Datter	19	Bryggers-Pige

Dette eksempel viser en række vigtige forhold i 1700-tallets navnepraksis. Mest påfaldende er de sociale skel, som afspejles i navnene. Det er skellet mellem høj og lav, mellem herskab og tjenestefolk. Det gælder både fornavne og efternavne.

Ved fornavnene drejer det sig dels om navnenes karakter (fremmede eller hjemlige navne), dels om antallet af fornavne for den enkelte. Ved efternavnene gælder det modsætningen mellem skiftende -søn- eller -datter-navne og de faste slægtsnavne. Her er skellet mellem herskab og tjenestefolk næsten konsekvent. Den sociale forskel kommer også frem gennem efternavnets præg (almindeligt eller sjældent, fremmed eller hjemligt osv.).

Fornavne i nyere tid

Den gruppe navne, som udgør grundstammen i det danske fornavnepertoire, ligger nu så nogenlunde fast. Og vi har dokumentation for det i de store mængder af

navne, der findes i gamle kirkebøger, folketællingslister (jfr. eksemplet ovenfor), skattelister osv. Det er de navne, vi alle kender, og som er eller har været brugt både nu og tidligere; de »gode danske navne«. Det gælder navne som disse:

<i>Anders</i>	<i>Jacob</i>	<i>Morten</i>
<i>Andreas</i>	<i>Jens</i>	<i>Niels</i>
<i>Bent</i>	<i>Jeppé</i>	<i>Ole</i>
<i>Bertel</i>	<i>Johannes</i>	<i>Oluf</i>
<i>Carl</i>	<i>Joseph</i>	<i>Palle</i>
<i>Christian</i>	<i>Jørgen</i>	<i>Peder</i>
<i>Christoffer</i>	<i>Kaj</i>	<i>Peter</i>
<i>Claus</i>	<i>Knud</i>	<i>Poul</i>
<i>Erik</i>	<i>Lars</i>	<i>Rasmus</i>
<i>Frederik</i>	<i>Mads</i>	<i>Svend</i>
<i>Hans</i>	<i>Mikkél</i>	<i>Søren</i>
<i>Henrik</i>	<i>Mogens</i>	<i>Thomas</i>

<i>Abelone</i>	<i>Ellen</i>	<i>Kirsten</i>
<i>Ane</i>	<i>Eise</i>	<i>Kirstine</i>
<i>Anna</i>	<i>Gertrud</i>	<i>Lene</i>
<i>Birgit</i>	<i>Hanne</i>	<i>Maren</i>
<i>Birthe</i>	<i>Ingeborg</i>	<i>Margrethe</i>
<i>Bodil</i>	<i>Inger</i>	<i>Marie</i>
<i>Christiane</i>	<i>Johanne</i>	<i>Mette</i>
<i>Christine</i>	<i>Karen</i>	<i>Sidsel</i>
<i>Dorthe</i>	<i>Kathrine</i>	

Man har sagt, at disse navne er tidløse, altid brugbare. *Christian*, *Anna*, *Karen* kan man altid hedde. Det er også næsten rigtigt. Der er dog modebevægelser også for de almindeligste navnes vedkommende.

I skarp modsætning hertil står de mange nye navne, som er så karakteristiske for denne tid. Fra slutningen af 1600-tallet flyder en bred strøm af fremmede navne fra tysk, latin, græsk, hebraisk (Gl. Testamente), fransk osv. ind i dansk navnebrug. Danmark lukkes i stedse højere grad op for alt det nye fra det øvrige Europa, både kulturelt, erhvervsmæssigt, politisk osv.

Som eksempler på nye navnelån kan nævnes:

tyske	franske	engelske
<i>Albrecht</i>	<i>Henriette</i>	<i>Richard</i>
<i>Friedrich</i>	<i>Charlotte</i>	<i>Alfred</i>
<i>Hartvig</i>	<i>Louise</i>	<i>Henry</i>
<i>Heinrich</i>		<i>Charles</i>
<i>Johann</i>		

De nye navne vinder først indpas hos overklassen. Dette at det nye og originale først accepteres af overklassen er et fænomen, der også kendes i flere andre sammenhænge. Når det så i løbet af en generation eller to er nået ud i den brede befolkning, synker dets statusværdi og overklassen opgiver det. Det gælder også de mange nydannelser, som begyndte at gøre sig gældende allerede i 1600-tallet, først i kongehuset og hos adelen, og lidt senere hos gejstligheden og i borgerskabet. I 1700- og 1800-tallet bliver disse navne moderne hos den jævne befolkning, hvor deres anvendelse når ukendte højder. Det er først og fremmest nye pigenavne, dannet af drengeavne ved hjælp af bestemte endelser:

-e:	<i>Alberte</i>	<i>Diderikke</i>	<i>Martine</i>
-a:	<i>Haralda</i>	<i>Jensa</i>	<i>Rikarda</i>
-ine:	<i>Christo- pherine</i>	<i>Ditlevine</i>	<i>Leopoldine</i>

Også efternavne kan være udgangspunkt:

<i>Brandtine</i>	<i>Maldrup- bine</i>	<i>Rosen- bækka</i>
------------------	--------------------------	-------------------------

Ofte bliver brugen af disse navne næsten grotesk, som når en københavnsk arbejder i 1880'erne opkalder sin lille datter efter tre gamle socialistere, Pio, Geleff og Brix: *Pionine Geleffsine Brixiana Andersen*.

Der findes også eksempler på drengeavne afledt af pigenavne ved hjælp af endelsen -us:

Abelonius	Mathildus	Sophus
-----------	-----------	--------

Endelig skal her nævnes en række forenklinger og forkortelser af mere omfattende navne:

<i>Trine</i>	<i>Sine</i>	<i>Stine</i>
(af <i>Petrine</i> ,	(af <i>Jensine</i> ,	(af <i>Christine</i>
<i>Kathrine</i>	<i>Hansine</i>	o.a.)
o.a.)	o.a.)	

Baggrunden for brugen af den slags navne er ikke umiddelbart indlysende. Det kan være noget med familietradition, dette at bestemte navne var særlig yndede og gik igen inden for samme familie i mange generationer. Hvis det nu var bestemte drenge- og pigernavne, kunne de videreføres som afledte pigenaavne. Også opkaldessystemet kan have haft betydning. Ved hjælp af afledte former kunne et barn få alle fire bedsteforældres navne, f.eks. *Valdemar Dagmarus Sigvardus Carlarus Beck* (lille dreng i Vor Frue sogn, Odense 1849).

Hermed er vi inde på det andet fornavnefænomen i nyere tid: brugen af flere fornavne. Det kendes helt tilbage i middelalderen fra tyske fyrstehoffer og adelslægter, og introduceredes i Danmark i kongehuset, hvor Christian IV konsekvent giver sine børn dobbeltnavne (*Ulrich Christian*, *Ulrich Frederik*, *Eleonora Christine* osv.). I de følgende 100 år breder flernavnemoden sig med vældig hast til adelen og det bedre borgerskab, således at disse kredse hele tiden er toneangivende. Her får skikken stor udbredelse og kommer til at præge navngivningen i lang tid derefter. Særlig for pigeravnene er flernavnemoden stærkt dominerende, således at over 90 pct. af alle piger i slutningen af 1700-tallet har mere end ét fornavn.

Der er to hovedformer: de faste forbindelser af typen *Hans Christian*, *Jens Peter*, *Ane Kirstine* osv., og de frie, individuelle sammensætninger som f.eks. disse: *August Friedrich*, *Johanne Elisabeth*, *Nicolai Heinrich* osv. Også her gælder modsætningen folkelig – ikke-folkelig. De faste forbindelser er de folkelige, de neutrale, der

Ulrich Christian Gyldenløve var et af Christian IVs »uægte« børn og en af de første personer i Danmark, som fik mere end et enkelt fornavn. *Christian IV gav næsten konsekvent sine »frillebørn«* toleddede navne.

bliver lige så populære som mange enkeltnavne. De er langt mere udbredte end de frie sammensætninger og vinder særlig stærkt indpas på landet, hvor de også bibeholdes længst. Helt op i 1950'erne var navne som *Poul Erik*, *Jens Christian* og *Anne Marie* almindelige på landet.

De ufolkelige frie sammensætninger, der oprindeligt er et overklassefænomen, breder sig i 1700-tallet også til borgerskabet og forbliver derefter et byfænomen, jfr. dette eksempel fra Odense byfogeds skifteprotokol 1867-71, der registrerer en søskendeflok fra et odenseansk arbejderhjem:

Elna Andrea Henrikke
Jenny Dorthe Christine Nicoline
Marry Kathinka Halense Balsarine
Hulda Kathrine Eduardine
Talla Kordula Fransiska

Enhver der har set gamle kirkebøger fra et bysogn i forrige århundrede, vil nikke genkendende.

Slutningen af forrige århundrede er den periode i dansk navnehistorie, hvor hittepåsomheden og hæmningsløsheden er så stor som ingen sinde før eller senere. Det er ikke muligt at finde en simpel forklaring på denne normløshed, og det er vigtigt at understrege, at den trods mange »vildskud« også har haft stor værdi for den fornyelse af navnestoffet, der finder sted i perioden op til 1900.

Efternavne i nyere tid

Også for efternavnene er denne periode ganske afgørende, idet skikken med fast

Frederik I var den første, som prøvede at gribe ind i dansk navnetradition, idet han bad adelen benytte faste slægtsnavne, noget der var almindeligt ude i Europa.

slægtsnavn her langsomt breder sig fra adelen, hvor det begyndte allerede i middelalderen, via gejstligheden i 1500-tallet og borgerskabet i 1600-1700-tallet til almu- en og underklassen i løbet af 1800-tallet.

I 1526 udsendte Frederik I en kongelig forordning, ifølge hvilken »alle riddersmænd udi Dannemarks rige« skal antage faste slægtsnavne, enten gamle tilnavne, navne efter skjoldmærke (*Bielke, Gjedde, Sparre* osv.) eller efter hjemsted (*Dresselberg, Ravensberg, Urup* osv.). Hos den nye adel fra 1600- og 1700-tallet finder vi de karakteristiske »standardnavne« af typen *Løvenhjelms, Rosenskjold, Ehrenfeld* osv., og de tyske adelsnavne: *Brockdorff, Reventlow, Winterfeld* osv. Her bliver også det lille *von* eller *de* adelsmærke efter tyskfransk forbillede.

Hos gejstligheden finder vi også faste slægtsnavne meget tidligt. Når man som ung student kom til universitetet, fik man et særligt latinsk studenternavn, ofte efter ens hjemby:

Scavenius (fra Skagen)
Paludan (fra Kærby)
Pontoppidan (fra Broby)
Coldingensis (fra Kolding)

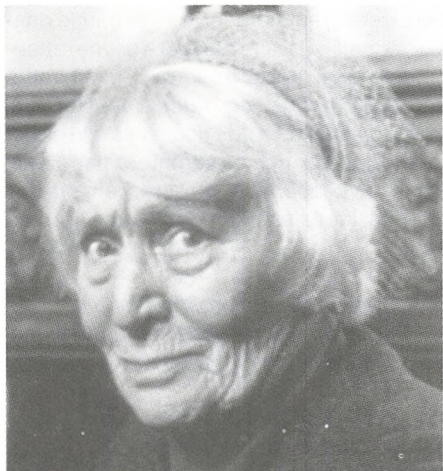
Gamle danske præstenavne er dog af en helt anden art. Det er middelalderlige tilnavne af typen:

<i>Barfod</i>	<i>Leth</i>	<i>Sommer</i>
<i>Fog</i>	<i>Plum</i>	<i>Vedel</i>
		(fra Vejle)

Den slags navne finder vi også hos borgerskabet. Fra midten af 1600-tallet kan nævnes disse eksempler på de almindeligste borgerlige slægtsnavne:

<i>Brun</i>	<i>Lind</i>	<i>Bang</i>
<i>Lange</i>	<i>Mørk</i>	<i>Høyer</i>

Endvidere gamle erhvervstilnavne, jfr. s. 20, ofte med tysk præg, f.eks.:

Den kendte skuespillerinde Clara Pontopidan havde et af de »lærde« latiniserede tilnavne, dannet til det fynske stednavn Broby (pons=bro+ oppidum=by). Navnet kendes allerede i begyndelsen af 1600-tallet.

Müller	Schrøder	Schiøtt
Schmidt	Fischer	Weber
		(værer)

Ikke alle 1700-tallets slægtsnavne har været gamle tilnavne. Det stod enhver frit at danne et efternavn, og de mere opfindsomme lancerede da også en række virkelig gode navne. Vi kan nævne de mange sammensætninger med standardled som *Holm-*, *Sund-*, *Lund-* osv. + *-strøm*, *-gren*, *-berg* osv., der giver navne som *Holmberg*, *Holmgren*, *Lundberg* m.v.

Endelig skal her nævnes de mange tyske slægtsnavne, dels dem der kom hertil med tyske indvandrere:

Fibiger	Friis	Glindemann
Oldenburg	Neumann	Schack osv.

dels de mange fortykninger af danske stednavne:

Ahrenstorff	Lüdersleben
(Ørnstrup)	(Lyderslev)
Breitenstein	Mühlendorff
(Bredsten)	(Møldrup)
Eickstedt	Villemoes osv.
(Egested)	(Vildmose)

Efter 1750 havde over halvdelen af bybefolkningen faste slægtsnavne af forskellig art, medens resten enten intet slægtsnavn havde eller brugte de skiftende *-sen* og *-datter*-navne. Man sagde, at når en brændevinsbrænder havde svunget sig op til at blive brygger, skiftede han sit *-sen*-navn ud med et mere ambitiøst efternavn. Der var med andre ord en nøje forbindelse mellem det sjældne, lidt fremmedklingende efternavn og ejerens sociale status.

Efterhånden som samfundsordningen blev mere og mere kompliceret, og administrationsapparatet udbyggedes i takt hermed, blev entydige efternavne nødvendige for alle borgere i landet. Det vil sige også for de 75 pct. af befolkningen, som boede på landet. Gennem en række cirkulærer og bestemmelser forsøgte myndighederne at sikre en naturlig overgang fra skiftende *-sen* og *-datter*-navne til faste slægtsnavne; men dels var landbefolkningen konser-

Statens første forsøg på at gribe ind i gamle navnetraditioner blev kun kronet med ringe held. Det skyldtes ikke mindst landalmuens modstand.

vativ, dels misforstod man bestemmelserne.

Man havde vel ventet, at en stor del af de mange gamle tilnavne ville blive taget i brug som slægtsnavne. De fleste havde jo sådanne uofficielle tilnavne, som endda ofte gik i arv fra generation til generation, jfr. eksemplerne s. 7. Men disse navne ville bønderne ikke vedkende sig. I slutningen af forrige århundrede var alt nærmest kaos i almuens navnebrug, hvor århundredgammel hævd og statens nye efternavnesystem kæmpede en sej kamp om overtaget. Et fast efternavn skulle man have, men der var ingen der forbød en – til daglig – at fortsætte med det gamle system, som man havde kendt siden oldeforældrenes og deres oldeforældres tid. På f.eks. Boelsgård fik manden Peder Kristensen og hans kone Anine en lille dreng, som blev opkaldt efter sin farfar og døbt *Kristen Kristensen*, for loven sagde: samme efternavn som faderen. Men almindeligvis blev han aldrig kaldt andet end *Kristen Pedersen* eller *Kræn Piersen*, for sådan var gammel navneskik. Som voksen hed han dog *Buel-Kræn* i daglig omtale. Blandt ligemænd kunne Kristen også godt selv bruge sit tilnavn. Men så foretrak han dog formen *Kræn Buel*. Kun i skriftlig sammenhæng kaldte han sig *Kristen Kristensen*. Det vil sige, når det drejede sig om papirer, der kunne komme øvrigheden for øje, kontrakter, kvitteringer og underskrifter, der var bindende over for en eller anden myndighed. *-sen*-navnet havde fået status, og det er forklaringen på, at en lille håndfuld meget almindelige *-sen*-navne fik en så dominerende plads i vort slægtsnavnestof.

Nutiden

Ved nutid forstås her perioden fra århundredskiftet til i dag. Her må vi faktisk se på hver ti-års periode for sig, for at få et dækkende indtryk af tidens navneskik.

Det mest påfaldende i nutiden er det me-

get store fornavnerepertoire af gamle danske, engelske, tyske og andre navne, afledningsformer, kortformer osv., i alt mere end 5000 dreng- og pigenavne. Her skal man dog huske, at i de fleste tilfælde er det forskellige former af samme navn; f.eks. disse navne, der alle er fra Kirkeministeriets »Fortegnelse over godkendte fornavne«.

*Christine Chrestine Christiane
Christianne Christina Cristina Cristine
Krestine Kristiane Kristina osv.*

*Josefine Josefa Joseffa Josefín
Josepha Josephin Josephina
Josephine osv.*

*Mathias Mathies Mathis Matias
Matthias Matthes Matthies Matthias
Mattias Mattis osv.*

Alle de almindelige navne har flere former og flere stavemåder, når det er muligt.

Her kan også nævnes de mange sjældne navne, der er med til at forøge det samlede antal forskellige navne. Faktisk er de fleste af de 5000 navne sjældne, ja i mange tilfælde forekommer de kun som engangstilfælde. Det gælder drengenavne som f.eks.:

<i>Alver</i>	<i>Kem</i>	<i>Riber</i>
<i>Emus</i>	<i>Millius</i>	<i>Tingo</i>
<i>Gleve</i>	<i>Od</i>	<i>Vinsandt</i>

og pigenavne som f.eks.:

<i>Darle</i>	<i>Nøks</i>	<i>Sølvvinia</i>
<i>Gona</i>	<i>Peja</i>	<i>Tuske</i>
<i>Ludella</i>	<i>Rilla</i>	<i>Vejda</i>

Der sker store forandringer på fornavnes område i nutiden. Dels kommer mange nye fornavne til, dels forsvinder en række navne ud af brug i nutiden.

Af nye navne kan nævnes en række

kortformer af oprindeligt lange pigenavne, f.eks.:

<i>Gitte</i> (af Bir- gitte)	<i>Jette</i> (af Hen- riette)	<i>Rikke</i> (af Frede- rikke)
------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

De har også været kendt i forrige århundrede, men kun som familiære kælenavne-dannelser. I nutiden bliver flere af dem overordentlig populære som helt »officielle« fornavne.

Også andre kælenavneagtige navne tages i brug, f.eks.:

<i>Bibbe</i> <i>Ditte</i>	<i>Edda</i> <i>Mille</i>	<i>Nella</i> <i>Sille</i>
------------------------------	-----------------------------	------------------------------

Herhen hører også en række franskprægede former af typen:

<i>Lili</i> <i>Lulu</i>	<i>Mimi</i> <i>Nana</i>	<i>Vivi</i>
----------------------------	----------------------------	-------------

Af fremmede navne er det dog især de engelske, der markerer sig. Flere af dem bliver endda særdeles populære. Udover navne af den type, der kendes fra 1700-tallet (se s. 24) kan her nævnes en række kortformer af typen:

<i>Bill</i> (af William)	<i>Fred</i> (af Alfred)	<i>Tom</i> (af Thomas)
-----------------------------	----------------------------	---------------------------

og afledninger med *-y* eller *-ie* af sådanne navne, f.eks.:

<i>Billy</i> <i>Danny</i>	<i>Freddy</i> <i>Teddy</i>	<i>Tommy</i> <i>Willy</i>
<i>Annie</i> <i>Betty</i>	<i>Ketty</i> <i>Lissy</i>	<i>Susie</i> <i>Winnie</i>

Flere eksempler er anført s. 31. Disse »y-navne« er tydeligt knyttet til et bestemt socialt statuslag.

Af nye træk i nutidens fornavnerpertoire kan endvidere nævnes en række fran-

ske navne, hvor specielt nogle af pigenavnene bliver meget almindelige:

<i>Annette</i>	<i>Marianne</i>	<i>Yvonne</i>
----------------	-----------------	---------------

Fra forrige århundrede overtages den nye brug af gamle nordiske navne. Det gælder en meget stor gruppe, hvor de almindeligste er navne som f.eks.:

<i>Carl</i> <i>Erik</i>	<i>Helge</i> <i>Holger</i>	<i>Knud</i> <i>Svend</i>
----------------------------	-------------------------------	-----------------------------

<i>Gudrun</i> <i>Helga</i>	<i>Inge</i> <i>Ragnhild</i>	<i>Tove</i> <i>Valborg</i>
-------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

Hvis vi udelukkende ser på de mest almindelige navne, er det påfaldende så få ændringer der sker. I hvert fald i de første 50 år. Det er særlig tydeligt på landet, hvor et pigenavn som *Marie* fortsat har en kolossal udbredelse (i begyndelsen af århundredet mere end 15 pct. af alle piger). Også for drengenavnene gælder det, at de almindeligste navne er *meget* almindelige og omvendt de sjældne *meget* sjældne. Denne overvægt af populære navne bliver dog efterhånden mindre, og omkring 1920 går der opløsning i de meget faste mønstre.

Udviklingen går måske hen imod en navnenes »ligestilling« i slutningen af dette århundrede, hvor der sikkert ikke længere vil være påfaldende modenavne. Tilbage vil sikkert kun være en fornemmelse af visse navne eller typer af navne som populære eller omvendt: håbløst gammeldags.

Egentlig er det jo utroligt, at nogle få navne i den grad kunne dominere navnevalget i næsten et halvt århundrede, hvor *Marie* og *Christian* helt ind i 1950'erne var de mest populære navne på landet. Årsagen var først og fremmest disse navnes popularitet i navnekombinationer. I landbefolkningen holdt man fast ved de sammensatte navne betydeligt længere end i byerne, og først da man omkring 1950 opgav denne skik, forsvandt *Marie* og *Christian* fra landboernes top ti, selv om de dog

Særlig i landbefolkningen var de almindelige navne meget almindelige og de sjældne navne meget sjældne. Blandt disse 29 børn fra 1912 var der 5 piger som hed Marie (30%), 2 som hed Anne (10%) og 5 drenge (41%), der havde Christian som navn.

indtil denne dag har holdt en pæn position blandt landbefolkningens populære navne.

I tyverne bliver forskellen mellem land og by tydelig. Her dukker en række nye navne op, hvoraf flere får plads blandt de mest populære. Særlig tydeligt er det for *Grethe* og *Eriks* vedkommende, navne der sammen med *Svend* og *Inge* ligesom bygger bro over til nutidens navne.

Her skal også nævnes den anden væsentlige forskel i nyere dansk navneskik, som stadig gør sig gældende. Det er den sociale forskel. Selv om det store flertal af os har navne af den slags vi kalder »gode danske navne« (jfr. s. 24), er der dog en række almindelige navne, hvor en vis social forskel er tydelig. Det er noget, de fleste af os har en fornemmelse af. En undersøgelse fra Århus Universitet har påvist disse sociale forskelle i navngivningen i to perioder i dette århundrede. Man kan sige det på den måde, at nogle navne især bruges

i bestemte samfundsgrupper. Fra perioden 1950-70 kan nævnes følgende navne, som især blev anvendt i de »højere« samfundslag:

<i>Jacob</i>	<i>Morten</i>	<i>Ulrik</i>
<i>Mads</i>	<i>Thomas</i>	

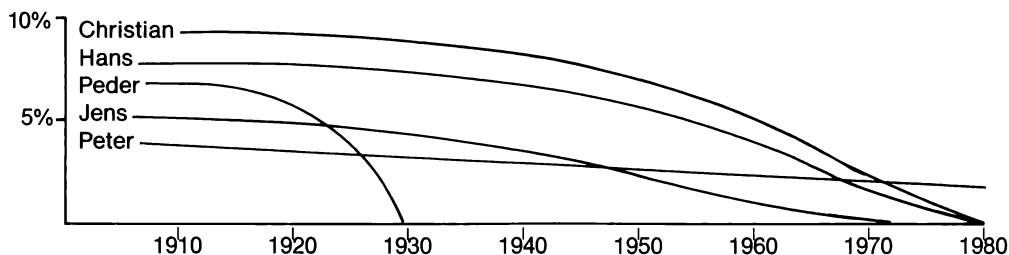
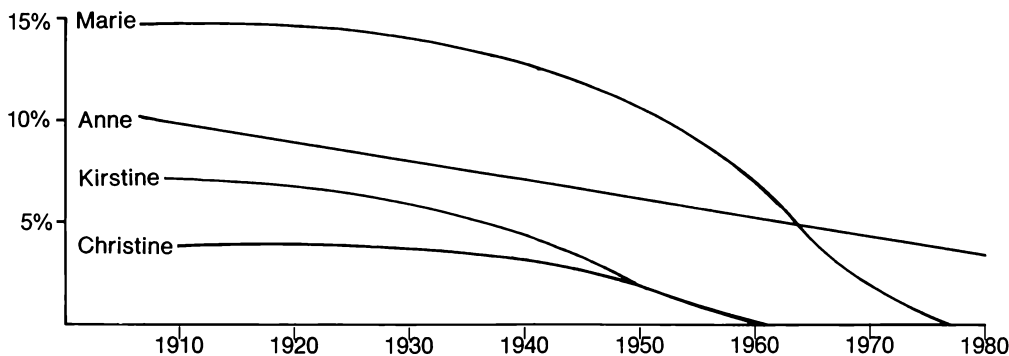
<i>Annemarie</i>	<i>Bodil</i>	<i>Lise</i>
<i>Astrid</i>	<i>Elsebeth</i>	<i>Tine</i>

Det mest karakteristiske for denne gruppe er, at de fleste af navnene er gamle almue-navne, der efter en pause på ofte mere end 100 år nu tages op igen af bybefolkningen. Denne tendens er tydelig også i dag.

Blandt periodens lavstatusnavne kan nævnes f.eks.:

<i>Benny</i>	<i>Kenneth</i>	<i>Ove</i>
<i>Brian</i>	<i>Kent</i>	<i>Rene</i>
<i>Johnny</i>	<i>Leif</i>	<i>Villy</i>

Nogle gamle almuenavne og deres skæbne i nutiden.

Conny	Irene	Oda
Grethe	Jytte	Vinni
Inge	Karin	Yvonne

De engelskklingende navne er ikke noget specielt dansk fænomen. De findes også i mange andre lande, både i Skandinavien, Tyskland, Holland og Belgien. Ja, selv i flere østlande bruges disse navne og på samme måde, med samme sociale markering som hos os. Det hænger sammen med en bestemt livsstil og bestemte smagsidealer, der ofte er knyttet til sociale grupper. Man har talt om borgerskabets konservative livsholdning som en faktor, der er med til at holde alt det gamle i live, »at gøre som man altid har gjort«. Over for dette står så en mere åben, fremskridtsvenlig holdning hos arbejderbefolkningen. Her skulle man være mere indstillet på at tage nye navne i brug og ikke være så bange for at skille sig ud fra det store flertal af »bedre folks« traditionelle navne.

Det må dog understreges at det store flertal har navne uden social markering, og af optællinger fremgår det, at dette flertal bliver stedse større.

Navnevalg i dag

Valg af navn er noget der ofte volder problemer for forældre. Og bagefter kan det være meget svært at gøre ordentligt rede for, hvorfor man lige præcis valgte et bestemt navn. Somme tider er det resultat af lange overvejelser med omhyggelig hensyntagen til mange sider. Nogle gange er det eksemplets magt, der har været afgørende, og i andre tilfælde har bestemte familietraditioner afgjort barnets navn.

Men uanset hvordan man i øvrigt har fået ideen til et navn, vil ethvert forslag altid skulle passere smagens filter. Det er et overordnet princip ved ethvert navnevalg. Selv om man kan føle sig aldrig så stærkt tilskyndet til at give sin lille datter hendes

bedstemoders navn, kan det kun lade sig gøre, hvis smagen (ens egen og »samtidens«) tillader det.

Man kan tale om en række motivgrupper, der hver især kan karakteriseres med stikord som f.eks.:

Navnets æstetiske værdi (lyder det »pænt«?)

Navnets præg.

Praktiske hensyn.

Navnets indhold.

Forbilleder.

Hensyn til traditionen.

Navnets æstetiske værdi. Her er tale om både noget lydligt og noget synligt. Det kan være rytmen i navnet, dets længde og det præg, som de høje, »lyse« vokaler (*i* og *y*) eller de dybe »mørke« eller »runde« vokaler (*u*, *o*, *å*) giver navnet. Vi fornemmer nok alle en forskel mellem navne som *Lissy*, *Kirsten*, *Rikke* m.v. på den ene side, og navne som *Bruno*, *Ulla*, *Nora* osv. på den anden. Men det er højst individuelt og ikke til at begrunde sagligt. Det, der for den ene er noget smukt og tiltalende, kan godt for den anden være en grund til netop ikke at vælge det pågældende navn.

Navnets præg. Ord som »naturligt«, »højtideligt«, »kedeligt«, »værdigt«, »latenterligt« osv. bruges ofte, når man skal sige sin mening om et bestemt navn. Det er egenskaber hos navnene, som man kunne kalde navnets præg. Også her er der tale om noget stærkt subjektivt. Det moderne præg, som et navn kan have, vil få nogle forældre til at vælge det netop af den grund, medens andre af samme grund vil vrage det. Alligevel er der betydelig enighed om forskellige navnes præg. Det viser flere undersøgelser i forskellige lande, hvor folk har givet deres vurdering af en række udvalgte navne. Somme tider kan det være et spørgsmål om overensstemmelse mellem fornavnets og efternavnets præg. *Johnny* og *Larsen* passer bedre sammen end f.eks. *Johnny* og *Schack-*

Staffeldt.

Praktiske hensyn. Den daglige brug af navnet kan være et problem, selv om det nok sjældent spiller nogen afgørende rolle ved navnevalget. Det kan være noget med udtalen, der godt kan volde problemer, f.eks. ved fremmedartede navne som *Joan*, *Jill*, *Ivy*, *Marguerite* eller *Maud*. Også et navns stavemåde kan være et praktisk problem. Man er jo altid øm over sit navn, og lægger mærke til det, hvis det staves forkert: »Det mindste, de kan gøre, er s'gu da at stave ens navn rigtigt!«. Navnets daglige brug kan også give anledning til drilleri. De sjældne og påfaldende navne vil ofte give anledning til spøjefulde bemærkninger og forvanskninger af navnet, noget der altid virker sårende på den, det går ud over.

Et praktisk hensyn kan også være et bestemt princip eller system. Det gælder f.eks. det såkaldte allitterationsprincip (bogstavrim), således som vi kender det langt tilbage i oldtiden, f.eks. *Cerdic* (†551), *Cynric*, *Ceawlin*, *Ceolric*, *Ceolwulf* og *Cyn-gisl* fra et af de små engelske kongehuse i folkevandringstiden.

Et andet ældgammelt system er variationsprincippet, dette at et bestemt navnelement går igen i en række af navne, f.eks. i en søskendeflok: *Sæmund*, *Ger-mund*, *Solmund*, *Gudmund* osv., jfr. s. 16. Det er dog noget, der tilhører en svunden tid, hvor navnenes indhold og udformning havde betydning på en helt anden måde end i dag. I de magiske besværgelsesformularer, der ofte indeholder lange rækker af navne på guder og ånder, ser vi en tro på de samme overnaturlige egenskaber, som mennesker til alle tider har knyttet til navnet.

Navnets indhold. Også et navns betydning kan have indflydelse på navnevalget. Det kender vi fra mange primitive kulturer, hvor børn altid får navne med et konkret forståeligt indhold. Den slags navne er jo sjældne hos os i nutiden (*Bjørn*, *Sten*, *Rose* o.a.), og selv hvor det er muligt, vil navnets

bogstavelige indhold næppe betyde noget. Det skal dog nævnes, at f.eks. navnet *Irene*, der på græsk betyder fred, fik en vis opblomstring ved befrielsen i 1945, ligesom der var små drenge, der kom til at hedde *Fred!*

Kendte personers navne har ofte været inspirationskilde ved »almindelige« meneskers navnevalg. Et godt eksempel på dette er to søskende i Odense, som i forrige århundrede blev opkaldt Thomas Kingo Andersen og Birgitte Balslev Andersen efter den store salmedigter og hans hustru.

Forbilleder. En af de almindeligste valgfaktorer er inspiration fra andre. I dag får ca. hvert femte barn navn efter en person uden for familien. Det kan være en bekendt, kollega, nabo osv. eller det kan være en berømt person, der danner forbillede. Mest påfaldende er de egentlige navnelån af typen *Thomas Kingo Andersen* og *Birgitte Balslev Andersen* (søskendepar i Odense fra 1820'erne), hvor en i samtiden kendt persons navn helt eller delvis bruges som fornavn. De lettest gennemskuelige er selvfølgelig de mest iøjnefaldende, medens det ofte kan være vanskeligere at se ved mere almindelige navne. Således er *Fridtjof*, *Alfred*, *Orla* eller *Martin* i nogle tilfælde inspireret af berømtheder som Fridtjof Nansen,

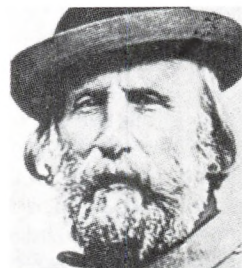
Alfred Dreyfus, Orla Lehmann og Martin Luther.

Vi kan nævne en række eksempler fra en dansk provinsby (Odense) omkring 1900:

Philip Melanchton Sørensen (tysk reformator)

Grundtvig Christian Bæk (dansk salmedigter)

Enrico Mylius Dalgas Andersen (stifter af Hedeselskabet)

Den italienske frihedshelt Giuseppe Garibaldi.

Knud *Garibaldi* Christensen (italiensk frihedshelt)

Johan Hartvig Ernst Schrøder (dansk politiker: J. H. E. Bernstorff)

Gordon Albeck Christensen (engelsk officer).

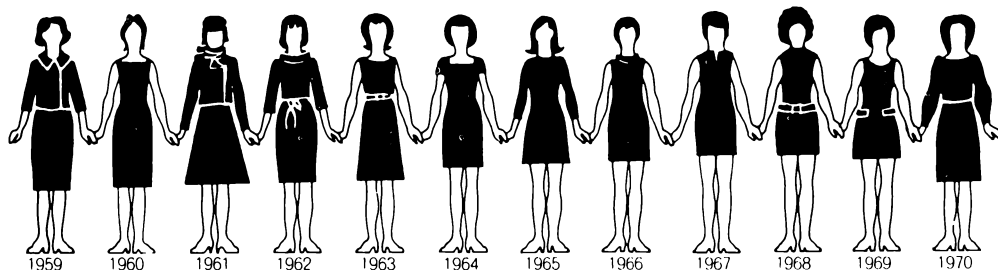
Efter 1900 ændrer valget af forbilleder sig tydeligt. Hvor 1800-tallets populæreste forbilleder generelt havde et vist seriøst/idealistisk præg, bliver de i vort århundrede mere uhøjtidelige. Nu drejer det sig f.eks. om skuespillere: *Hans Kurt* Jensen, *Leslie Howard* Holm. Eller komponister: *Wagner* Jacobsen, Finn *Normann Andersen*. Sangere: *Bing Crosby* Lund, Jørgen *Glen* Møller. Enkelte sportsfolk, f.eks. fodboldspilleren *Pauli* Jørgensen, hvis karakteristiske fornavn opnåede en vis popularitet i midten af trediverne.

Hertil kommer alle de for udenforstående ukendte forbilleder, stedets præst, herremanden eller naboens søn eller lignende, der har givet et forældrepar ideen til navnet. Det kan vi ikke sige noget om i bred almindelighed, men måske illustrere det

med et eksempel: I en lille landsby på Syd-fyn fik pigen Kirsten Jensdatter i 1834 sit barn døbt Anne *Sabrina* Andersdatter, og en måned senere gav Lars Madsen og hans kone Maren Jørgensdatter samme sted deres lille pige samme fornavn. Ikke nok med det; også det næste barn i kirkebogen får dette mellemnavn: Bodil *Sabrina* Nielsdatter. Men så er det også slut. Om nu præsten har sagt fra eller man selv har følt, at nu var det ved at gå over gevind med dette *Sabrina*, det ved vi ikke. I hvert fald forsvinder navnet igen fra sognet, og viser sig ikke der igen før et stykke ind i det følgende århundrede.

Her er der tale om en egentlig modebølge, et fænomen der også kendes fra mange andre områder. Det må være noget ved navnet, dets præg, dets nyhedsværdi, de tanker, det fører med sig osv., der gør sig gældende. Det gælder også andre forhold ved navnevalget, som f.eks. når adelen i 1600-tallet begyndte at efterligne tyskerens og hoffets skik med dobbelte og flerdobbelte fornavne. Denne »bølge« nåede det bedre borgerskab i midten af 1700-tallet, da man her overtog adelens og de lærdes fornavneskik. Det samme gjorde sig gældende, da landalmuen i 1800-tallet lod sig påvirke af byboernes navne. I alle disse tilfælde var der tale om modebevægelser. Sammen med andre egenskaber hos nav-

Modeluner kendes fra en række områder, f.eks. klædedragten. Her ses hvordan kjolelængden varierer fra år til år på samme måde som visse modenavnes popularitet.

net, noget med klassetilhørsforhold, velklang osv., er det sådanne forhold, der ligger bag forskellige navnes sociale bevægelser op eller ned på statusskalaen.

Hensyn til traditionen. Det almindeligste navngivningsmotiv er familietraditionen, dette at give barnet navn efter en slægtning, almindeligvis en afdød. Denne skik kendes på den ene eller den anden måde næsten overalt i verden. Hos primitive folk kan opkaldelsen antage forskellige former, f.eks. således at en afdød åbenbarer sig for moderen i en drøm eller barnet selv afgør, hvem af en række afdøde det skal opkaldes efter: ved at række efter eller blot se på bestemte genstande, der har tilhørt forskellige slægtninge, vælger barnet så at sige selv sit navn. Opkaldelsen kan også bestemmes af legemlige ejendommeligheder, hvorved barnet kan ligne en bestemt slægtning, hvis navn det da får.

I alle sådanne tilfælde hænger opkaldelsen sammen med troen på sjælevandring, dette, at når sjælen havde forladt den dodes legeme, skulle den tage bolig i en anden – menneske eller dyr – således at den døde på en måde kunne tænkes at genopstå. I så fald kunne det naturligvis have betydning, at den dodes sjæl forblev inden for slægten. En dreng der begyndte sit liv med et rigt og kraftfuldt navn – et som far eller bedstefar eller en anden slægtning havde båret med ære og fremgang – han havde fået meget forud.

Det antages, at opkaldesskikken er kommet til Norden i folkevandringstiden (de første århundreder efter Kristi fødsel),

Opkaldelse er også i nutiden det almindeligste navngivningsprincip. Af disse børn er 20% opkaldt efter familiemedlemmer, nære venner m.v.

og her har den så holdt sig utrolig solidt lige siden, idet skikken har tilpasset sig skiftende tiders vilkår. Den vigtigste ændring er, at det i dag ikke nødvendigvis er afdøde slægtninge, der opkaldes efter.

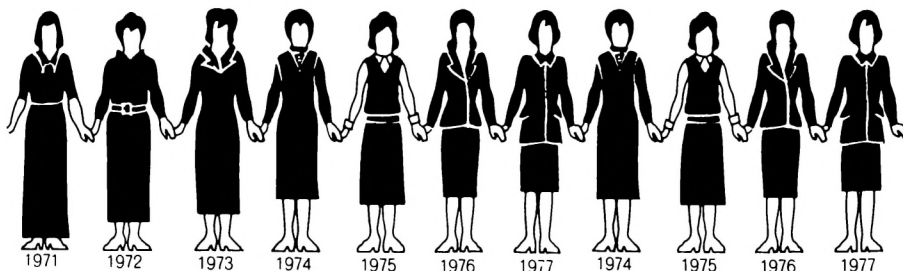
I nutiden følges opkaldelsesprincippet ikke så kategorisk som tidligere, selv om det som omtalt stadig er det vigtigste navngivningsprincip. I dag opkaldes ca. 20 pct. af alle børn. Fra en stor tysk undersøgelse kan nævnes en række typiske træk i forbindelse med opkaldelse:

Der ser ud til at være en sammenhæng mellem en families størrelse og muligheden for opkaldelse. Jo flere børn, der er, desto flere – rent forholdsmæssigt – vil blive opkaldt.

Førstefødte bliver oftere opkaldt end yngre søskende. Det er jo i god overensstemmelse med de gamle principper.

Der er betydelig flere drenge end piger, der bliver opkaldt, noget som også fremgår af tallene fra danske optællinger.

Det er overalt de nærmeste slægtninge,

der er navneforbilleder. I Tyskland endda ofte forældrene, hvad der er så godt som utænkeligt i Danmark.

Der er dog ingen tvivl om, at den familiefølelse som opkaldelsen udspringer af, nu for alvor er ved at miste sit tag i den brede befolkning. Den tyske undersøgelse taler om en »følelse af kontinuitet, en forpligtelse over for familien« som det, der har betinget opkaldesskikkens beståen indtil nu. Men sådanne begreber har ikke den samme betydning længere. De familiebånd der kunne være snærende, men også støttende, er løst, og de unge forældre koncentrerer sig om deres eget.

Alligevel er det jo fantastisk at se den sejlivede, hvormed opkaldesskikken gennem mere end 1000 år ganske dominerer navngivningen i Danmark. Hvad har det været ved denne navneskik, der har gjort den til et så afgørende princip, at den har

kunnet holde sig usvækket næsten til vor egen tid? Igennem de forløbne århundreder har de fleste forhold i tilværelsen ændret sig mere eller mindre radikalt. Men med personnavne er det åbenbart anderledes. Meget af forklaringen ligger naturligvis i navnets magt, dette at navnet oplevedes som noget skæbnesvangert, der kunne få afgørende indflydelse på et menneskes hele livsforløb. Der var sammenhæng og magt mellem navnet og dets ejer. Her stod det lille barns forældre overfor noget, der skulle håndteres med varsomhed og omhu.

Almindeligvis har folk naturligvis ikke gjort sig alle sådanne tanker. Man har blot haft en forestilling om, at dette var noget alvorligt, og så var det klogest at gøre som ens forældre havde gjort, og som deres forfædre havde gjort så langt tilbage i tiden, man vidste af.

De 15 mest populære pige- og drengenavne i tiåret 1970-1980

<i>Nr.</i>	<i>Pigenavne</i>	<i>Nr.</i>	<i>Drengenavne</i>
1	Mette	1	Thomas
2	Rikke	2	Michael
3	Christina	3	Jesper
4	Tina	4	Lars
5	Maria	5	Claus
6	Heidi	6	Henrik
7	Trine	7	Brian
8	Anne	8	Morten
9	Marlene	9	Peter
10	Dorthe	10	Søren
11	Pernille	11	Martin
12	Tine	12	Kim
13	Anja	13	Jan
14	Susanne	14	Jacob
15	Camilla	15	Carsten

Navne-leksikon

Pigenavne er trykt med rød skrift, drengenavne med sort.

A

Abel, bibelsk navn, hebraisk, *Hebel*, betydning ukendt. Dansk kongenavn i 1200-tallet. Navnedag: 2. januar.

Abelone, fra græsk *Apolonia*, af gudenavnet *Apollon*, »nærgående«. Den hellige Abelone (død 249) påkaldes af katolikker til lindring for tandpine. Navnedag: 9. februar.

Abraham, bibelsk navn, hebraisk, *Abram*, »den ophøjede fader«, senere ændret til *Abraham*, »mængdens fader«. Navnedag: 20. december.

Absalon, bibelsk navn, hebraisk, *Abshalóm*, »fredens fader«, kong Davids søn. I Danmark kendt fra Københavns grundlægger, biskop Absalon (1100-tallet). Dansk form: *Axel*. Navnedag: 30. oktober.

Ada, flere muligheder: 1. tysk, kortform af sammensatte navne på *Adel*, f.eks. *Adelheid*; 2. engelsk navn, kæleform af *Adelaide*, s.d.

Adam, bibelsk navn, hebraisk, »menneske«. Navnedag: 24. december.

Adelaide, **Adele**, franske former af tysk *Adelheid*, s.d.

Adelheid, tysk, sammensætning af *adala*, »ædel, fornem« og *heit* »stand, rang«. Sideform *Adele* (tysk og fransk), *Edel* (tysk).

Adolf, **Adolph**, tysk, af ældre *Athalwolf*, sammensætning af *adala*, »ædel, fornem« og *wolf* »ulv«. Omkring århundredskiftet ret almindeligt, men er nu gået helt af brug. Navnedag: 26. september.

Adrian, af latin *Hadrianus*, »fra Adria«. Romersk kejsernavn. Navn på flere paver. Navnedag: 4. marts.

Adser, **Asser**, nordisk, af ældre *Anaswar*, »den der svarer«. Oprindeligt tilnavn. Ofte sammenblandet med det bibelske navn *Aser*.

Agathe, græsk, kortform af sammensatte navne på *Agath-*, »god«. Den hellige Agathe, der led martyrdøden i 251, beskytter mod ulykker, jordskælv, tordenvejr, hungersnød m.v. Navnedag: 5. februar.

Agda, svensk form af *Agathe*, s.d.

Agge, flere muligheder: 1. nordisk, kortform af sammensatte navne på *Agh-*, »spids«, (*Agnar* s.d.); 2. kortform af fremmede navne som *Angest*, *Agethan*, *Algot* o.a.

Agnar, nordisk, af ældre *Aginhari*, sammensætning af *agh-*, »spids« og *harja*, »kriger«.

Agnes, latin, fra græsk (*h*)*agnos*, »kysk«. Ofte sammenblandet med latin *Agnes*, »lam«. Italiensk: *Ignetta*, spansk: *Inez*. Den hellige Agnes, der led martyrdøden i 304, er kyskhedens helgeninde. Navnedag: 21. januar.

Agnete, af latin *Agnētis*, form af *Agnes*. Kendt i Danmark fra folkevisen om Agnete og havmanden.

Aina, **Aino**, finsk, »den eneste«. Kendt fra det finske nationalepos Kalevala.

Aksel, **Axel**, nordisk, middelalderlig form af *Absalon*, s.d.

Alban, engelsk, fra latin *Albanus*, »fra Alba«. Navn på engelsk helgen fra ca. 300 e.Kr., hvis jordiske rester findes i Odense. Navnedag: 21. juni.

Albert, fra tysk, af ældre *Athalberath*, sammensætning af *athall*, »ædel« og *berath*, »lys«. I nyere tid indlånt i dansk via engelsk og populært i slutningen af forrige århundrede. I nutiden ude af brug. Navnedag: 24. april.

Alberta, pigenavn af *Albert*, s.d.

Albertina, -e, pigenavn af *Albert*, s.d.

Albin, Albinus, fra latin *albus*, »hvid«. Helgennavn fra omkring 500-tallet. Navnedag: 1. marts.

Alex, kortform af *Alexander*, s.d. Latiniseret form: *Alexius*. Navnedag: 17. juli.

Alexander, Aleksander, græsk, sammensætning af »forsvar« og »menneske«. Græsk feltherre 356-323 f.Kr. Almindeligt som pavenavn. Navnedag: 18. marts.

Alexandria, pigenavn af *Alexander*.

Alexandrine, pigenavn af *Alexander*.

Alf, nordisk, kortform af *Adolf, Alfred* o.a., s.d. Ofte sammenblandet med ordet *alf*.

Alfons, fransk/spansk form af gl. germansk navn, sammensætning: *adala*, »ædel, fornem« og *funs*, »ivrig, parat«. Ordet *alfons* som betegnelse for en mand, der lever af en prostitueret kvindes indtjening, stammer fra et skuespil af Alexander Dumas d.y. (1824-95).

Alfred, engelsk, af ældre *Ælfræd*, sammensætning: *ælf*, »alf« og *ræd* »råd«. Sammen med navne som *Henry, Harry, Albert* o.a., populært i Danmark i slutningen af 1800-tallet. I nutiden ude af brug.

Algot, nordisk, af ældre *Algautr*, sammensætning: *adala*, »ædel, fornem« og *gautr*, »gøter, mand fra Götaland/Gotland«.

Alice, engelsk/fransk form af *Adelheid*, s.d.

Allan, fra engelsk, oprindelig keltisk, (betydning usikker). I nutiden har navnet været ret populært i Danmark.

Alma, flere muligheder: 1. spansk, måske af latin *almus*, »nærende, frugtbar«. Udtrykket *Alma Mater* betyder egentlig »den frodige moder« og brugtes tidligere om universitetet; 2. tysk, kortform af *Amalia*, s.d.

Almar, Almer, flere muligheder: 1. nordisk, af ældre *Almarr*, sammensætning: af trænavnet *alm* »elm« og *geirr*, »spyd«; 2. af gl. tysk *Athlmar*, (sammensat af ord for »ædel« og »berømt«); 3. i nogle tilfælde dannet som drengenavn af *Alma*.

Alvilda, pigenavn af *Alvildus* (latiniseret form af nordisk *Alfhild*, (sammensætning af *alf*, »alf« og *hildr*, »kamp«).

Amalia, Amalie, latinsk form af gotisk navn på *Amal-*, »flittig«. Navnedag: 7. oktober.

Amanda, pigenavn af *Amandus*, s.d.

Amandus, latin, *amandus*, »den der bør elskes«. Navnedag: 26. oktober.

Ambrosius, latin, af græsk *ambrosius*, »udødelig«. Navnedag: 4. april.

Amdi, dansk, af ældre *Amondi*, sammensætning: *á* (forstærkende forstavelse) og *mund*, »beskyttelse, værn«.

Anders, nordisk form af *Andreas*, s.d. Fra middelalderen et af de almindeligste drengevanne i den brede befolkning. Efter at

have været ude af brug i et par generationer er *Anders* nu igen et almindeligt drenge­navn.

Andersine, pigenavn af *Anders*, s.d.

André, fransk form af *Andreas*, s.d.

Andrea, pigenavn af *Andreas*, s.d.

Andreas, græsk, kortform af forskellige navne på *Andr-*, »mand-«. Apostelen Peters broder. Skytshelgen for Rusland, Grækenland og Skotland (Saint Andrew), for fiskere og søfolk. Påkaldt til beskyttelse og helbredelse for en række on­der, f.eks. gigt, krampe, blødning o.a. Former fra andre sprog: *André* (fransk), *Andrew* (engelsk). Helgedag: 30. november.

Ane, dansk, af *Anna*, s.d. og navne på *-ane* (*Christiane*, *Juliane* osv.). Tidligere den almindeligste form af *Anna* i den brede befolkning. Siden 1700-tallet meget anvendt i dobbelt­navne som *Ane Marie*, *Ane Sophie* osv.

Angela, engelsk form af *Angelica*, s.d.

Angelica, pigenavn af latin *Angelicus*, »englelig«. Navnedag: 20. maj.

Angeline, fransk form af *Angelica*, s.d.

Anine, dansk, af *Anna*, s.d. Tidligere ret almindeligt i almuens navngivning.

Anita, spansk kortform af *Anna*. Navnet har haft en vis udbredelse i Danmark efter 2. verdenskrig.

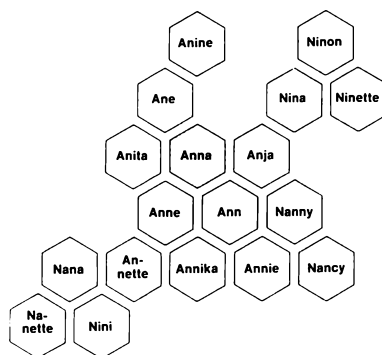
Anja, russisk kæleform af *Anna* (jvf. *Sonja*). Nyt navn, der som et stjerneskud kommer op på popularitetsskalaens 13. plads i 1970erne. Dets pludselige succes giver det præg af modenavn.

Anker, dansk, måske af ældre *Arnkarl*,

sammensætning af *arn*, »ørn« og *karl*, »mand, karl«.

Ann, engelsk form af *Anna*, s.d.

Anna, bibelsk navn, hebraisk, af *Hannah*, s.d. Jomfru Marias moder hed *Anna*. Tysk og fransk sideform: *Anne*, som blev den foretrukne form i Danmark. Siden middelalderen et af de almindeligste danske pigenavne. Dels brugt alene, dels i talrige dobbelt­navne: *Anne Marie*, *Anne Sofie* osv. Er i dag et af de ti almindeligste pigenavne i Danmark. Navnedag: 26. juli.

Forskellige former af navnet Anna

Anne, se *Anna*.

Annette, fra fransk, afledning af *Anne*. Et af de nye navne, der i 1950erne pludselig blev moderne. Holdt sin meget høje popularitet i 10-15 år og fandt derefter sit leje. *Annette* er ikke forældet i dag, men heller ikke længere moderne.

Annie, engelsk kæleform af *Anna*. Denne form af *Anna* har det engelske præg over sig, som i 1950erne skaffede det en plads blandt de mest populære danske pigenavne. Derefter »optages« det så at sige i *Anne* og kan måske siges popularitets­mæssigt at være erstattet af *Anja* i 1970erne.

Annika, af *Anneken*, plattysk kæleform af *Anna*, s.d.

Anselm, tysk, af ældre *Ansehelm*, sammensætning: *ansi-*, »gud« (jfr. nordisk *as*) og *helm*, »hjelm«. Navnedag: 21. april.

Ansgar, frankisk, sammensætning: *ansi*, »gud« (jfr. nordisk *as*) og *ger*, »spyd«. Fransk munk, der i 800-tallet stod i spidsen for den kristne mission i Norden. Navnedag: 3. februar.

Antoinette, fransk pigenvavn, af *Antoine*, se *Anton*.

Anton, af latin *Antonius*, oprindelig græsk, »den uvurderlige« eller »den blomstrende«. *Antonius* er navnet på mindst 5 helgener, deriblandt Antonius Eremit (husdyrenes skytshelgen). Navnedag: 17. januar. Og Antonius af Padua, teolog fra 1200-tallet. Hjælper efter katolsk tro mod talrige sygdomme og onde ånder. Beskytter rejsende, elskende, munke o.a. Navnedag: 13. juni. Sideformer: *Anthon*, *Anthony* (engelsk), *Antonio* (italiensk), *Antoine* (fransk).

Antonia, **Antonie**, pigenvavn af *Antonius*, se *Anton*.

Arendse, pigenvavn af *Arent*, s.d.

Arent, **Arendt**, **Arnt**, plattyske former af *Arnold*, s.d. Også stavformer med *-h-*: *Ahrent* osv.

Arild, nordisk, form af *Arnold*, s.d.

Arne, nordisk, kortform af *Arnbjørn*, *Arnhil* og andre navne på *Arn-*, »ørn«. Latiniseret form: *Arno*.

Arnold, tysk, af ældre *Arnwald*, sammensætning: *arn*, »ørn« og *waldar*, »hersker«. Navnedag: 1. december.

Aron, bibelsk navn (Moses' broder), he-

braisk *Aharón*, betydning uvis. Tidligere brugt som lærd navn for *Arent*, s.d.

Arthur, **Artur**, engelsk, måske oprindelig latinsk slægtsnavn *Artorius*. Kendt fra sagnet om den engelske kong Arthur og ridderne af det runde bord.

Arv, dansk, kortform af *Arvid*, s.d. Kendt fra flere af Holbergs komedier.

Arvid, nordisk, af *Arnved*, sammensætning: *arn*, »ørn« og *with*, »træ, skov«.

Asbjørn, nordisk, af ældre Asbjørn, sammensætning: *oss*, »gud, as« og *bjørn*, »bjørn«. Sideformer: *Esbjørn*, *Esbern*, *Esben*.

Asger, nordisk, af ældre *Asgeirr*, sammensætning: *oss*, »gud, as« og *geirr*, »spyd«. Ældre sideformer: *Esge*, *Esges*, *Eske*, *Esker*.

Aslaug, nordisk, af ældre *Aslaugr*, sammensætning: *oss*, »gud, as« og *laug*, »bad«. Kendt fra sagaen om Regner Lodbrog.

Asmund, nordisk, af ældre *Asmundr*, sammensætning: *oss*, »gud, as« og *mundr* »beskyttelse«.

Asmus, slesvigsk, af *Rasmus*, s.d.

Asser, se *Adser*.

Asta, nordisk, kortform af *Astrid*, s.d. og *Augusta*, s.d.

Astrid, nordisk, af ældre *Ásfríðr*, sammensætning: *oss*, »gud, as« og ord med betydning »smuk« eller »elsket«. Sideform: *Estrid*.

August, latin, oprindelig *Augustus*, »ophøjet«, romersk kejsertilnavn. *Augustin* eller *Augustinus* er den største af de såkaldte

kirkefædre, født i Karthago i år 354 som søn af en hedensk fader og en kristen moder, se *Monika*. Skytshelgen for teologer, ølbryggere og bogtrykkere. Navnedag: 28. august.

Augusta, af *August*.

B

Balder, nordisk gudenavn, *Baldr*, oprindeligt »herre«.

Balthasar, babylonisk, »Gud (Baal) skal beskytte hans liv« (De hellige tre konger: Balthasar, Casper og Melchior). Navnedag: 19. oktober.

Barbara, fra græsk »fremmed« (samme ord som *barbar*). Den hellige Barbara led martyrdøden i 306 efter at være blevet indesværret af sin far, der som Guds straf blev dræbt af et lyn. Sankt Barbara er skytshelgen for meget forskelligt, bl.a. soldater, fanger, smede, stenhuggere, gravere m.v. Beskytter mod pludselig død, tordenvej, ildsvåde, feber, pest o.a. Svensk form: *Barbro*. Navnedag: 4. december.

Bartholomæus, af syrisk, *Bar-Tolmai*, »Ptolemæus' søn«. På Bartholomæusnatens før navnedagen d. 24. august, fandt blodbadet på hugenotterne sted i Paris.

Bastian, af *Sebastian*, s.d.

Beate, latin, af *beatus*, »lykkelig«. Navnedag: 8. marts.

Beatrice, fransk, af ældre italiensk *beatrix*, »lykkebringende«.

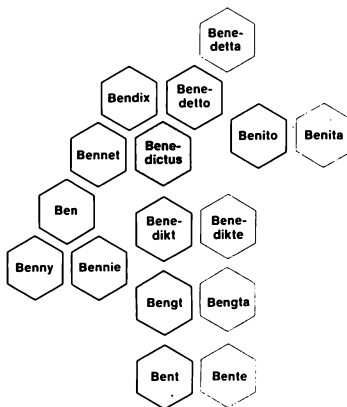
Belinda, fra engelsk. Oprindelse og betydning uvis. Kendt især via den amerikanske filmstjerne Belinda Lee.

Bella, flere muligheder: 1. kortform af *Isa-*

bella, s.d. Bellahøj, kvarteret i København, har navn efter et landsted, der var opkaldt efter en københavnsk købmandsfrue ved navn Isabella; 2. af italiensk *bella*, »den smukke«.

Ben, fra engelsk, kortform af *Benedict*, *Benjamin*, *Bernhard* o.a. Ikke identisk med *Ben* i jødiske navne.

Benedikt, latin, *benedictus*, »velsignet«. Benediktinerordenens stifter, den hellige Benedict af Nursia, oprettede i 529 et kloster på Monte Cassino ved Napoli, der blev forbillede for det vesterlandske klostervæsen. Skt. Benedikt eller Skt. Bendt er Europas skytshelgen og beskytter for en række forskellige erhverv. Han påkaldtes til hjælp mod feber, nyresten, forgiftning og andre ulykker. Lang række af sideformer: *Bendix* (tysk), *Benedetto* (italiensk), *Benito* (spansk), *Bengt* (svensk), *Bent* (dansk), *Bennet* (engelsk). Navnedag: 21. marts.

Forskellige former af navnet Benedictus

Benedikte, pigenavn af *Benedikt*, s.d. Sideformer: *Benedetta* (italiensk), *Benita* (spansk).

Bengt, svensk, af *Benedictus*, se *Benedikt*.

Bengta, svensk, pigenavn af *Bengt*, s.d.

Benjamin, bibelsk navn, hebraisk »søn af syden« (tolket som »søn af den højre hånd«). Jakobs og Rakels yngste søn (1. Mosebog). Navnedag: 29. august.

Benny, fra engelsk, kæleform til *Ben*, s.d.

Bent, dansk, af *Benedikt*. Hører også i nutiden til det almindelige danske navnerpertoire.

Bente, nyere dansk form af *Benedikte*. Indtil for 25 år siden blandt de almindeligste pigenavne i Danmark. Især almindeligt i 1940'erne, men mistede i den følgende tiårsperiode sin store popularitet.

Berent, Behrent, tysk kortform af *Bernhard*, s.d. Også stavemåde med *-d-*: *Behrendt*.

Berete, sideformer til *Birgitta*, s.d.

Berit, fra svensk, kortform af *Birgitta*, s.d.

Bernard, fransk og engelsk form af *Bernhard*, s.d.

Bernhard, tysk, af ældre *Berinhart*, sammensætning af *bero*, »bjørn« og *hart*, »hård«. Den hellige Bernhard (Skt. Bernhard) af Clairvaux (1090-1153), cisterciensermunk og kirkelærer. Det andet korstog kom bl.a. i stand p.g.a. hans prædikener. Påkaldes af katolikker til hjælp mod dæmoni, besættelser og angreb af skadedyr. Navnedag: 20. august.

Bernt, tysk sideform til *Bernhard*, s.d.

Bert, fra tysk, kortform af *Albert, Bertold* o.a.

Berta, tysk kortform af navne på *Berht-*, »lysende«, sideformer: *Bertha, Berte, Berthe*. Engelsk dronning, kanoniseret som helgeninde omkring år 600. Navnedag: 31. august.

Bertel, Bertil, af *Bertold*, s.d.

Bertold, tysk, af ældre *Behrtwald*, sammensætning: *beraht*, »strålende« og *wald* »magt, vold«. Heraf er dannet efternavnet *Bartholdy*.

Bertram, tysk, af ældre sammensætning: *beraht*, »strålende« og *hraban*, »ravn«.

Bess, Bessie, fra engelsk, kæleform af *Elisabeth*, s.d.

Betsy, Betty, Betzy, fra engelsk, kæleformer af *Elisabeth*, s.d.

Bettina, fra italiensk, kortform af *Elisabeth*. Almindeligt navn i nutiden, selv om det kun i én af de foregående tiårsperioder (1960'erne) var på pigenavnenes top ti.

Bianca, italiensk form af latin *Blanca*, s.d.

Bibbi, svensk, kæleform af *Beate, Birgitta* o.a.

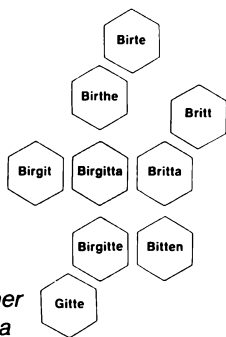
Bill, engelsk, kortform af *William*, s.d. Sideform: *Billy*.

Birger, svensk, kortform af ældre navne på *Berg-* (*Bergulf, Bergthor* o.a.). Kendt navn fra Sveriges historie.

Birgit, fra svensk, kortform af *Birgitta*, s.d. Meget populært pigenavn i 1940'erne og 1950'erne, men er i dag gledet næsten ud af brug.

Birgitta, svensk, af oprindelig keltisk *Brigit, Brithgifu*, »den ophøjede«. Den svenske helgeninde Birgitta grundlagde i 1346 Birgittaordenen for nonner og munke. Navnedag: 1. februar.

Birgitte, dansk, form af *Birgitta*, s.d. Kendt i Danmark siden middelalderen og i 1950'erne et af de mest populære pigenavne.

Forskellige former af navnet Birgitta

Birte, Birthe, dansk, kortform af *Birgitte*, se *Birgitta*. Står vel for mange som næsten forældet i dag, men under krigen og i årene derefter var det et af de mest populære pigenavne.

Bitten, dansk, kæleform til *Birthe* o.a. Bruges også som selvstændigt pigenavn.

Bjarke, nordisk, af ældre *Bjarki*, kortform af navne på *Bjørn*- og *-bjørn*.

Bjarne, nordisk, af ældre *Bjarni*, kortform af navne på *Bjørn*- og *-bjørn*.

Bjerg, norsk, svarende til gl. *-bjorg*, »beskyttelse« (jfr. f.eks. *Ingeborg*).

Bjørn, nordisk, dyrenavnet »bjørn«. Sideformer: *Bjarne, Bjarno, Bjerne*.

Blanca, latin, »hvid«.

Blanche, fra fransk, af *blanc*, hvid.

Bo, nordisk, af ældre *Búi*, »den boende« (oprindeligt tilnavn). Norsk form: *Bue*.

Bob, fra engelsk, kortform af *Robert*, s.d.

Bodil, nordisk, af ældre *Bóthildir*, sammensætning: *bót*, »bod, bedring« og *hildir*, »kamp«. Kendt fra middelalderen, kong Erik Ejegods dronning hed f.eks. Bodil. Sideform: *Boel*.

Boje, Boy, frisisk, måske kortform af ældre sammensatte navne på *Boj*-, betydning uvis.

Bolette, dansk afledning af *Bodil*, dannet efter *Henriette* o.a.

Boline, dansk afledning af *Bodil*, s.d.

Borghild, fra norsk, af ældre *Borghildr*, sammensætning: *borg*, »beskyttelse« og *hildir*, »kamp«.

Boris, russisk, kortform af slaviske navne på *Ber*-, »kamp«.

Botilde, Botille, vest- og sønderjysk af *Bothild*, se *Bodil*.

Brian, engelsk, af oprindelig irsk *Bryan*, »lille bakke«. Oplevedes tidligere som et fremmedartet navn, der skilte sig ret så tydeligt ud fra »bedre folks« Henrik'er, Lars'er osv.

Britt, svensk, kortform af *Birgitta*, s.d.

Britta, svensk, kortform af *Birgitta*, s.d.

Broder, Bror, nordisk, »bror«. Tidligere specielt sønderjysk fornavn.

Bruno, tysk, »den brune« (omskrivning for *Bjørn*). Navnedag: 17. maj.

Brynhild, nordisk, sammensætning: *brynja*, »brynje« og *hildir*, »kamp«.

Brynjolf, nordisk, af ældre *Brynjulfr*, sammensætning: *brynja*, »brynje« og *ulfr*, »ulv«.

Bue, norsk, svarende til dansk *Bo*, s.d.

Buster, fra amerikansk, oprindelse og betydning ukendt.

Børge, dansk form af *Birger*, s.d.

Baard, nordisk, betydning uklar, måske kortform af ældre *BaðufríðuR*, sammensætning: *baðu*, »strid« og *fríðuR*, »fred«.

C

Navneformer der savnes under C, er anført under K.

Camilla, latin, pigenavn af *Camillus*, s.d.

Carl, Karl, nordisk, »ung mand«. Den latiniserede form *Carolus* er baggrund for italiensk *Carlo*, s.d., spansk *Carlos*, s.d., fransk/engelsk *Charles*, s.d. Tidligere almindeligt brugt, bl.a. i dobbeltnavne (Carl Erik o.a.). Navnedag: 28. januar.

Carla, pigenavn af *Carl*, s.d.

Carlo, italiensk, af *Carolus* se *Carl*.

Carlos, spansk, af *Carolus*, se *Carl*.

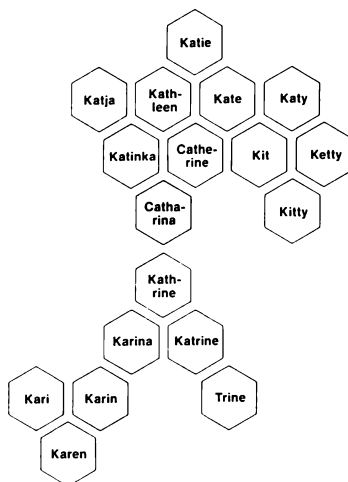
Carmen, spansk, af *Carmel*, tilnavn til jomfru Maria, »Carmelbjergets jomfru«. Kendt fra Bizets opera af samme navn.

Caroline, latin, af *Carolus*, se *Carl*. P.g.a. kongehusets brug af navnet har det tidligere haft en vis udbredelse i den brede befolkning.

Carsten, tysk sideform af *Christian*, s.d. Kendt i Danmark siden middelalderen, men har ikke før i nutiden været blandt de mest udbredte. I dag er popularitetskurven for *Carsten* faldende.

Casper, tysk sideform til *Jasper*, *Jesper*, s.d. Oprindelse og betydning usikker. (De hellige tre konger: Casper, Melchior og Balthasar). Navnedag: 9. maj.

Catharina, latinsk helgenindenavn, dannet til græsk *katharos*, »ren, ubesmittet«.

Forskellige former af navnet Catharina

Navn på mindst fem helgeninder af hvilke den vigtigste er Catharina af Alexandria, martyr, død ca. 310. En af de 14 nødhjælpere og skytshelgen for mange boglige erhverv, bogtrykkere, bibliotekarer, videnskabsmænd, filosoffer, skoleelever osv. Navnedag: 25. november. En anden er den hellige Catharina af Siena (1347-80). Hun er byen Roms anden skytshelgen og påkaldes af katolikker ved død, hovedpine og pest. Navnedag: 30. april.

Cecilie, latin, oprindeligt romersk slægtsnavn af *cæsus*, »blind«. Helgenindenavn fra ca. 300. En sideform *Sidsel* fik i Danmark videre udbredelse end *Cecilie*. Navnedag: 22. november.

Charles, engelsk/fransk form af nordisk *Karl*, *Carl*, s.d. Kæleform: *Charlie*.

Charlotte, fransk, pigenavn af *Charlot* (kæleform af *Charles*). Tidligere foretrukket i adels- og borgerkredse. I 1960'erne på pigenavnenes top-ti.

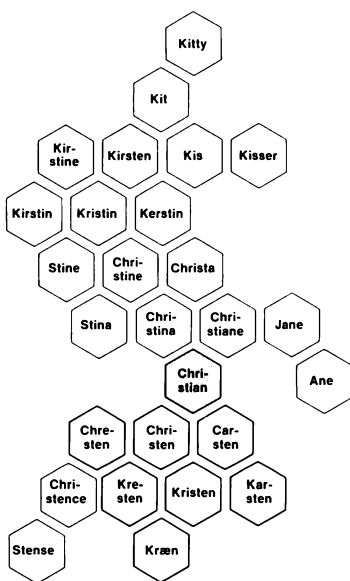
Christa, kortform af *Christiane*.

Christel, tysk, kæleform af *Christina*, s.d.

Christen, dansk, af *Christian*, s.d. Tidligere den almindeligste form af *Christian* i almuen.

Christence, fransk, sideform af pigenavne på *Christ*-. Dansk kortform: *Stense*.

Christian, latin *Christianus*, »kristen«, dannet til græsk *Khristos*, »salvet« (af *khri-ein* »salve«). Fra middelalderen et af de almindeligste drengenavne i den brede befolkning, dels som enkeltnavn, dels i dobbeltnavne (*Jens Christian*, *Hans Christian* osv.). Stadig almindeligt i Danmark. Navnedag: 14. maj.

Forskellige former af navnet *Christian*

Christiane, fra tysk, af latin *Christianus*, »kristen«, *Christian*, s.d. Kortformer: *Ane*, *Jane*, s.d. Almindeligt navn i almuen i forrige århundrede. I dag ude af brug.

Christina, **Christine**, tysk, sideformer til *Christiane*, s.d. Fra middelalderen vidt udbredt sammen med en række sideformer:

Kristin, *Kirstin*, *Kirsten*, s.d. Formen med -a kommer i 1960'erne og 1970'erne i brug igen. I 1975 nr. 3 på popularitetsskalaen. Kortformer: *Stine*, *Stina*, *Stinne*, s.d. Navnedag: 24. juli.

Christoffer, form af græsk *Christo-phóros*, »den, der har båret *Christus*«. Ifølge legenden var han en kæmpe som bar fremmede over en vandstrøm. En gang bar han et barn over, der viste sig at være *Christus* og som ved sin vægt pressede kæmpen ned i vandet, hvorved han blev døbt. Skytshelgen for flere risikofyldte erhverv, luftfart, skibsfart osv. Hjælper mod mange sygdomme og vanskeligheder. Helgen- og kongenavn. Navnedag: 25. juni.

Claire, fransk/engelsk form af *Clara*, s.d.

Clara, fra latin *Clara*, pigenavn af *clarus*, »klar«. Helgeninde og stifter af nonneorden i 1200-tallet. Navnedag: 12. august.

Claudius, latin, »haltende«. Romersk kejsernavn. Tidligere ofte sammenblandet med *Claus*, s.d. Navnedag: 8. november.

Claus, tysk kortform af *Nicolaus*, jfr. *Nikolaj*. Tidligere ofte sammenblandet med *Claudius*. Navnet på den engelske Santa Claus har således samme oprindelse som vores *nisse* (af *Niels*, der igen kommer af *Nicolaus*). I mere end 500 år har *Claus* hørt til på danskernes almindelige navne repertoire, selv om det ikke altid har været så almindeligt som i dag, hvor det er et af de fem mest populære drengenavne.

Clemens, latin, »mild«. Navn på 14 paver, af hvilke Clemens I, der var pave fra år 92 til 101, var en af de såkaldte apostolske fædre. Søsmændenes skytshelgen og værner mod uvej, storm og forskellige sygdomme. Navnedag: 23. november.

Clementine, nyere afledning af *Clemens*, s.d.

Colette, fransk, af *Nicolette* (af *Nicole*, *Nicolaus*, s.d.).

Connie, engelsk kæleform af *Constance*, s.d.

Conrad, se *Konrad*.

Constance, fransk, af latin *Constantia*, se *Constantin*. Navnedag: 19. september.

Cora, flere muligheder. 1. latin, af græsk *kore*, »jomfru« ; 2. af latin *cor*, »hjerter«.

Corfitz, af latin *cornificius*, »horn« og »gørende«. I Danmark kendt fra rigshovmesteren og landsforræderen Corfitz Ulfeldt.

Cornelia, pigenavn af *Cornelius*, s.d.

Cornelius, latin, af *cornu*, »horn«. Romersk patriciernavn. Navnedag: 3. juli.

Cæsar, romersk navn. I Danmark tidligere brugt i adels- og borgerkredse.

D

Dag, nordisk, »dag«.

Dagmar, af bøhmisk *Dragomir*, sammensætning: »smuk« og »mø« (»den væne mår«). Kendt fra dronning Dagmar, gift med Valdemar Sej. Populært gennem Ingemanns roman »Valdemar Sej«.

Dagny, nordisk, nydannelse, sammensætning: »dag« og »ny«. Vistnok først brugt af Henrik Ibsen i »Hærmændene på Helgeland«.

Daisy, engelsk, betegnelse for blomsten »tusindfryd«. Englænderne opfatter Daisy som kælenavn for Margaret (jfr. ShuBiDu-as sang om dronning Margrethe).

Dan, flere muligheder: 1. nordisk, »dan-

sker«, eller 2. engelsk, kortform af *Daniel*, s.d.

Daniel, bibelsk navn, hebraisk, »Gud er min dommer«. Profet i Gamle Testamente. Navnedag: 19. april.

Daniele, fransk, pigenavn af mandnavnet *Daniel*, s.d. Sideform: *Danielle*.

Danny, engelsk, kæleform af *Daniel*, s.d.

Dario, italiensk, fra græsk *Dareios*, af persisk *Dârajarus* »det godes ejer«.

David, bibelsk navn, hebraisk, »elsket«. Konge og salmedigter i Israel. Navnedag: 30. december.

Denise, fransk, pigenavn af græsk *Dionysios*. Den hellige Dionysios (3. årh.) var Paris' første biskop og en af de 14 såkaldte nødhjælpere dvs. helgener som kan påkaldes i nødsituationer. Denise har i dag præget af modenavn i nogle kredse. Navnedag: 9. oktober.

Dennis, engelsk, kæleform af *Dionysios*, se *Denise*..

Desirée, fransk, »ønsket«, populært i Sverige på grund af kongehusets brug af navnet.

Diana, latin, efter navnet på romernes måne- og jagtgudinde.

Dick, fra engelsk, kortform af *Richard*.

Didrik, af tysk *Dietrich*, sammensætning: *diot* »folk« og *-rik* »hersker«). Også stavemåder som *Diderik*, *Dietrich* o.a. Latiniseret form: *Theoderic*.

Dina, flere muligheder: 1. bibelsk navn, hebraisk *dinah* »dømmende«, eller 2. kortform af navne som f.eks. *Bernhardina*, se *Bernhard*.

Dines, dansk form af græsk *Dionysios*, se i øvr. *Denise*.

Dino, italiensk, kortform af *Bernadino*, *Conradino* o.a.

Dion, engelsk, kortform af *Dionysios*, se i øvr. *Denise*.

Dirch, **Dirk**, kortform af *Didrik*, s.d.

Ditlev, fra tysk, af ældre *Thietlef*, sammensætning: *diot*, »folk« og *leiba* »efterladenskab/ arv«. Sideformer: *Ditlef*, *Detlew*, *Detlef*. Navnedag: 2. oktober.

Ditmar, fra tysk, sammensætning: *diot* »folk« og *mari* »berømt«. Latiniseret form: *Theodemar*.

Ditte, nordisk kæleform af *Edith* og/eller *Dorothea*. Kendt fra Martin Andersen Nexø's roman »Ditte menneskebarn«.

Dolly, fra engelsk, kæleform af *Dorothy*, se *Dorothea*.

Donald, engelsk, af gælisk *Domhnall* »mægtig«. Amerikansk kortform: *Don*.

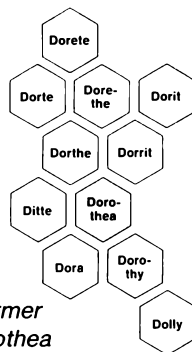
Dora, flere muligheder: 1. kortform af navne som *Dorothea*, *Theodora*, *Isidora* o.a.; 2. fra engelsk, kæleform af *Dorothy*.

Dorete, dansk form af *Dorothea*, s.d.

Doris, græsk, »dorisk kvinde«? Navn på en nymfe i græsk mytologi. Kendt fra 1700-tallets hyrdepoesi.

Dorit, se *Dorrit*.

Dorothea, af græsk *Dōrothéa*, sammensætning: *doron* »gave« og *theós* »gud« (Guds gave). Den hellige Dorothea, der led martyrdøden i 304, er brylluppets og blomsternes helgeninde og påkaldes til hjælp mod falske beskyldninger, fordi hun ifølge

Forskellige former af navnet Dorothea

helgenlegenden blev anklaget og forfulgt ganske uretmæssigt. Navnedag: 6. februar. Sideformer: *Dorothy* (engelsk), *Dorrit*, *Dorthe*, *Dorthea*, *Dorte*, *Dorete* (tysk/dansk). Af disse er Dorthe (Dorte) det eneste, der har en vis udbredelse i nutiden.

Dorrit, dansk form af *Dorothea*, s.d. Kendt fra Chr. Winthers »Hjortens Flugt«.

Dorthe, dansk form af *Dorothea*, s.d. Et af de gamle almuenaavne, der i nutiden er taget i brug igen, jfr. drengenavne som *Søren*, *Lars* og *Jesper*.

Drude, tysk kæleform af *Gertrude*, se *Gertrud*.

Dyveke, hollandsk, lille due. Kendt via Christian IIs hollandskfødte elskerinde.

E

Ebba, dansk, af *Ebbe*, s.d.

Ebbe, flere muligheder: 1. dansk, kortform af navne som *Esbjørn*, *Arnbjørn*; 2. også kendt i gl. tysk som kortform af *Eberhard*, s.d. Brugtes allerede i middelalderen, jfr. folkevisen om Ebbe Skammelsøn.

Eberhard, tysk, af ældre *Eburhart*, sammensætning af *ebūr* »orne« og *harti* »hård«, kortformer: *Ebert*, *Evert*.

Ed, Eddie, engelsk, kortformer af *Edward*, *Edmund* o.a.

Edel, kortform af *Adelheid*, *Adele* osv.

Edgar, engelsk, af *Eadgar*, sammensætning af *ēad* »rigdom« og *gār* »spyd«.

Edith, engelsk, af *Eadgyth*, sammensætning: *ēad* »rigdom« og *gūð* »kamp«. Tidligere ikke ualmindeligt i almuen.

Edmund, Edmond, engelsk, af *Eadmund*, sammensætning: *ēad* »rigdom« og *mund* »beskyttelse«. Engelsk kongenavn. Helgendag: 16. november.

Edna, fra amerikansk, opr. hebraisk navn med ukendt betydning.

Edvard, engelsk, af ældre *Eadweard*, sammensætning: *ēad* »rigdom« og *weard* »beskytter, vogter«. *Edward* gammelt kongenavn i England. Kendtest er sikkert Edward VIII, som i 1936 abdicerede for at kunne gifte sig borgerligt med en fraskilt amerikaneinde.

Eggert, tysk, af ældre *Agihart*, *Eghart*, sammensætning: af *agin* »sværd« og *hart* »hård«.

Egil, nordisk (islandsk/færøsk), ord med opr. betydning »lille spids« ell. »æg«. Kendt fra middelalderen, jfr. Egil Skallagrímsson.

Egon, flere muligheder: 1. evt. af græsk *Aigón* (af *aix* »ged«); 2. form af gl. tysk *Egino*, kortform af navne på *Egin* »sværd«, jfr. *Eggert*.

Egил, yngre form af *Egil*, s.d.

Eiler, Eilert, tysk, af ældre *Egilhart* (»æg«, jfr. *Egil*) og »hård«, også former med *-j-*.

Eilif, nordisk (norsk) sammensætning: *ei* »altid« og *leifr* »arv«.

Einar, nordisk (islandsk), af *einheri* »ensom stridsmand«. Kendt fra Norges ældste historie, jfr. Einar Tarnbeskelver.

Ejvind, nordisk (norsk), betydning uvis.

Eleanor, engelsk form af ital. *Eleonora*, s.d.

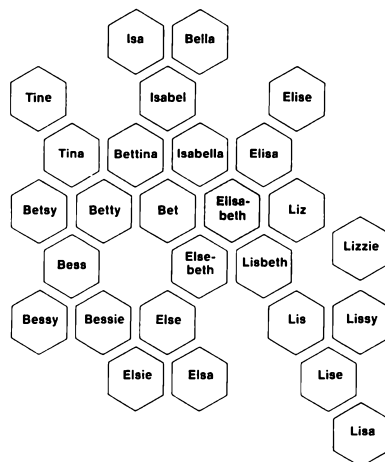
Eleonora, italiensk form af *Helena*, s.d. Udgangspunkt for afledninger i andre sprog, f.eks. tysk: *Leonora*; engelsk: *Eleanor*, *Eileen*; nordisk: *Ellen*, *Elin*, *Eline*, *Elna*, *Lene*, *Lena*; fransk: *Elaine*. Navnedag: 28. juni.

Eli, dansk, af hebraisk »Gud«. Er også godkendt som drengenavn, men kan så kun bruges *sammen med* et andet ubetinget drengenavn.

Elias, bibelsk navn, hebraisk *Elijah* »Jahve er min Gud«. Profet i Gamle Testamente. Navnedag: 20. juli.

Elin, Eline, nordisk, kortform af *Eleonora*, s.d. eller *Helena*, s.d.

Elisabeth, bibelsk navn, hebraisk *Elisheba*, »Gud er fuldkommen«. Navnet er siden middelalderen indgået som et vigtigt ele-

Forskellige former af navnet Elisabeth

ment i det almene navnepertoire. Det fremgår også af det store antal afledninger og sideformer: *Esebeth, Else, Elsa, Elisa, Elise, Lisbeth, Lis, Lise, Lisa, Betsy*, se disse. Navn på mindst 6 helgeninder, med den hellige Elisabeth af Thüringen (1207-1231) som den vigtigste. Hun er skytshelgen for en række kirkelige organisationer, for enker, tiggere, forældrelose og uskyldigt forfulgte. Navnedag: 19. november.

Elisa, tysk, kortform af *Elisabeth*, s.d. Sideform: *Elise*. Navnedag: 2. september.

Elith, dansk, sideform til *Eli*, s.d.

Ella, nordisk, kortform af forskellige pigenavne, f.eks. *Elisabeth, Eleonora, Gabrielle*, se disse.

Ellen, flere muligheder: 1. dansk, form af *Helena*; 2. også kendt i engelsk som kæleform af *Helena, Eleanor* o.a. Yndet som førsteled i navnekombinationer, f.eks. *Ellen Marie, Ellen Margrethe*.

Ellinor, nordisk, form af engelsk *Eleanor* (se *Eleonora*).

Elly, engelsk, kæleform af *Eleanor* (se *Eleonora*) eller *Elisabeth*.

Elma, nordisk, sammentrækning af navnekombinationer som *Else Marie, Ellen Margrethe* o.a. I visse tilfælde lånt fra engelsk (f.eks. *Elizabeth Mary*).

Elmer, engelsk, lånt fra USA, hvor det er slægtsnavn. Måske også en sammenhæng med det bibelske *Elimar*.

Elna, nordisk, opr. kæleform af navne som *Ellen, Eline, Elina* o.a.

Elof, Eluf, svensk, form af nordisk *Eilif*, s.d.

Else, Elsa, dansk, kortform af *Elisabeth*,

s.d. Tidligere meget almindeligt som førsteled i navnekombinationer som f.eks. *Else Marie, Else Christine*.

Esebeth, nordisk, kortform til *Elisabeth*, s.d. Sideformer: *Elsbet(h)*.

Elva, Elvi, flere muligheder: 1. nordisk, af talordet »elleve« – til det 11. barn i en søskendeflok (jfr. *Tine, Tolva*, osv.); 2. kortform af spansk *Elvira*, s.d.

Elvira, spansk, af arabisk ord for »hvid«, uvis oprindelse.

Emanuel, græsk-latinsk form af *Immanuel*, s.d. Spansk sideform: *Manuel*.

Emil, fra fransk *Emile* (opr. romersk slægtsnavn *Aemilius* »ivrig«). Sideform: ital. *Emilio*.

Emilie, pigenavn af *Emil*, s.d.. Sideform: *Emily* (engelsk).

Emma, flere muligheder: 1. tysk, opr. kortform af gamle navne med *Erman-, Irmin-* o.a. forled. Kendes langt tilbage i middelalderen; 2. I nyere tid også kortform af navne som *Emilie, Emmerentia* o.a.

Emmy, engelsk, kæleform af *Emily*, (af *Emil*).

Ena, flere muligheder: 1. »kunstigt« dannet pigenavn af svensk *Enar* (se *Einar*); 2. keltisk navn med opr. betydning »lille ild«.

Enevold, nordisk, af ældre *Einvaldr*, sammensætning: *ein* »alene« og *valdi* »magt«.

Engelbrecht, tysk, sammensætning: *angel* »angler« (folkenavn) og *beraht* »strålende«. Sideformer: *Engelbert, Engelbrekt*. Navnedag: 7. november.

Engelke, tysk, af plattysk *Engelike*, afledning af navne på *Engel-*.

Enoch, bibelsk navn, hebraisk *Chanoch*, »indviet, kyndig«.

Enrico, italiensk form af *Heinrich*, s.d. Sideform: *Enrique* (fransk).

Erasmus, latin, af græsk *eramai* »elsker«. Især kendt via Erasmus af Rotterdam, hollandsk filosof, teolog og humanist, 1469-1536. I Norden er navnets form *Rasmus*, s.d.

Erhard, tysk, sammensætning: *era* »ære« og *harti* »hård«. Navnedag: 8. januar.

Erik, nordisk, af ældre *Eiríkr*, sammensætning: *ein* »ene, alene« og *ríkr* »herre«. Svensk og dansk kongenavn fra middelalderen. Også i nutiden meget anvendt i Danmark, både som enkeltnavn og som led i dobbeltnavne som *Svend Erik*, *Poul Erik* osv. Navnedag: 18. maj.

Erika, pigenavn af *Erik*, s.d.

Erland, nordisk, af uvis oprindelse og betydning, måske opr. tilnavn: »den udenlandske«.

Erling, nordisk, af uvis oprindelse og betydning, måske »søn af jarl« (*erl*).

Erna, fra engelsk, kæleform af *Ernesta* og *Ernestine* (af *Ernest*, *Ernst*, s.d.).

Ernestine, fransk, pigenavn af *Ernest* (se *Ernst*).

Ernst, tysk, opr. tilnavn, »alvor, dyst«. Har tidligere haft en vis udbredelse i den brede befolkning.

Esben, **Esbern**, **Esbjørn**, nordisk, af *Asbjørn*, s.d. Kendt fra Danmarkshistorien: Esben Snare.

Esge, **Esger**, nordisk, sideformer til *Asger*, s.d.

Eske, **Esker**, nordisk, sideformer til *Asger*, s.d.

Eskild, nordisk, af ældre *Asketill*, sammensætning: af *as* »gud« og *ketill* »kedelhat, hjelm«. Svensk helgen fra 1200-tallet. Navnedato: 15. september.

Esther, flere muligheder: 1. bibelsk navn (persisk dronning, gift med kong Ahasverus); 2. sideform til middelalderligt *Estrid* (af *Astrid*, s.d.). Kendt fra kongetilnavnet *Estridsøn* (Svend E., konge 1047-74). Navnedag: 24. maj.

Estrid, se *Astrid*.

Eugen, af græsk *eugenios* »lykkelig«.

Eugenie, fransk, pigenavn af *Eugen*, s.d.

Eva, bibelsk navn, hebraisk »livgivende «?

Evald, tysk, af ældre *Ewalt*, sammensætning: af *ewa* »lav, orden« og *walt* »her-sker«.

Evan, **Even**, nordisk, flere muligheder: 1. form af *Ivan*, s.d.; 2. kortform af *Ejvind*, s.d.

Evelyn, flere muligheder: 1. engelsk, form af keltisk *Aibhlin*, »venlig «?; 2. kæleform af *Eva* s.d. eller *Eve*.

Evy, engelsk, kæleform af *Eve* (af *Eva*, s.d.).

F

Fabian, af latin *Fabianus*, (af romersk slægtsnavn *Fabius*).

Fanny, engelsk, kæleform af *Francis*, s.d.

Felix, latin, »lykkelig«.

Feodor, Fjodor, russisk, form af *Theodor*, s.d.

Feodora, russisk, pigenavn af *Feodor*, s.d.

Ferdinand, tysk, af ældre *Fridenand*, sammensætning: *frithi* »fred« og *nantha* »dristig«. Navn på flere tysk-romerske kejsere og europæiske konger. Spansk sideform: *Fernando*.

Filip, se *Philip*.

Finn, nordisk, »mand fra Finland« eller ældre betydning »vandningsmand«. Kendes også som led i sammensatte navne *Finnulf*, *Dagfinn* o.a. Ret populært i bybefolkningen i 1930'erne og 1940'erne, hvorefter det blev moderne hos landboerne. Er i dag ikke særlig populært.

Flemming, tysk/nordisk, opr. tilnavn: »Flamlænder«. Tidligere specielt brugt i adel og gejstlighed. Var helt op i 1960'erne blandt de almindeligste drengenavne i Danmark.

Folke, flere muligheder: 1. tysk/nordisk, kortform af sammensatte navne med *Folk-* (*Folkvar* o.a.); eller 2. opr. tilnavn *Folker* »høvding«?

Folmer, nordisk, form af ældre tysk *Folkmar*, sammensat af *folk* »folk« og *mar* »berømt«.

Francis, engelsk, form af latin *Franciscus* »den franske«, se Frands. Navnedag: 4. oktober.

Francisca, pigenavn af lat. *Franciscus*, se Frands.

Frands, nordisk, form af tysk *Frantz*, af latin *Franciscus*. Andre stavemåder: *Frans*, *Franz*. Den hellige Frands af Assisi (1182-1226) stiftede franciskanerordenen, hvis medlemmer skulle leve og virke i fuldstæn-

dig fattigdom, deraf betegnelsen tiggermunke. Frands er skytspatron og helgen for en række forskellige erhverv, de fattiges og de epidemi-ramtes beskytter. Navnedag: 4. oktober.

Frank, flere muligheder: 1. tysk af ældre *Franko*, opr. tilnavn »franker«; 2. engelsk, kortform af *Francis*, s.d. I 1950'erne og 1960'erne modenavn.

Fred, engelsk, kortform af *Frederick*, *Friedrich* etc. Se Frederik.

Freddy, engelsk, kæleform af *Fred* (*Frederick*).

Frede, nordisk, kortform af navne på *Fred-* (*Fredbjørn*, *Fridlev* o.a.).

Frederik, nordisk, form af tysk *Friedrich*, sammensætning: af *Friede* »fred« og *rik* »hersker«. Navn på en række tyske kejsere og fyrster samt på 9 danske konger. Navnedag: 14. november.

Frederikke, pigenavn af *Frederik*. Også stavemåde med *-a*, *Frederikka*.

Freja, nordisk (islandsk) navn, jfr. islandsk *Freyja* »herskerinde« (samme ord som *frue*).

Frida, flere muligheder: 1. nordisk, afledning af *frid* »den smukke«, eller 2. tysk, kortform af navne på *Fride-* (*Frideborg*) eller *-frida* (*Elfrida*, *Gottfrida* o.a.).

Frithiof, nordisk, af ældre *Fríðþjóf*, sammensætning: *frid* »fred« og *þjóf* »tyv«.

Frits, Fritz, tysk, kæleform af *Friedrich*, s.d.

Fritze, pigenavn af *Fritz*.

Frode, nordisk (dansk), af ældre *Fróði*, »den kloge«.

G

Gabriel, bibelsk navn, hebraisk »Guds mand«. I Nye Testamente navn på den engel, som bebudede Jesu fødsel. Navnedag: 26. marts.

Gabriele, Gabrielle, fransk, pigenavn af *Gabriel*, s.d.

Gedske, af plattysk *Gesche*, afledning af *Gese* (kortform til *Gertrud*, s.d.).

Georg, tysk/nordisk, form af latin *Georgius* (af græsk *georgos* »jorddyrker«). Navnets udbredelse i ældre tid skyldes den græske martyr/helgen Skt. Georg, på dansk Skt. Jørgen (død 303), som på korstogenes tid var meget populær i Europa. Ifølge legenden dræbte han i kamp en frygtelig drage. Landet Georgien (Kaukasus) er opkaldt efter ham. Han er helgen for soldater, kunstnere og mange andre samt beskytter mod krigsfare, pest, religionsfjender og for alle der virker for kristenheden m.m. Navnedag: 23. april.

Georgia, pigenavn af *Georg*, s.d.

Georgine, pigenavn af *Georg*, s.d.

Gerd, nordisk, af ældre *Gerthr* »beskyttelse« og/eller kortform af sammensatte pigenavne på *-gerd* (*Valgerd*, *Arngerd*, *Hilgerd* o.a.).

Gerda, nordisk, nydannelse af *Gerd*, s.d.

Gerhard, tysk, af ældre *Gerhart*, sammensætning: *ger* »spyd« (jfr. *Germund*, *Gerlak*, *Gerulf*, *Gerbrand*, m.fl.) og *hart* »hård«. Navn på 4 mindre helgener og flere hollandske grever, hvor særlig grev Gerhard III, som dræbtes af Niels Ebbsen i 1340, er kendt.

Gert, tysk, kortform af *Gerhard*, s.d.

Gertrud, tysk, af ældre *Gertrut*. Sammensat af *ger* »spyd« og *trud* »kraft, styrke«. Helgeninde fra 600-tallet. Kongedatter, der sagde nej til et fyrsteligt ægteskab og gik i kloster. Skytshelgen mod rotte- og museplage samt feber. Enkers og vejfarendes helgen. Navnedag: 17. marts.

Gilbert, engelsk, form af ældre tysk navn *Gisilbert*. Sammensat af *gisil* »pil« og *beraht* »strålende«.

Gine, dansk, kortform af navne som *Jørgine*, *Georgine* o.a.

Gisela, tysk, afledning af navne på *Gisel*, af *gisil* »stråle«.

Gitte, dansk, nyere kortform af *Birgitte*, s.d. Efter at *Birgitte* i løbet af 1950'erne var gledet ud af navnerpertoiret, afløstes det så at sige af sin egen kortform.

Glen, engelsk (af keltisk oprindelse). Betydning uvis.

Godfred, dansk, form af tysk *Gottfried*, se *Gotfred*.

Godske, dansk, form af tysk *Gottschalk*, sammensætning: *Gott* »Gud« og *schalk* »skalk, tjener«.

Gorm, dansk, kortform af ældre nordisk *Guðþormr*, se *Guttorm*.

Gotfred, dansk, form af tysk *Gottfried*. Sammensætning: *Gott* »Gud« og *fried* »fred«. Også stavemåde med *-d-*: *Godtfred*. Navnedag: 6. marts.

Gotthard, tysk, form af ældre *Godahard*. Sammensætning: *Gott* »Gud« og *harti* »hård«. Sankt Gotthard var abbed for flere benediktinerklostre i Bayern. Byggede mere end 30 kirker. Beskytter mod en lang række sygdomme, dårligt vejr m.v. Navnedag: 5. maj.

Gottlieb, tysk, nydannelse fra 1700-tallet. Sammensætning: »Gud« og »kærlighed«.

Grace, fra engelsk, oprindeligt latin *gratia* »nåde«.

Gregers, nordisk, form af latin *Gregorius* (af græsk *gregorios* »årvågen«). Navn på 6 helgener og flere paver. Gregor den Store skabte den katolske messe (gregoriansk kirkesang). Skytshelgen for lærdom, lærere, studenter, skoler osv. Pave Gregor XIII skabte den gregorianske kalender, der i 1585 afløste den julianske. Navnedag 12. marts.

Grethe, tysk, kortform *Grete* af *Margareta*, s.d. Medens dansk har beholdt den korte form er den i moderne tysk blevet erstattet af afledte former, først og fremmest *Gretchen*.

Gro, nordisk, af oldnordisk *gróa*, »gro, vokse«. Genoptaget i nutiden efter person i Johs. V. Jensens kendte bog »Den lange Rejse«.

Gudmund, nordisk *Guthmund*, sammensætning: »gud« og »beskytter«. Navnedag: 16. marts.

Gudrun, nordisk, sammensætning: *gud* »gud« og *run* »hemmelighed, rune«.

Gunhild, nordisk, sammensætning: *gun* »kamp« og *Hild* »kamp«. Navn på en af valkyrierne.

Gunnar, **Gunner**, nordisk, sammensætning: *gun* »kamp« og *harjar* »kriger«. Også form med *-d-*: *Gunder*.

Gunni, nordisk, ældre kortform til navne på *Gun-*, se *Gunhild*.

Gunulv, nordisk, sammensætning: »kamp« og »ulv«. Også form med *-f-*: *Gunulf*.

Gunvald, nordisk, sammensætning: »kamp« og »hersker«.

Gunver, **Gunvor**, nordisk, sammensætning: »kamp« og »varsom« eller »beskytter«.

Gurli, persisk, »rose«. Kendt fra »Tusind og en nats eventyr«.

Gustav, svensk, form af latin *Gustavus* (af ældre svensk tilnavn *Götstaf* »gøternes støttestav«, se *Gösta*).

Guttorm, nordisk, sammensætning: »gud« og »svag«?

Gyda, nordisk, kortform til *Gyrith*, se *Gyrith*.

Gyrithe, af *Gyrith* (af *Guthfrith*, sammensætning: »gud« og »smuk«).

Gösta, svensk, kæleform af *Gustav*, s.d.

H

Habakuk, bibelsk navn, hebraisk, »profet«. I Danmark alene kendt som pseudonym.

Hagbard, nordisk, gl. sammensætning: »hegn« og »økse«. Kendt fra folkevisen om Hagbard og Signe.

Hagen, nordisk, form af *Hakon*, s.d.

Hakon, nordisk, betydning uvis.

Hal, nordisk, kortform af *Harald*, s.d.

Haldor, nordisk, sammensætning: *hal* »sten« og *Thor*. Sjældent i dansk.

Halfdan, nordisk, sammensætning: »halvt« og »dansk«. Opr. tilnavn til person, hvis far eller mor var udlænding.

Halvard, nordisk, sammensætning: »sten« og »vogter«. Nyere sideform: *Halvar*.

Hannah, bibelsk navn, hebraisk, »ynde«. En dansk afledning er *Anna*, s.d.

Hanne, Hanna, dansk, kortform af *Johanne*, s.d. Tidligere kun brugt som kæleform inden for familien. Meget almindeligt pigenavn i 1940'erne og 1950'erne. I dag bruges *Hanne* kun sjældent.

Hannibal, føniskisk, »(guden) Baal's nådegave«. Kendt fra oldtiden, feltherre fra Karthago i 300-tallet f.Kr. Navnedag: 2. august.

Hans, tysk, kortform af *Johannes*, s.d. Almindeligt i dansk siden middelalderen og tidligere meget populært, ikke mindst i navnekombinationer som *Hans Christian*, *Hans Jørgen* osv. Siden 40'erne på vej ud af drengenavnenes top ti.

Hansigne, sideform af *Hansine*, s.d.

Hansine, dansk, pigenavn af *Hans*, s.d., sideform: *Hansigne*.

Harald, nordisk, sammensætning: »nær« og »hersker«. Kendt fra Danmarkshistorien er især Harald Blåtand, søn af Gorm den Gamle og Thyra Danebod. Almindeligt som drengenavn i Norge, både i middelalder og nyere tid.

Hardy, fra engelsk. Uofficiel engelsk navneform, afledt af ordet *hard*, »hård«.

Harriet, fra engelsk, svarende til det franske *Henriette*, s.d.

Harry, fra engelsk, sideform til *Henry*, s.d. Omkring 1900 ret almindeligt drengenavn i Danmark.

Hartlev, tysk, sammensætning: »hård« og »levning« eller »arv«.

Hartmann, tysk, opr. slægtsnavn, sammensætning: »hård« og »mand«.

Hartvig, tysk, sammensætning: »hård« og »kamp«.

Hasse, svensk, af *Hans*, s.d.

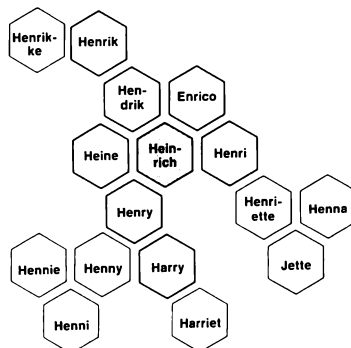
Hedda, nordisk, kortform af *Hedvig*, s.d. Kendt fra Henrik Ibsens skuespil »Hedda Gabler«.

Hedvig, tysk, sammensætning: »kamp« og »strid«. Navnedag: 15. oktober.

Heidi, fra tysk, kortform af *Adelheid*, s.d. Et af pigenavnenes »stjernesked«, der pludselig i slutningen af 1960'erne blev moderne og indtil videre holder sin plads på pigenavnenes top ti.

Heine, fra tysk, kortform af *Heinrich*, s.d.

Heinrich, tysk, sammensætning: »hjem« og »rig«. Navn på flere kejsere og fyrster i middelalder og nyere tid. Også kendt som helgennavn. Mange sideformer, f.eks. *Harry*, *Heine*, *Henri*, *Henry*, s.d.

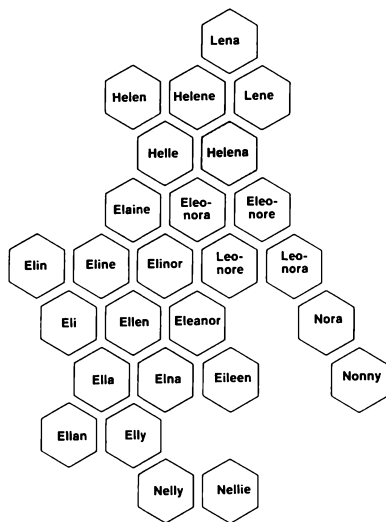
Forskellige former af navnet Heinrich

Hektor, græsk, oprindelse og betydning uvis. Navnet kendt fra klassisk græsk litteratur.

Helen, engelsk, af *Helena*, s.d.

Helena, græsk, »fakkel«. Navnet er kendt fra den græske mytologi og fra helgenlitteraturen. Sankt Helena var romersk kejserinde og moder til Konstantin den Store, der i 337 lod sig døbe på dødslejet. Legenden fortæller, at den hellige Helena fandt Kristi kors. Hun påkaldes til beskyttelse mod tyveri, til hjælp i tordenvejr og ved ildsvåde. Navnedag: 18. august. Se også *Eleonora*.

Forskellige former af navnet Helena

Helene, nyere form af *Helena*.

Helga, nordisk, pigens navn af ældre *Helgi*, se *Helge*.

Helge, nordisk, »hellig«, måske i en ældre, førkristen betydning »heldig«. Efter flere århundreders glemsel blev navnet genoptaget i 1800-tallet i forbindelse med den nye interesse for Nordens oldtid, jfr. f.eks. Oehlenschlägers digtcyklus »Helge«. Navnedag: 30. september. En russisk form er *Oleg*, s.d.

Helle, dansk, flere muligheder: 1. sideform til *Helga*, s.d. eller 2. af *Helene*, se *Helena*. I

slutningen af 1940'erne kom *Helle* ind i det almindelige navnerpertoire og endte i 1960'erne med at blive det femte populæreste pigens navn.

Helmer, tysk, oprindelse uvis. Måske tysk sideform af nordisk *Hjalmar*, s.d., eller sammensætning: »lykke« og »berømt«. Navnedag: 10. oktober.

Helmuth, tysk, sammensætning: »hel« og »sind«. Ikke almindeligt i nutiden.

Hemming, nordisk, oprindelse og betydning uvis. Måske oprindeligt tilnavn, svarende til islandsk *hamr* »skikkelse«. Ofte forvekslet med *Henning*, s.d. Navnedag: 22. maj.

Hendrik, ældre sideform til *Henrik*, s.d.

Henna, dansk nydannelse, måske kortform af *Henriette*, s.d.

Henning, flere muligheder: 1. tysk, afledning af *Johannes*, s.d. eller 2. afledning af *Henrik*, s.d.

Henny, engelsk, kortform af *Henriette*, s.d. Sideform: *Hennie*, *Henni*.

Henri, fra fransk, form af *Heinrich*, s.d.

Henriette, fra fransk, pigens navn af *Henri* (af *Heinrich*, s.d.). Sideformer: *Henna*, *Henny*, *Jette*, s.d.

Henrik, nordisk, form af *Heinrich*, s.d. Hører til den del af det danske navneforråd, som altid har kunnet bruges, uanset skiftende smagsopfattelser. I nutiden er af de mest udbredte drengenavne, der i 1960'erne var det almindeligste overhovedet. Hører også i dag til blandt de populæreste navne.

Henrikke, tysk, pigens navn af *Henrik*, s.d. Sideform med -a: *Henrikka*.

Henry, fra engelsk, af *Heinrich*, s.d. Et af de første engelske navne, der vandt indpas i dansk navngivning (omkr. 1880), hvor det var i brug i 50-75 år.

Herbert, tysk, sammensætning: »hær« og »klar, lysende«.

Herdis, nordisk, sammensætning: »hær« og »gudinde«. Ret udbredt sideform: *Hjærdis*.

Herluf, nordisk, sammensætning: »hær« og »bad«.

Herman, tysk, sammensætning: »hær« og »mand«.

Hermod, nordisk, sammensætning: »hær« og »mod«.

Hertha, pigenavn af *Herthus* (fejllæsning for *Nerthus* hos den romerske historiker Tacitus). Form af *Njord*, nordisk gud.

Hieronymus, af græsk, sammensætning: »hellig« og »navn«. Navn på en af de fire store kirkefædre (347-420). Skytshelgen for alle lærde, humanistiske sysler, teologiske fakulteter, lærere, studenter m.v. Navnet kendt fra flere af Holbergs komedier. Navnedag: 30. september.

Hilbert, tysk, sammensætning: »kamp« og »lysende« eller »klar«. Navnedag: 11. september.

Hildebrand, tysk, sammensætning: »kamp« og »brand«. Også form med *-f*: *Hildebrandt*.

Hilding, nordisk, afledning af *hild*, »kamp«.

Hildur, islandsk, jfr. oldnordisk *hildir*, »kamp«, findes i en række sammensatte pigenavne: *Hilda*, *Hilde*, *Hildeborg*, *Hildeward*, *Hildegun*.

Hilmar, nordisk, af ældre *Hilmir* »hjelmbærer«. Også form med *-e-*: *Hilmer*.

Hjalmar, nordisk, af ældre *Hjalmarr*, sammensat af *hjal* »hjelme« og *harjar* »krieger«. Også form med *-e-*: *Hjalmer*.

Hjalte, nordisk, kendt fra Saxo, hvor H. er en af Rolf Krakes kæmper. Betydning: »sværdhæfte« eller »mand fra Hjalmland« (Shetland).

Holger, nordisk, af ældre *Holmgeirr*, sammensætning: *holm* »holm« og *geirr* »spyd«. Kendt fra sagnhistorien (Holger Danske). Tidligere meget populært i adelen. Indtil ca. 1900 ret almindeligt i Danmark.

Horst, tysk, af ældre *horst* »krat, under-skov«.

Hother, kortform af *Hotherus*, Saxos latinske form af *Høðr* (af *høð* »kamp«), gude-navn *Hødur*.

Hubert, tysk, sammensætning: *hu* »sind« og »strålende«. Den latinske form *Hubertus* findes hos en helgen, som blev biskop i Lüttich ca. 700, og ifølge sagnet var en lidenskabelig jæger, jfr. *Hubertusjagt*. Helgendag: 3. november.

Hugo, tysk, kortform af navn på *Hug*-»sind«, jfr. *Hubert*. Tidligere udbredt over hele Europa og kendt i mange sprog: fransk, italiensk: *Ugo*, engelsk: *Hugo*, *Hugh*, *Hughes*. Navnedag: 1. april.

Hulda, flere muligheder: 1. svensk, nyere afledning af *huld* »smuk, elskelig« eller 2. kortform af *Huldrika*, samme navn som *Ulrika*. Var i forrige århundrede ret populært. Kendt fra visen om Hjalmar og Hulda.

Hågen, nordisk, sideform til *Hakon*, s.d.

Håkon, nordisk, nyere form af *Hakon*, s.d.

I

Ib, dansk, form af *Jakob*, s.d., jfr. *Jeppe*.

Ida, tysk, af ældre *Ita*, kortform af pigenavnene på *Id-* »virksom«.

Igor, russisk, form af ældre nordisk *Ingvar*, s.d.

Ilja, russisk, form af *Elias*, s.d.

Ilse, tysk, kortform af *Elisabeth*, s.d.

Ilseil, nordisk, sammensætning: *Ilse*, s.d. og *-il*, »lille«.

Immanuel, bibelsk navn, hebraisk »Gud med os«. Sideformer: *Emanuel* samt spansk *Manuel*.

Ina, kortform af forskellige navne på *-ina* (*Sabina*, *Severina* o.a.) og af *Inez*, s.d.

Inez, spansk, form af *Agnes*, s.d.

Inga, nordisk, kortform til sammensatte pigenavne på *Ing-* (*Ingeborg*, *Ingegerd*, *Ing-rid* m.v.).

Inge, nordisk, kortform til pigenavne på *Ing-*, jfr. *Inga* og *Ingeborg*. Kendt i Danmark i århundreder og i 1940'erne et af de almindeligste pigenavne, kun overgået af *Kirsten*. Derefter gik det hurtigt tilbage for *Inge*, og i den følgende 10-års periode gled det ud af det almindelige navnerpertoire.

Ingeborg, nordisk, af ældre *Ingiburgh*, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *burgh* »hjælp«. Navnedag: 8. oktober.

Ingemann, nordisk, af ældre *Ingiman*, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *mann* »mand« og/eller *mund* »beskyttelse«. I nyere tid brugt som fornavn ved opkaldelse efter digteren B. S. Ingemann (jfr. *Kingo*, *Grundtvig* o.a.).

Ingemar, nordisk, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *marr* »smuk«. Sideform: *Ingmar*.

Ingemund, nordisk, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *-mund* »beskyttelse«.

Inger, nordisk, kortform af ældre *Ingegerth*, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *gærth* »beskyttelse«. Navnedag: 26. februar.

Ingolf, nordisk, af ældre *Ingulf*, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *ulfr* »ulv«.

Ingrid, nordisk, ældre *Ingirith*, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *frith* »smuk«.

Ingvald, nordisk, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *vald* »hersker«.

Ingvar, nordisk, sammensætning: *Ing*, gudenavn, og *harjar* »kriger«.

Irene, fra græsk *Eirene* »fred«. Den hellige Irene blev under Diokletians kristenforfølgelser i 304 brændt på bålet sammen med sine søstre Agape og Chionia. Navnedag: 5. april.

Iris, engelsk/tysk, lån fra græsk *Iris*, navn på regnbuens gudinde.

Irma, tysk, kortform af sammensatte pigenavne på *Irm-* (*Irmgard*, *Irmelin*, s.d.).

Irmelin, tysk, sammensætning: *Irm* »høj, mægtig« og *lein* »lille«.

Isa, flere muligheder: 1. kortform af *Isabella*, s.d. eller kæleform af *Louise*, s.d.

Isabella, fra spansk form *Isabelle*, af *Elisabeth*. Kortformer: *Bella*, *Bellis*, s.d. Navnedag: 8. juni.

Isak, bibelsk navn, hebraisk »Han (Gud) kan le«.

Ivan, flere muligheder: 1. russisk, form af *Johannes*, s.d. eller 2. middelalderligt lån fra fransk *Ivain* (betydning ukendt).

Ivar, sandsynligvis nordisk, betydning usikker. Sideform med *-e-*: *Iver*.

J

Jack, engelsk, af *Jankin*, sammensætning: *Jan* (kortform af *Johannes*) og *-kin* (kælenavnsendelse).

Jacob, bibelsk navn, hebraisk *Aqob*, betydning uvis. Også form med *-k-*: *Jakob*. Kendt i Danmark siden middelalderen som et af »de gode danske navne«, der altid har kunnet bruges, selv om det aldrig har været så populært som f.eks. *Jens*, *Christian*, *Niels* og *Hans*. Navnedag: 1. maj.

Jacqueline, fransk, pigenavn af *Jacques*, s.d.

Jacques, fransk, form af *Jacob*, s.d.

Jakobe, pigenavn af *Jacob*, s.d.

Jakobine, pigenavn af *Jacob*, s.d.

Jan, tysk/frisisk, kortform af *Johannes*, s.d. Meget almindeligt navn i nutiden og for 25 år siden det mest populære af alle drenge navne.

Jane, flere muligheder: 1. nordisk, kortform af navne på *-iane*, (*Christiane*, *Juliane* osv.); 2. engelsk, *Jane*, af gammelt frisisk *Johane* (af *Johanne*, s.d.).

Janne, kortform af navne på *-ianne* (*Marianne* o.a.).

Jannik, plattysk, *Jannike*, af *Jan*, s.d. og *-ike* (*n*) (kælenavnsendelse).

Janus, latin, *Janus*, (gudenavn), jfr. månedsnavnet Januar. Navnedag 8. april.

Jean, fransk, form af *Johannes*, s.d.

Jeanette, fransk, kæleform af *Jeanne*, s.d. Et af de moderne fransk klingende navne, der i nutiden er blevet meget populære, jfr. *Charlotte*, *Susanne*, *Anette* osv.

Jeanne, fransk, pigenavn af *Jean*, s.d.

Jenny, engelsk, kæleform af *Jane*, s.d.

Jens, dansk form af *Johannes*, s.d. I flere århundreder et af de mest udbredte drenge navne i den brede befolkning. Hører til den lille gruppe af navne, der altid har kunnet bruges, jfr. *Christian*, *Niels* og *Hans*. Meget almindeligt som første led i dobbeltnavne som *Jens Christian*, *Jens Erik*, *Jens Peter* osv.

Jeppe, dansk, udviklet af *Jacob*, s.d. gennem former som *læghob*, *læp*, *lep* o.a.

Jeronymus, dansk form af opr. græsk *Hieronymos*, se *Hieronymus*.

Jerrick, dialektpræget sideform af *Erik*, s.d.

Jes, dialektpræget sideform af *Jens*, s.d.

Jesper, dansk, af ældre *Jasper*, *Casper*, s.d. (en af de hellige tre konger). Kendt i Danmark siden middelalderen og anvendt mere eller mindre konstant. Hører til i nutidens »nostalgiske bølge« af gamle almuenavne, der genoptages med stor succes. I dag er *Jesper* et af de 5 almindeligste drenge navne i Danmark.

Jette, pigenavn, kortform af *Henriette*, s.d. Almindeligt i 1940'erne, men tabte i det følgende tiår sin store popularitet.

Jim, engelsk, kortform af *James* (af *Jacob*, s.d.).

Jimmy, fra engelsk, kæleform af *Jim*, s.d. Bruges ikke som døbenavn i England.

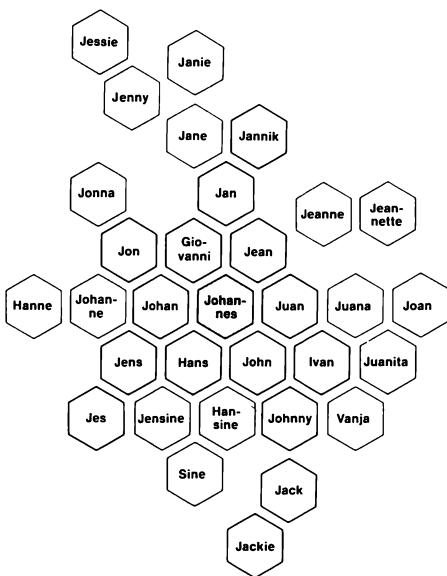
Joachim, bibelsk navn, hebraisk *Jehoa-chim* »Jahve ophøjer«. Jomfru Marias fader. Navnet havde tidligere en vis udbredelse specielt i borgerlige og gejstlige kredse. Navnedag: 16. august.

Joan, fra engelsk, kortform af *Johanne*, s.d. (jfr. *Jane*, *Jean* o.a.).

Johan, tysk, form af *Johannes*.

Johanne, pigenavn af *Johannes*, s.d. Også stavemåde med *-a*: *Johanna*.

Johannes, bibelsk navn, græsk *Ioánnēs* (af hebraisk *Jóchánán* »som Gud er nådig«). Navn på 27 helgener og flere paver. Kendtest er *Johannes Døber* (navnedag: 24. juni) og *Johannes Evangelist*, apostel og forfatter af *Johannesevangeliet* (navnedag: 25. december). *Johannes* er det navn i den vestlige verden, som har den videste

Forskellige former af navnet Johannes

udbredelse i forskellige former (fra *Giovanni* til *Jón*).

John, engelsk, sammentrukken form af *Johannes*, s.d. Kendt i Danmark siden forrige århundrede.

Johnny, engelsk, kæleform af *John*, s.d.

Jokum, dansk/tysk, af *Joachim*, s.d.

Jon, nordisk, af *Ioan*, middelalderlig udvikling af *Johannes*, s.d. I nutiden særlig kendt i islandsk og færøsk navngivning.

Jonas, bibelsk navn, græsk form af hebraisk *Jonah* »due«. Navnedag: 29. marts.

Jonathan, bibelsk navn, hebraisk »Jahve har givet«.

Jonna, dansk, nydannet kortform af *Johanna*, se *Johanne*.

Josef, bibelsk navn, hebraisk *Joseph* »han skal forøge«. Navn på 5 helgener, deriblandt Marias mand, Jesus far. Navnedag: 19. marts.

Josefa, dansk, pigenavn af *Josef*, s.d.

Josefine, af fransk *Josephine*, pigenavn af *Josef*, s.d.

Juana, spansk, pigenavn af *Juan* (af *Johannes*, s.d.)

Juanita, spansk, kæleform af *Juana*, s.d.

Judith, bibelsk navn, hebraisk »jødinde«. Navnedag: 10. december.

Judy, engelsk, form af *Judith*, s.d.

Jul, dansk, kortform af *Julius*, s.d.

Julian, dansk, kortform af latin *Julianus*, se også *Julius*.

Juliane, af latin *Juliana*, pigenavn af *Julianus*, se *Julian*. Den hellige Juliana fra Nikomedia (Tyrkiet) led martyrdøden under Diokletian i 303. Påkaldes til hjælp ved fødsel og smitsom sygdom. Navnedag: 16. februar.

Julie, af latin *Julia*, pigenavn af *Julius*, s.d.

Julius, latin, opr. romersk slægtsnavn, jfr. Gajus *Julius* Cæsar efter hvem måneden juli har navn. Navnedag: 12. april.

Just, flere muligheder: 1. dansk form af latin *Judocus*, helgennavn (af keltisk oprindelse); 2. kortform af latin *Justus*, s.d.

Justus, latin, oprindelig tilnavn »den retfærdige«.

Jutta, tysk kortform af *Judith*, s.d.

Jürgen, tysk, form af latin *Georgius*, se *Georg*.

Jytte, dansk, nyere form af *Jutta*, s.d. Står vel for mange som næsten forældet i dag; men under krigen og lige efter, var det et af de mest populære pigenavne.

Jørgen, dansk, form af tysk *Jürgen*, s.d. Almindeligt navn i Danmark i århundreder, men siden 1950'erne ikke blandt de mest populære.

Jørgine, dansk, nydannet pigenavn af *Jørgen*, s.d.

Jørn, dansk, nydannet sideform til *Jørgen*, s.d.

K

Navneformer der savnes under K, er anført under C.

Kai, Kaj, Kay. Betydning usikker. Måske afledt af latin *Cajus*, *Gajus* »jord«, jfr. *Gajus*

Julius Cæsar. Hører til det almindelige navneforråd i Danmark, selv om det i nutiden næsten er gået af brug som døbenavn.

Kaja, nordisk, kortform af *Katrine*, s.d.

Kamma, dansk, sammentrækning af flerleddede navne som *Karen Margrethe*, *Karen Marie* o.a.

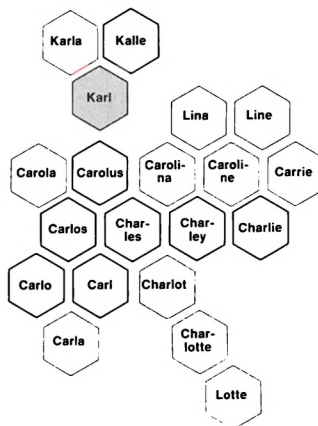
Karen, dansk, form af *Katrine*, s.d. Tidligere et af de mest almindelige pigenavne i den brede befolkning. Meget yndet som førsteled i dobbeltnavne som *Karen Margrethe*, *Karen Marie* osv.

Kari, norsk, form af *Katrine*, s.d.

Karin, svensk, form af *Katrine*, s.d.

Karina, moderne sideform til *Karen*. Også nordisk form af italiensk *Carina* »kær, elsket«.

Karl, se *Carl*.

Forskellige former af navnet Karl

Kastor, græsk, kendt fra sagnhelteparret Kastor og Pollux. Navnedato: 27. marts.

Kate, engelsk, kortform af *Catherine*, se *Catharina*.

Kathleen, engelsk, kortform/kæleform af *Catherine*, se *Catharina*.

Katinka, russisk, kortform af *Ekaterina* (af *Catharina*, s.d.).

Katja, russisk, kæleform af russisk *Ekaterina*, se *Catharina* og *Katinka*.

Katrine, dansk, form af *Catharina*, s.d. Også staveformer med *-a*: *Katrina* og *-h*: *Kathrine*.

Katy, engelsk, kæleform af *Catherine*, se *Catharina*.

Keld, se *Kjeld*.

Kelvin, engelsk (keltisk), sammensætning: »kriger« og »ven«.

Ken, engelsk, kortform af *Kenneth*, s.d.

Kenneth, engelsk (keltisk). Kendt i Danmark siden århundredskiftet og har i dag præg af modenavn.

Kerstin, svensk, form af *Christina*, s.d.

Ketil, nordisk, den oprindelige form af navnet *Kjeld*, s.d.

Ketty, engelsk, sideform til *Kitty*, s.d.

Kim, flere muligheder: 1. engelsk (keltisk) *Kimball*; 2. tysk/nordisk kortform af *Joaachim*, s.d. Kendt i Danmark siden forrige århundrede, men først i nutiden fik det særlig udbredelse, således at det i 1950'erne blev et egentligt modenavn. Også i dag hører *Kim* til blandt de mest populære drengenavne.

Kirsten, dansk, kortform af *Kirstine*, s.d. I 30'erne og 40'erne indtog *Kirsten* en ubestridt førsteplads på popularitetsskalaen. Men omkring 1950 gled navnet ud af det almindelige repertoire.

Kirstine, dansk, af *Christina*, s.d., påvirket af den plattyske form *Kerstine*.

Kis, kæleform af *Kirsten*, s.d.

Kisser, dansk, kæleform af *Kis*, s.d.

Kit, engelsk, kortform af *Kitty*, s.d.

Kitty, engelsk, kæleform af *Catherine*, se *Catharina*.

Kjartan, nordisk (spec. islandsk, opr. keltisk »kriger«). Navn på hovedperson i Oehlenschlägers skuespil »Kjartan og Gudrun«.

Kjeld, Keld, nordisk *Ketil*, »kedel, kedelhat, -hjelme«. Indgår også som led i sammensatte navne som f.eks. *Eskild*, *Thorkild*, s.d. Kendt i Danmark siden middelalderen, jfr. den jyske helgen Skt. Kjeld fra Viborg. Navnedag: 8. juli.

Knud, flere muligheder: 1. nordisk, gl. tilnavn eller øgenavn, »knode«; 2. gl. tysk navn »køn, frimodig«. Kendes langt tilbage i tiden som konge- og helgennavn: Knud den Hellige (myrdet i Odense 1086) og Knud Lavard (myrdet 1169). Helgendage henholdsvis 10. juli og 7. januar. I begyndelsen af 1900-tallet et typisk bynavn; men har i løbet af 1900-tallets første halvdel gennemløbet den karakteristiske udvikling fra bybo- til landbonavn, hvorefter det i 1950'erne er gledet ud af det almindelige navnerpertoire og i dag kun sjældent anvendes som døbenavn.

Kolbjørn, nordisk, af ældre *Kolbjorn*, sammensætning: *kol* »kul/sort« og *bjorn* »bjørn«.

Konrad, tysk, af ældre *Kvonrât*, sammensætning: *kvoni* »dristig« og *rât* »råd«. Navnedag: 26. november.

Kristian, se *Christian*.

Kræn, nordisk (jysk), dialektal form af *Christian*, eller *Chresten*. Tidligere den almindeligste form i daglig tale. I dag kun anvendt af den ældre generation.

Kurt, tysk, kortform af *Konrad*, s.d. Almindeligt drengenavn i Danmark, selv om det ikke bruges meget i nutidig navngivning.

Käthe, tysk, kæleform af *Catharina*, s.d.

Kåre, nordisk (islandsk), opr. tilnavn, »den krøllede«.

L

Laila, opr. finsk (samisk) navn af uvis betydning.

Lars, nordisk, udviklet af *Laurs*, s.d. (af latin *Laurentius*). Sammen med *Thomas*, *Søren* o.a. blandt de første af de gamle almuenaavne, som i vor tid blev taget op igen. Efter mere end 50 år i næsten glemsel dukkede *Lars* pludselig op i 1940'erne i byerne og 10 år efter på landet; siden har det været et af de 5 mest almindelige drengenavne i Danmark. Navnedag: 10. august.

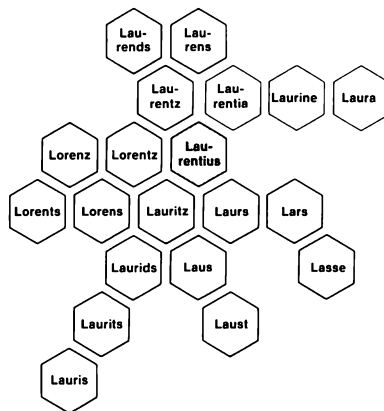
Lasse, svensk, opr. kæleform af *Lars*, s.d.

Lauge, dansk, sideformer: *Laghi*, *Lave*, lat. *Lago*; af uvis betydning.

Laura, italiensk, kortform af *Laurentia* (af *Laurentius*, s.d.).

Laurentius, latin, af bynavnet *Laurentum*. Navn på tre helgener, heriblandt martyren Skt. Laurentius, der blev pint ihjel på en glødende jernrist. Skytshelgen for fattige samt for de forpinte sjæle i skærsilden. Vinbønderne påkalder Skt. Laurentius for at få god høst. Navnedag: 10. august.

Laurids, dansk/tysk, form af latin *Laurentius*, s.d. Sideformer: *Lauris*, *Laurits*, *Lauritz*, *Laurs*, *Lars*, *Laust*.

Forskellige former af navnet *Laurentius*

Laurine, dansk, nydannelse til *Laurs*, s.d.

Laurs, dansk, sideform af *Laurids*, s.d.

Laust, dialektform (jysk) af *Laurids*, s.d.

Leander, græsk, sammensætning: »glæde« og »mandig«. Kendt fra flere af Holbergs komedier. Navnedag: 27. februar.

Leif, nordisk, kortform af navne på *-leif* (*Thorleif*, *Frithleif* o.a.).

Lena, nordisk, kortform af navne på *-lena*, (*Helena*, *Magdalena* o.a.). Sideform: *Lene*.

Lene, dansk, sideform til *Lena*, s.d. Et af de mest stabile navne i nutidens navngivningsskik. I mere end tredive år har *Lene* været på pigenavnenes top ti.

Lennart, svensk/plattysk, af *Leonard*, s.d.

Leo, latin, af *leo* »løve«. Navnedag: 11. april.

Leon, fransk, sideform til *Leo*, s.d.

Leonard, tysk, sammensætning: *lewo* »løve« og *hart* »hård, stærk«. Gammelt helgennavn. Sideformer: *Leonhard*, *Leonardo*, (italiensk). Navnedag: 6. november.

Leonora, tysk, forkortet form af *Eleonora* (af italiensk *Aliénór*, måske en form af *Helena*, s.d. eller udviklet af et arabisk udtryk »Guder mit lys«). Sideform med *-e*: *Leonore*.

Leopold, tysk, af ældre *Liutpald*, sammensætning: *liut*, »folk« (jfr. tysk *Leute*) og *palt*, »tapper«. Navnedag: 15. november.

Leslie, fra engelsk, hvor navnet kan være både drenge- og pigenavn. Opr. et efternavn, der efterhånden har fået karakter af fornavn. I Danmark bruges navnet ikke som pigenavn.

Lili, fransk, af *Lilly*, s.d. I Sverige har *Lili* og *Lilli* kunnet bruges som kæleform til alle pigenavne, der indeholdt kombinationen *-li-* (*Cecilie*, *Karoline*, *Eline* osv.).

Lilian, flere muligheder: 1. engelsk, kæleform af *Lilly*, s.d.; 2. sammentrækning af dobbeltnavnet *Lilly Ann*.

Lilly, flere muligheder: 1. engelsk, kæleform af *Elizabeth*, se *Elisabeth*; 2. engelsk *Lily* »lilje« (jfr. *Rose*).

Linda, tysk/engelsk, kortform af navne på *-linda* (f.eks. *Belinda*, *Rosalinda*).

Line, dansk, kortform af navne på *-line* (*Caroline*, *Nicoline* o.a.) Sideform med *-a*: *Lina*.

Lis, nordisk, kortform af *Elisabeth*, s.d. Engelsk sideform med *-z*: *Liz*. I dag er *Lis* gledet ud af det almindelige navnerpertoire, men helt ind i 1960erne var det et særdeles populært pigenavn.

Lisa, nordisk/tysk, af *Elisabeth*, s.d.

Lisbeth, nordisk/tysk, af *Elisabeth*, s.d. Har været mere eller mindre konstant anvendt i over hundrede år, men hører i dag ikke til blandt de populæreste døbenavne.

Lise, tysk, kortform af *Elisabeth*, s.d. Sideform med *-a*: *Lisa*. Hører til de »gode danske navne«, der næsten altid har været bredt accepteret.

Liselotte, svensk, sammenskrivning af *Lise* og *Lotte*, s.d.

Lisette, fransk, kæleform af *Elisabeth*, s.d.

Lissy, engelsk, kæleform af *Elisabeth*, s.d. Sideformer: *Lizzy*, *Lissi*, *Lissie*, *Lizzie* o.a.

Liv, nordisk (opr. norsk), egl. samme ord som islandsk *hlífr* »beskyttelse«, men almindeligvis forbindes navnet med ordet *liv*.

Liva, engelsk, kæleform af *Olivia*, s.d.

Lone, dansk, kortform af navne på *-lone* (*Abelone*, *Magdelone*, o.a.). I 1940erne var *Lone* med på pigenavnenes top ti, hvorefter det i den følgende tiårsperiode mistede en del af sin popularitet for i 1960erne igen at komme med i det almindelige navnerpertoire.

Lorenz, plattysk, af latin *Laurentius*, s.d. Også sideformer med *-tz* og *-s*: *Lorentz*, *Lorens*.

Lotte, nordisk/tysk, kortform af *Charlotte*, s.d.

Louis, fransk, af frankisk *Chlodvig* (betydning usikker), jfr. *Ludvig*. Navn på 18 franske konger siden middelalderen.

Louise, fransk, pigenavn af *Louis*, s.d. Navnedag: 31. oktober.

Lucas, bibelsk navn, latinsk form af græsk *Lukás* (af bynavnet *Lukanos*). Navnedag: 18. oktober.

Lucie, dansk, form af latinsk helgeninde-navn *Lucia*, af *lux*, »lys«. Santa Lucia var ifølge legenden af fornem siciliansk slægt

og led martyrdøden under Diokletian i 304. Hun påkaldes til hjælp ved øjenlidelser (de blindes skytshelgen), forbrændinger, blødninger m.v. Skikken med Luciafest på navnedagen d. 13. december er ny hos os, men gammel tradition i Sverige.

Ludvig, tysk, form af frankisk *Chlodvig*, se *Louis*. Navnedag: 25. august.

Lulu, kæleform, måske dannet på basis af *Louise*, efter fransk forbillede, jfr. *Mimi*.

Lydia, latin, »lyderinde, kvinde fra Lydien«.

Lykke, nyere dannelse, muligvis inspireret af svensk *Lycka*.

Lærke, nutidig dannelse, »lærke« (jfr. *Vibe*).

M

Mabel, engelsk, kortform af *Amabel* (af latin *amabilis* »værd at elske«).

Madeleine, fransk, form af *Magdalene*, s.d.

Mads, dansk, form af plattysk og gl. dansk *Mettes* (af *Mathias*, s.d. og *Matthæus*).

Magda, dansk/tysk, kortform af *Magdalene*, s.d.

Magdalene, bibelsk navn, af græsk *Magdaléné* »kvinden fra Magdala«, tilnavn til *Maria Magdalene* for at skelne hende fra Jesu moder. Kortformer: *Magda*, *Lene*, *Lena*, *Malene*, *Marlene*, s.d. Navnedag: 22. juli.

Magdelone, dansk, nydannelse til *Magdalene*, s.d.

Maggi, **Maggie**, engelsk, kæleform af *Margaret*, se *Margareta*.

Magna, latin, pigenavn af *Magnus*, s.d.

Magnus, latin, egl. tilnavn, *magnus* »stor«. Navnedag: 6. september.

Mai, nordisk, spec. svensk *Maj* (månedens). I svensk mest yndet som første led i sammensatte navne, se *Majbritt*.

Maiken, af plattysk *Mariken* (af *Maria*, s.d.).

Maja, gl. svensk kæleform af *Maria*, s.d. og *Margit*, s.d.

Majbritt, opr. svensk sammenskrivning af *Maj* (*Mai*) og *Britt*, s.d. Ifølge Kirkeministeriets liste over anerkendte fornavne kan denne navnekombination staves eller skrives på 18 forskellige måder. Navnet havde i 1950'erne og 1960'erne præg af udpræget modenavn.

Malene, dansk, kortform af *Magdalene*, s.d.

Malin, svensk, kortform af *Magdalene*, s.d.

Manfred, af tysk, *Manfried*, sammensætning: »mand« eller »megen« og »fred«.

Manja, russisk, kæleform af *Maria*, jfr. *Anja*, s.d.

Manuel, spansk, form af *Immanuel*, s.d.

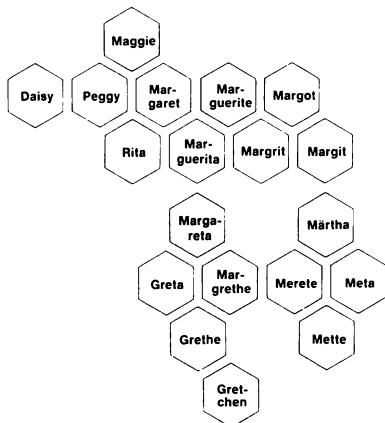
Marcel, fransk, form af italiensk *Marcello* (kæleform af *Marcus*, s.d.). Navnedag: 2. juni.

Marcus, latin, oprindelse og betydning usikker. Almindeligt romersk fornavn. Navnedag: 25. april.

Maren, af latin *Marina*, s.d. I flere hundrede år det almindeligste af alle pigenavne hos almuen, hvor nogle steder hver fjerde eller femte bondepike hed *Maren*.

Margaret, engelsk, form af *Margareta*, s.d.

Margareta, af latin *Margarita* (af græsk *margaritēs* »perle«). Navnedag: 13. juli.

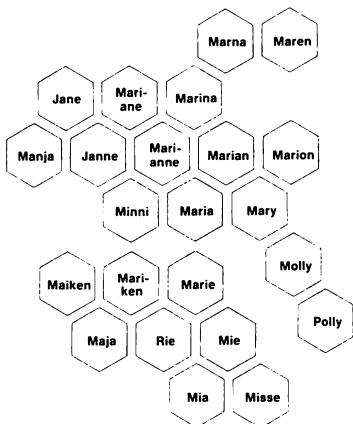
Forskellige former af navnet Margareta

Margit, svensk, form af *Margareta*, s.d.

Margot, fransk, kortform af *Marguerite*, s.d.

Margrethe, dansk, form af *Margareta*, s.d.

Marguerite, fransk, form af *Margareta*, s.d.

Forskellige former af navnet Maria

Maria, bibelsk navn, græsk *Maria* (af hebraisk *Mirjám*, *Marjám*). Betydning ukendt. Som flere andre navne blev *Maria* et »tophit« på 1970ernes navne-top ti, hvor det på få år erobrede femtepladsen. Medens *Maria* er næsten helt forsvundet – bortset fra kombinationen *Anne Marie* – sikrer *a*'et tilsyneladende stadig *Maria* en solid position på pigenavnenes top ti.

Marian, engelsk, kortform af fransk *Marianne*, s.d.

Mariane, dansk, form af fransk *Marianne*, s.d. Navnedag: 16. april.

Marianne, fransk, kæleform af *Maria*, s.d. I 1950erne var *Marianne* det almindeligste af alle pigenavne i Danmark, men allerede i den følgende tiårperiode var det på vej ud af det almindelige navnerpertoire, selv om *Marianne* ikke i dag kan siges at være gammeldags.

Marie, dansk/fransk form af *Maria*, s.d. I flere hundrede år et af de almindeligste pigenavne i den brede befolkning.

Marina, latin, pigenavn af *Marinus*, s.d.

Marinus, latin, »fra havet«, afledning af latin *mare* »hav«.

Mario, italiensk, af latin *Marius*, s.d.

Marion, engelsk, form af fransk *Marianne*, jfr. *Marian*, s.d.

Marit, svensk, dialektform af *Margit*, s.d.

Marius, latin, af romersk slægtsnavn (f.eks. *Cajus Marius*, berømt romersk feltherre).

Mark, flere muligheder: 1. tysk/engelsk kortform af latin *Marcus*, s.d. eller 2. kortform af tyske navne på *Mark*-, f.eks. *Markvard*.

Markvard, tysk, ældre plattysk *Marquart*, sammensat af *marca* »grænse« og *wart* »vogte«.

Marlene, sideform til *Malene*, s.d.

Marna, af latin *Marina*, s.d.

Martha, bibelsk navn, græsk *Martha*, af hebraisk (aramaisk) *mártá*, »frue, herskerinde«. Navnedag: 27. juli.

Martin, af latin *Martinus* »mars-agtig, krigslysten« (efter krigsguden Mars). Kendt fra flere helgener og paver, således den hellige Martin af Tours, som af beskedenhed skjulte sig i en stor flok gæs, da han i år 371 skulle vælges til biskop. Gæssene afslørede ham imidlertid ved at skræppe op. Det er historien bag skikken med mortensgås aftenen før 11. november, som er Skt. Martins helgendag (jfr. *Morten*). Skt. Martin er skytshelgen for tiggere, flygtninge og fanger, for en række erhverv, for husdyr og for markernes frodighed. Også ved flere sygdomme påkalder katolikker Skt. Martin. Navnets popularitet i de sidste 15 år skal vel ses i sammenhæng med glæden ved de »let fremmedklingende« navne.

Martine, pigenavn af *Martin*, s.d. Delvis lånt fra fransk, delvis nydannet i dansk.

Mary, engelsk, af *Maria*, s.d.

Mathias, apostelnavn, græsk *Máttias*, opr. hebraisk *Mattijáh* »Jehovas gave«. Navnedag: 24. februar.

Mathilde, tysk, af ældre *Mathilt*, sammensætning: *maht* »magt« og *hilta* »kamp« eller »strid«.

Matthæus, bibelsk navn, græsk *Matthaios*, aramaisk *Mattaj*, samme betydning som *Mathias*, s.d. Navnedag: 21. september.

Maud, engelsk, form af *Mathilde*, dannet efter ældre fransk navn *Mahault*.

Maurice, fransk, form af latin *Mauritius*, »mand med 'maurisk' (mørkt) udseende«. Helgennavn. Navnedag: 22. september.

Max, tysk, kortform til *Maximilianus* (latin af slægtsnavnet *Maximinus*). Navnedag: 12. oktober.

Melchior, bibelsk navn, egl. af persisk oprindelse (De hellige tre konger: *Casper*, *Melchior* og *Balthasar*).

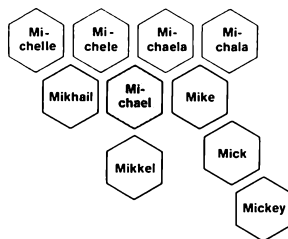
Merete, dansk, form (ældre *Mærete*) af *Margareta*, s.d.

Meta, svensk, kæleform af *Margareta*, s.d.

Mette, tysk/dansk, kæleform til *Mechtilde* (sideform til *Mathilde*, s.d.). *Mette* var 1970ernes populæreste pigenavn, næsten 50% mere benyttet end nummer to *Rikke*, s.d. Som flere andre er det et »stjerne-skud«.

Mia, svensk, kæleform af *Maria*, s.d.

Michael, bibelsk navn, hebraisk *Mikaél*, »der er som Herren«, navn på en af ærkeenglene. Beskytter af det udvalgte folk og af hele den kristne kirke; »de himmelske hærskarers fyrste«. Navnedag: 29. september, Mikkelsdag – i gamle dage skifte-dag og terminsdag. Sideform med *-k-*: *Mikael*. Sammen med *Lars* og *Søren* blandt de første af de gamle almuenaavne, som i

Forskellige former af navnet Michael

vor tid i stigende grad er blevet populære. I dag konkurrerer *Michael* med *Thomas* om førstepladsen på drengenavnenes top ti liste.

Michaela, pigenavn af *Michael*, s.d.

Michala, sideform til *Michaela*, s.d.

Mick, Mickey, engelsk, kortform af *Michael*, s.d.

Mie, dansk, kortform af *Marie*, s.d.

Mike, engelsk, kortform af *Michael*, s.d.

Mikkel, dansk, form af *Michael*, s.d. Tidligere almindeligt navn i den jævne befolkning. I nutiden er *Mikkel* måske på vej til at få en renæssance.

Mille, dansk, kæleform af *Emilie*, s.d. og *Camilla*, s.d. Sideform: *Milla*.

Milly, engelsk, af *Emily*, *Camilla* o.a. Sideformer med *-ie* og *-i*: *Millie*, *Milli*.

Mimi, fransk, kæleform dannet med udgangspunkt i navnet *Maria*, s.d. I svensk (og dansk?), også brugt som kæleform for andre pigenavne, der indeholder forbindelsen *-mi-*: *Emilie*, *Wilhelmine* o.a.

Mine, dansk, kortform af *Wilhelmine*, *Abrahamine* og andre navne på *-mine*.

Minna, flere muligheder: 1. tysk navn af gl. tysk *minna* »omtanke, herlighed«; 2. kortform af *Wilhelmina* o.a.

Miriam, bibelsk navn, hebraisk *Mirjám*, samme navn som *Maria*, s.d.

Misse, dansk, kæleform af *Marie*, s.d.

Mogens, dansk, form af *Magnus*, s.d.

Molly, engelsk, kæleform af *Mary*, s.d.

Mona, flere muligheder: 1. kortform af *Monica* og andre navne med *-mo-*: *Desdemona*, *Ramona* o.a.; 2. engelsk/tysk kortform af *Monesca* (opr. irsk helgenindenavn *Muadhnaith*, af irsk *muadh* »æsel«). Sideform med *-nn-*: *Monna*.

Monica, latin, navn på den hellige Augustins moder, af græsk *mónos*, »ene«. Navnedag: 4. maj.

Monna, se *Mona*.

Moritz, tysk, form af latin *Mauritius*, se *Maurice*.

Morten, dansk, form af *Martin*, s.d. Har i løbet af 1960'erne og 1970'erne gennemgået en eksplosionsagtig udvikling fra sjældent til populært navn. I dag hører det til på drengenavnenes top ti. Navnedag: 11. november.

Mourits, sideform til *Moritz*, s.d.

Mylius, opr. slægtsnavn, latinisering af tysk *Müller*, »møller«.

Märtha, svensk, af *Margareta*, s.d. Opr. gl. dansk form *Mærete*, jfr. *Merete*.

N

Nan, nyere kortform af *Nanna*, s.d.

Nana, nydannelse efter fransk mønster, jfr. *Mimi*, *Dodo* o.a.

Nancy, engelsk, kæleform af *Ann*, se *Anna*.

Nanette, fransk, kæleform af *Anne*, s.d.

Nanna, flere muligheder: 1. navn fra nordisk mytologi, Balders hustru; 2. kæleform af navne som *Amanda*, *Anna*, *Johanna* o.a.

Nanny, engelsk, kæleform af *Ann*, s.d.

Naomi, bibelsk navn, hebraisk »lykkelig«. (Ruts svigermor i Gl. Testamente).

Nathalie, fransk, form af helgennavnet *Natalia*, af latin *dies natalis* = Kristi fødselsdag, juledag.

Nathan, bibelsk navn, hebraisk »gave«.

Nathanael, bibelsk navn, hebraisk »Guds gave«.

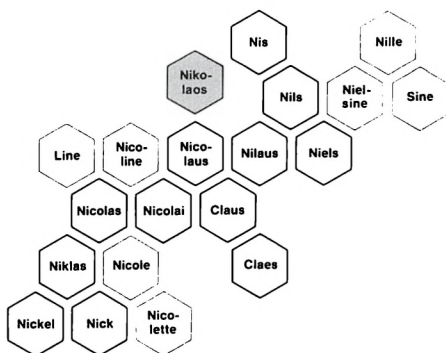
Nelly, engelsk, kæleform af *Ellen*, *Helen*, *Eleanor* o.a.

Neŕe, dansk, kortform af *Agnete*, s.d.

Nette, svensk, kortform af *Annette*, *Jeanette* o.a.

Nick, engelsk, kortform af *Nicolaus*, s.d.

Nicolaus, latin, af græsk helgennavn *Nikólaos*, sammensat af *niké* »sejr« og *láoos* »folk«. Om den hellige Nicolaus – i 300-tallet biskop af Myra – har man talrige legender. Fra den græsk-katolske kirke bredte Nicolaus-kulten sig til det øvrige Europa, hvor Nicolaus blev et af de mest almindelige navne. Skt. Nicolaus er en af de fjorten nødhjælpere; skytshelgen for rejsende, søfarende, skoleelever, en ræk-

Forskellige former af navnet Nicolaus

ke forskellige erhverv samt for ægteskabet. Navnet har dannet udgangspunkt for et stort antal afledninger i mange sprog: *Niels*, *Nis*, *Nilaus*, Claus m.fl., s.d. Navnedag: 6. december.

Nicolette, fransk, kæleform af *Nicole* (af drengenavnet *Nicolas*, se *Nicolaus*).

Niels, dansk, af latin *Nicolaus*, s.d. Almindeligste navn i Danmark i århundreder og helt op til vor egen tid et af de mest populære. Har bl.a. været yndet i navnekombinationer som f.eks. *Niels Christian*, *Niels Erik* o.a.

Nielsine, dansk, af *Niels*, s.d.

Nikolaj, dansk, af latin *Nicolai*, ejeform af *Nicolaus*, s.d. Navnedag: 6. december.

Nikoline, dansk, pigenavn af *Nicolaus*, s.d.

Nilaus, dansk, af *Nicolaus*, s.d. Tidligere specielt almindeligt på Sjælland, hvor det udtaltes med tryk på *-laus*.

Nille, dansk, kortform af *Nielsine*, *Nikoline* o.a.

Nina, russisk, kæleform af *Anna*, s.d.

Ninette, fransk, form af *Nina*, s.d.

Nini, fransk, kæleform af *Ann*, s.d.

Ninon, fransk, afledning af *Nina*, s.d.

Nis, dansk, kortform af *Niels*, s.d.

Nita, dansk, kortform af navne på *-nita*: *Anita*, *Benita* o.a.

Nonny, engelsk, kæleform til navne som f.eks. *Eleonora*, *Yvonne* o.a.

Nora, engelsk, kortform af *Eleonora*, s.d. Kendt via Henrik Ibsens »Et Dukkehjem«.

Norma, engelsk, kendt via Bellinis opera *Norma* (evt. af latin *norma* »forbillede, ideal«).

O

Octavius, af latin *octo* »otte«, opr. romersk slægtsnavn.

Oda, tysk, helgenindenavn, kortform af gl. navne på *Aud-* »rigdom«, jfr. nordiske navne som *Aud*, *Audny* o.a.

Odd, norsk, »pilespids« eller »spydspids«. Kendt fra middelalderen, nævnt i sagaer: Ørvar Odd, o.a.

Odin, nordisk, gudenavn, egl. »den rasende«.

Ofelía, af engelsk *Ophelia*, s.d.

Olaf, nordisk, opr. sammensætning af *anu*, »forfader« (jfr. *ane*) og *-leifr* »efterladt«? Olaf den Hellige (død 1030) er Norges skytshelgen. Navnedag: 29. juli.

Olav, norsk, nyere form af *Olaf*, s.d.

Ole, dansk, kortform af ældre *Oluf*, s.d. Blandt de mest almindelige drengenavne i de sidste 100 år, men ikke top-populært siden 1940'erne.

Oleg, russisk, form af nordisk *Helge*, s.d.

Olfert, fra hollandsk *Olferd*, *Olfert*. Betydning usikker.

Olga, russisk, pigenavn af *Oleg*, s.d.

Oliver, engelsk, af fransk *Olivier* »oliven-træ«.

Olivia, pigenavn af *Oliver*, s.d.

Oluf, nordisk, middelalderlig sideform til

Olaf, s.d., svarende til svensk *Olof*. Navnedag: 29. juli.

Ophelia, engelsk form af græsk »hjælp«. Kendt fra Shakespeares »Hamlet«.

Orla, keltisk, kendt fra Ossiandigtningen (jfr. *Oskar*, *Selma* o.a.).

Oskar, af irsk *Oscúr* (lånt fra nordisk *Asgeirr*, se *Asger*). Kendt fra Ossiandigtningen. Også formen *-c-*: *Oscar*.

Osmund, af oldnordisk *Osmundr*, sideform til *Asmundr* (sammensat af *ás* »as, gud« og *mundr* »beskyttelse«).

Osvald, engelsk, af ældre *Osweald*, sammensætning: *ós* »gud« og *wealda* »her-sker«. Navnedag: 5. august.

Ottília, tysk, af ældre *Odilia* (helgeninde-navn, latinsk form af *Oda*, s.d.). Også brugt som navn til det ottende barn i en familie.

Otto, tysk, kortform af ældre navne med *aud-* »rigdom«. Navnedag: 4. november.

Ove, sideform til *Áge*, s.d.

P

Palle, dansk, af ældre *Palni* (betydning og oprindelse uvis).

Patricia, engelsk, pigenavn af latin *Patri-cius*, jfr. *Patrick*.

Patrick, engelsk, form af latin *Patricius*, »adelsmand«. Skt. Patrick er Irlands skytshelgen. Navnedag: 16. april.

Paul, kortform af latin *Paulus*, »den lille«. Navn på flere hellige mænd, hvoraf den betydligste er den nytestamentlige Paulus, som i år 35 omvendte sig til kristendommen efter at have set Jesus i en åbenba-

ring udenfor Damaskus. Foretog en række missionsrejser til Europa (bl.a. Filippi, Thessalonika, Korinth) og Lilleasien (Efe-sus). I år 58 blev han fængslet i Jerusalem og ført til Rom. Halshugget under kejser Nero i år 67. Kendt fra Apostlenes Gerninger og de tretten Paulus-breve. I helgenkalenderen er der flere Paulus-festdage: 25. januar (Paulus' omvendelse), 22. marts, 29. juni (Peter og Paulus) og 30. juni (Pauli ihukommelse).

Paula, fra tysk, nydannet pigenavn af latin *Paulus*, se *Paul*.

Paulette, fransk pigenavn, af *Paul*, s.d.

Pauli, opr. efternavn, latinsk ejeform af *Paul* (Pauls søn).

Pauline, pigenavn af *Paul*, s.d.

Peder, dansk form af *Peter*, s.d.

Peggy, engelsk, kæleform af *Margaret*, jfr. *Maggi*, *Maggie*.

Peiter, frisisk form af *Peter*, s.d.

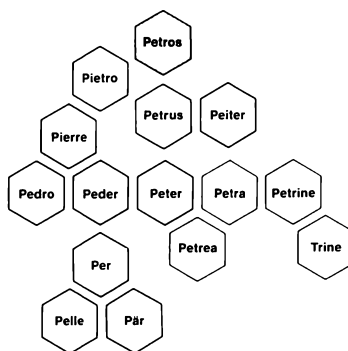
Pelle, dansk, kæleform af *Peder*, *Per*, s.d. Navnets udbredelse i nyere tid kan måske skyldes Martin Andersen Nexø's roman »Pelle Erobreren«.

Per, dansk, kortform af *Peder*, s.d. Indtil for 25 år siden blandt de 10 mest populære drengenavne.

Percy, flere muligheder: 1. opr. slægtsnavn (stednavn i Normandiet); 2. kortform af *Percival*, navn på middelalderlig sagnhelt.

Pernille, dansk, form af latinsk helgenindenavn, *Petronilla* (af slægtsnavnet *Petronius*). Pernille er et af de gamle almuenavne, der i 1970'erne blev modenavn med en 11. plads på popularitetsskalaen. Navnedag: 31. maj.

Peter, dansk, form af latin *Petrus*. Tilnavn til apostelen *Simon*, som Jesus på aramæisk kaldte *kefas*, »klippe«. Klippe hedder på græsk *petros*, hvoraf den latinske form er dannet. Sankt Peter er de skriftendes, de bodfærdiges og jomfruernes skytshelgen, og hjælper mod forskellige sygdomme samt ulykker. Siden middelalderen et af de almindeligste danske navne. *Peter* er m.a.o. et »tidløst« navn, der altid har været populært.

Forskellige former af navnet *Petros*

Petra, dansk, nydannelse af *Peter*, s.d.

Petrea, dansk, nydannelse af *Peter*, s.d.

Petrine, dansk, nydannelse af *Peter*, s.d.

Philip, af græsk *Philippos*, »hesteven«, sammensat af *phil* »elsker, ven« og *hippos* »hest«. Navnedag: 1. maj. Tidligere almindeligt navn i adelige og gejstlige kredse.

Philippa, pigenavn af *Philip*, s.d.

Pia, latin, pigenavn af *Pius* »from«. Må betegnes som et af 1980'ernes modenavne på grund af den popularitet, det i løbet af få år har opnået med en syvendeplass på fornavnenes top ti-liste.

Pierre, fransk form af latin *Petrus*, se *Peter*.

Pietro, italiensk form af latin *Petrus*, se *Pe-ter*.

Pippi, svensk nydannelse, kendt fra Astrid Lindgrens bøger om Pippi Langstrømpe.

Polly, engelsk, sideform til *Molly*, s.d.

Poul, dansk form af *Paul*, s.d. Også stavemåde med *-v-*: *Povl*. Siden middelalderen et af de almindeligste drengenavne i Danmark. I nutiden bruges det ikke meget.

Poula, dansk, nydannelse til *Poul*, s.d.

Pouline, dansk, nydannelse til *Poul*, s.d.

Preben, dansk, af ældre *Pritbiørn*, sammensætning: *Pritbor* (slavisk navn) og *bjørn*.

R

Rachel, bibelsk navn, hebraisk »hunfår«.

Ragna, nordisk, kortform af ældre pige-navne på *Ragn-* (f.eks. *Ragnhild*, s.d.).

Ragnar, nordisk, af ældre *Reginhari*, sammensætning: *regin*, »guderne« og *harja*, »kriger«.

Ragnhild, nordisk, af ældre *Ragnhildr*, sammensætning: *regin* »guderne« og *Hildr*, navn på en af valkyrierne (samme ord som *hildr* »kamp«).

Ralph, engelsk, af ældre *Radulph*, sammensætning: *rat*, »fåd« og *wolf* »ulv«. Dansk stavemåde: *Ralf*.

Randi, norsk, af ældre *Ragnfriðr*, sammensætning: *regin*, »guderne« og *friðr*, »smuk«.

Rane, nordisk, af ældre *Hrani*. Betydning ukendt, kendt fra folkevisen om Erik Glipping (hans kammersvend Rane Jonsen).

Rasmus, nordisk, af latin *Erasmus*, s.d. Tidligere har navnet haft stor udbredelse i den jævne befolkning, særlig på landet.

Rebekka, bibelsk navn, latin *Rebecca*, hebraisk *Ribhqa*, betydning uvis.

Regin, nordisk, kortform af navne på *Ragn-*, ældre *regin* »guderne«.

Regine, af latin *Regina*, hunkønnsform af *rex (regis)* »konge«.

Regitze, af ældre *Rikiza* (fra polsk). Dansk stavemåde: *Regitse*, *Regisse*.

Regnar, nordisk af ældre *Reginhari*, sammensætning: *regin* »guderne« og *harja* »kriger«.

Reidar, norsk, af ældre *Hreidar*, sammensætning: *hreid* »rede, hjemsted« og *harjar* »kriger, forsvarer«.

Reimer, nordisk, af ældre tysk *Reinmar*, sammensætning: *regin* »guderne« og *marir* »berømt«.

Reinhard, tysk, af ældre *Reginhart*, sammensætning: *regin* »guderne« og *hart* »hård«.

Reinhold, tysk, af ældre *Reginwald*, sammensætning af *regin* »guderne« og *wald* »magt, hersker«, senere erstattet af *-hold* »huld, smuk«. Nordisk form: *Ragnvald*. Navnedag: 12. januar.

René, fransk, af latin *Renatus* »genfødt«. Et af de nye navne, som har været kendt i Danmark siden slutningen af forrige århundrede, men ikke før i 1960erne fik særlig udbredelse. Er måske i dag på vej ud af vort almindelige navnerpertoire.

Richard, opr. tysk, af ældre *Rikhart*, sammensætning af *rik* »mægtig« og *hart* »hård«.

Riborg, opr. tysk, af ældre *Richburg*, sammensætning af *rik* »mægtig« og *burg* »beskyttelse«. Sideform: *Rigborg*.

Rie, dansk, kortform af *Marie*, s.d.

Rigmor, dansk, måske af ældre tysk *Ric-nut*, sammensætning: *rik* »mægtig« og *nut* »sind, sans«.

Rikke, dansk, kortform af pigenavne på *-rikke* og *-rikka* (*Frederikke*, *Ulrikka* o.a.). Nummer to på popularitetslisten i 1970'erne. Ligesom både nummer 1, *Mette*, og nummer 3, *Christina*, har *Rikke* karakter af modenavn.

Rita, italiensk, kortform af *Margherita*, se *Margareta*. Indlånt i dansk via engelsk.

Fitt, måske af *Rita*, s.d.

Roald, nordisk, af ældre *Hroald*, sammensætning af *hrodr* »berømmelse« og *vald* »hersker«.

Roar, nordisk, af ældre *Hrodgeirr*, sammensætning af *hrodr* »berømmelse« og *geirr* »spyd«.

Robert, engelsk, af ældre tysk *Hrodberht*, sammensat af *hrodr* »berømmelse« og *be-raht* »strålende«. Navnedag: 7. september.

Roger, engelsk, af ældre nordisk *Hrodgeirr*, sammensat af *hrodr* »ære, berømmelse« og *geirr* »spyd«, se *Roar*.

Rolf, nordisk, af ældre *Hrodwulf*, sammensætning af *hrodr* »berømmelse« og *wulf* »ulv«.

Ronald, engelsk, af nordisk *Ragnvald* (samme navn som tysk *Reinhold*, s.d.).

Rosa, flere muligheder: 1. latin *rosa* »rose«; 2. kortform af sammensatte navne med *Rosa* (*Rosalie*, *Rosamunde* o.a.).

Rosalie, fransk, af italiensk *Rosalia* (af latin *rosa* »rose«).

Rosalinda, tysk, ældre sammensætning af *hrodr* »berømmelse« og *linda* »skjold«.

Rose, nordisk, (opr. fransk) form af latin *rosa* »rose«.

Rosita, spansk, kæleform til *Rosa*, s.d.

Roy, engelsk, flere muligheder: 1. keltisk navn (jfr. gælisk *ruadh* »rød«); 2. fransk *roi* »konge«.

Rudi, schw./tysk, kæleform af *Rudolf*, s.d.

Rudolf, tysk, af ældre *Hrodulf*, sammensætning: *hrodr* »ære, berømmelse« og *wulf* »ulv«, jfr. *Rolf*. Navnedag: 9. december.

Rune, svensk, flere muligheder: 1. mandlig form af pigenavnet *Runa*; 2. kortform af sammensætning med *Run-* »rune, hemmelighed«.

Ruth, bibelsk navn, moabitisk kvinde i Gl. Testamente. Oprindelse og betydning ukendt. Navnedag: 8. august.

S

Sally, engelsk, kæleform af *Sarah*, se *Sara*.

Sam, engelsk, kortform af *Samuel*, s.d.

Samuel, **Schemuel**, bibelsk navn, af hebraisk »hørt af Gud«.

Sandra, engelsk, kortform af *Alexandra*, s.d.

Sanne, dansk, kortform af *Susanne*, s.d.

Sara, bibelsk navn, hebraisk *Sarah* »fyrstinde«. Navnedag: 16. maj.

Sebastian, latin *Sebastianus* af græsk *Sebastos* »hellig, ærværdig«. Den hellige Sebastian led martyrdøden i Rom i 300-tallet. Skytshelgen for svagelige børn, døende og sårede; beskytter mod pest og anden pludselig opstået sygdom. Navnedag: 20. januar.

Sebbe, dansk, af ældre *Sæbbi*, *Sibbi*, kortform af ældre *Sighbiorn* (sammensat af *Sigi* »sejr« og *biorn* »bjørn«).

Sejer, nordisk, af *Sighar*, sammensætning: *Sigi* »sejr« og *harjar* »kriger«.

Selma, flere muligheder: 1. engelsk, fra Ossiandigtningen (jfr. *Oscar*, *Orla*, o.a.), hvor det dog er et stednavn; 2. tysk, kortform til *Anselma* (jfr. *Anselm*).

Severin, latin *severinus*, af *severus* »streng, alvorlig«. Den hellige Severin, biskop af Köln i 400-tallet, blev tidligere dyrket meget i Nordvesttyskland, hvorfra navnet har bredt sig til Danmark. Her blev det i formen *Søren* et af de mest almindelige navne i den brede befolkning. Navnedag: 23. oktober.

Sibylle, af *Sibylla*, græsk betegnelse for en sandsigerske eller Apollon-præstinde.

Sidse, dansk, ældre kortform af *Cecilie*, s.d.

Sidse, dansk, ældre kortform af *Cecilie*, s.d.

Sif, nordisk gudenavn, Thors hustru. Opr. betydning »brud, hustru«.

Sigbrit, hollandsk, kendt via »Mor Sigbrit«, Christian IIs rådgiverske. Navnet er sammensat af *Sigi* »sejr« og *beraht* »lys«.

Sigfred, tysk, af ældre *Sigifrid*, sammensætning: *Sigi* »sejr« og *frida* »fred«. Tysk stavemåde: *Siegfried*.

Sigismund, tysk, sammensætning: gotisk *Sigis* »sejr« og ældre tysk *munt* »beskyttelse«.

Sigmund, nordisk, af ældre *Sigmundr*, sammensætning: *Sigi* »sejr« og *mundr* »beskyttelse«.

Signe, nordisk, af ældre *Sighni*, sammensætning: *Sigi* »sejr« og *ny* »ny«.

Signild, nordisk, flere muligheder: 1. af et ældre *Signelil*; 2. af et nu tabt navn svarende til ældre tysk *Siganhilt* (af *Sigi* »sejr« og *hilt* »strid«).

Sigrid, nordisk, ældre dansk *Sighrith*, sammensætning af *Sigi* »sejr« og *frith* »smuk, elsket«.

Sigurd, nordisk, sideform til *Sigvard*, s.d.

Sigvald, nordisk, ældre *Sighwald*, sammensætning af *Sigi* »sejr« og *wald* »magt, hersker«.

Sigvard, nordisk, af ældre dansk *Sighwarth*, sammensætning af *Sigi* »sejr« og *warth* »vagt«.

Sille, dansk, kortform af *Cecilie*, s.d.

Simon, bibelsk navn, hebraisk *Schimón*, af *Samuel*, s.d. Navn på apostel (Simon Zelotes) og flere helgener, bl.a. den såkaldte »søjlehelgen« Simon, der tilbragte mere end tredive år af sit liv på toppen af en høj søjle. Navnedag: 28. oktober.

Simone, fransk, pigenavn af *Simon*, s.d.

Sine, dansk, kortform af pigenavne på *-sine* (*Jensine*, *Hansine* osv.).

Sisse, dansk, ældre kortform af *Cecilie*, s.d. (jfr. *Sidse*).

Siv, nordisk, af *Sif*, s.d.

Sivert, dansk, af tysk *Sigvard*, s.d.

Sixten, nordisk, af ældre *Sighsten*, sammensætning af ældre *sigi* »sejr« og *sten* »sten«.

Skjalm, nordisk, oprindelse og betydning uvis.

Skjold, dansk, betydning »skjold«, kendt fra den sagnhistoriske kong *Skjold*.

Soffy, tysk, kæleform af *Sophie*, se *Sofie*.

Sofie, dansk stavemåde af tysk *Sophie*, af græsk *Sofia*, s.d. I forrige århundrede et af de mest almindelige pigenavne i den brede befolkning efter at det først havde været et »fint« navn hos gejstlighed og borgerskab.

Sofus, dansk stavemåde af tysk *Sophus*, s.d.

Solveig, nordisk, sammensætning: *solr* »bleg« og *veig* »berusende drik« eller »kamp«. Navnets udbredelse i nyere tid hænger sammen med Henrik Ibsens anvendelse af det i »Peer Gynt«.

Sonja, fra russisk, kæleform af *Sofja*, se *Sofia*.

Sophia, latin/græsk, betydning »visdom«. Helgenindenavn. Sideform: *Sophie*, *Sofie*, s.d. Navnedag: 15. maj.

Sophus, tysk, af græsk *Sophos* »klog«.

Stanley, engelsk, opr. efternavn. Populært efter den engelske opdagelsesrejsende Henry Stanley. Af stednavn, *stán* »sten« og *léah* »lund, lysning i skoven«.

Steen, se *Sten*.

Stefan, fra græsk *Stephanos* »æreskrans, krone«. Helgennavn. Navnets store udbredelse over hele Europa skyldes dyrkelsen

af flere katolske helgener, i alt 7, med navnet Stephan. Den vigtigste er Stephan Ærkemartyr (den første, som blev martyr). Han blev stenet ihjel uden for Jerusalems port. Skt. Stefan er hestens skytshelgen og påkaldes til hjælp mod hovedpine, side- sting og andre smerter. Skt. Stefans dag er 26. december.

Steffen, dansk, af *Stephanos*, se *Stefan*.

Stella, latin *stella* »stjerne«.

Sten, nordisk, af ældre *Steinar*. Flere muligheder: 1. ordet »sten«; 2. kortform af navne med *sten-*, *stein-*, f.eks. *Stenkil*, *Stenbjørn* o.a. eller *Torsten*, *Øystein* o.a. Kendt siden middelalderen og for 25 år siden et af de mest almindelige drengenavne i Danmark.

Stephan, se *Stefan*.

Steve, engelsk, af *Steven* (af *Stephanos*, se *Stefan*).

Stig, dansk, af ældre *Stigh*, form af *stigha* »stige, træde«, her: »den der stiger eller træder frem, går«.

Stina, dansk, kortform af navne på *-stin*, nydannelse til *Stine*, s.d.

Stine, dansk, kortform af pigenavne på *-stine* (Christine, Ernestine, o.a.).

Strange, nordisk, af ældre *Strangi* »streng«.

Sune, nordisk, af ældre *sun* »søn«.

Susan, engelsk, af *Susanne*, s.d.

Susanne, bibelsk navn, hebraisk, »lilje«. Efter at have været modenavn i 1950erne, gled *Susanne* i 60erne og 70erne ned i gruppen af mere almindeligt brugte pigenavne. Navnedag: 16. juli.

Susie, engelsk, kæleform af *Susan*, s.d.

Susse, dansk, kæleform af *Susanne*, s.d.

Sussi(e), dansk, af *Susie*, s.d.

Svend, nordisk, af ældre *Swen*, *Sveinn*, af betegnelsen »svend« i betydningen »fri mand som er i en andens tjeneste«. Navnedag: 3. december.

Svenne, flere muligheder: 1. dansk, af ældre *Swein*, form af ordet »svend«; 2. kæleform af *Svend*, s.d.

Svenning, nordisk, af ældre *Swening*, *Sveinung*, »Svends efterkommer«.

Sverre, norsk/islandsk *Sverrir*, af *sverra* »svirre, hvirvle rundt«.

Sybille, se *Sibylle*.

Sylvest, af latin *Silvester* »som hører til eler bor i skoven«. Navnedag: 31. december.

Sylvia, engelsk, af italiensk *Silvia* (latin *Silva* »skov«).

Synnøve, norsk, af ældre *Sunnifa*, opr. ældre engelsk *Sunngif*, sammensat af *sunne* »sol« og *gifu* »gave«. Navnets udbredelse i nyere tid skyldes Bjørnstjerne Bjørnsons »Synnøve Solbakken«.

Sys, Søs, fra barnesprog, af *Søster*, s.d.

Søren, dansk, ældre *Seffren*, *Søffren*, af latin *Severinus*, se *Severin*. Da de gamle almuenaavne (jfr. *Lars*, *Michael*, *Jesper* osv.) blev populære igen efter krigen, var *Søren* det, der først slog igennem. Navnedag: 23. oktober.

Sørine, dansk, pigenavn af *Søren*, s.d.

Søster, dansk, opr. kælenavnsagtigt ord, der nu kan bruges som egentligt pigenavn.

T

Tage, dansk, af ældre *Taki*, betydning uvis.

Tagea, dansk, nydannelse til *Tage*, s.d.

Tamara, russisk, oprindelse og betydning uvis.

Tanja, fra russisk, kortform af *Tatjana*, s.d.

Tatjana, russisk, opr. helgennavn (græsk-romersk martyr).

Taus, dansk, kortform af latin *Octavius*, romersk slægtsnavn, »ottende«.

Tea, dansk, kortform af *Dorthea*, se *Dorothea*.

Teddy, fra amerikansk, kortform af *Theodore*, se *Theodor* og *Edvard*.

Tenna, dansk, kæleform af *Hortensia*, opr. romersk slægtsnavn, af latin *hortus* »have«.

Teodor, se *Theodor*.

Teodora, se *Theodora*.

Teresa, se *Theresa*.

Terkel, dansk, af ældre *Thyrkil*, *Thørkil*, si-deformer af *Thorchild*, s.d.

Tessa, fra engelsk *Tessa*, *Tess*, kortform af *Theresa*, s.d.

Thea, se *Tea*.

Thekla, Tekla, fra græsk *Thekla*, kortform af *Theokleia* (af *Theokles*, sammensat af *Theos* »Gud« og *kledon* »rygte«). En af de tidligste helgener. Elev af Paulus, martyr i 100-tallet. Navnedag: 24. september.

Theodor, af græsk helgennavn *Theodoros*,

sammensætning af *Theos* »Gud« og *doron* »gave«. Navnets udbredelse i middelalderen skyldes dyrkelsen af den hellige Theodor, martyr fra 300-tallet. Skt. Theodor var romersk soldat, som satte ild på et hedensk tempel, hvorefter han blev fanget og torteret ihjel. Er skytshelgen for soldater. Navnedag: 9. november.

Theodora, pigenavn af *Theodor*, s.d.

Theresa, af latin *Theresia*, oprindelse og betydning uvis.

Therkel, se *Terkel*.

Thomas, græsk, apostelnavn, af aramaisk *thoma* »tvilling«. Navn på fem hellige mænd. De to vigtigste: 1. Apostelen Thomas (»den lidet troende«). Navnedag: 21. december. 2. Kirkefaderen Thomas Aquinas (1225–1274), den mest betydningsfulde filosof og teolog i middelalderen. Navnedag: 7. marts. Navnet har været udbredt over hele Europa, og er i nutiden et af de almindeligste navne i Tyskland, England, Sverige m.v. De sidste 10 år det mest populære drengenavn i Danmark, en position det sandsynligvis vil holde også ind i 1980'erne.

Thor, nordisk, gudenavn, opr. *Þunraz* »tordneren«.

Thora, nordisk, pigenavn af *Thor*, s.d.

Thorbjørn, nordisk, af ældre *Thorbjörn*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *björn* »bjørn«, optaget i dansk i nyere tid.

Thore, nordisk, af ældre *Thorir*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *wihar* »præst«.

Thorkild, nordisk, af ældre *Thorkell*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *ketill* »kedelhat, -hjelme«. Navnedag: 12. november.

Thorleif, nordisk, af ældre *Thorleifr*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *leifr* »arving«.

Thormod, nordisk, af ældre *Thormodr*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *módr* »mod, vrede«.

Thorolf, nordisk, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *ulf* »ulv«.

Thorsten, nordisk, af ældre *Thorstein*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *stein* »sten«.

Thorvald, nordisk, af ældre *Thorvaldr*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *valdr* »hersker«.

Thure, nordisk, sideform af *Thore*, s.d.

Thyra, nordisk, *Thorwi*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og et ukendt sidsteled.

Thøger, dansk, opr. navn på tysk helgen *Theodgarus* (latiniseret form), sammensætning af *þjod* »folk« og *geirr* »spyd«. Navnedag: 30. oktober.

Tilde, dansk, kortform af *Mathilde*, s.d.

Tim, fra engelsk, kæleform af *Timotheus*.

Timme, fra tysk, ældre plattysk *Timmo*, kortform af *Ditmar*, s.d.

Tina, nordisk, kortform af pigenavn på *-tina* (*Albertina*, *Bettina* o.a.). Brugen af navnet i dansk er måske svensk inspireret. *Tina* var det mest populære pigenavn i 1960'erne, hvor det bar præg af modenavn. I den følgende tiårs-periode var navnet fortsat meget populært med en 4. plads på fornavnenes top ti-liste. Også i dag er det et af de mest almindelige pigenavne her i landet.

Tine, dansk, kortform af pigenavn på *-tine*

(*Martine, Christine* o.a.). Kendt fra Herman Bangs roman »Tine«. Stærkt øget popularitet i 1970'erne. Har præg af gammelt almuenavn, der genoptages i nutiden, jfr. drengenavne som *Søren, Lars, Jesper* m.fl.

Tinne, jysk form af *Tine*, s.d. Også form med *-a: Tinna*.

Tobias, bibelsk navn, græsk form af hebraisk *Tobiah* »Gud er god«. Navnedag: 20. september.

Toke, dansk, af ældre *Toki*, kortform af *Thorkild*, s.d.

Tom, engelsk, kortform af *Thomas*, s.d.

Tommy, engelsk, kæleform af *Tom* (*Thomas*), s.d.

Toni, Tonie, kortform og kæleform af *Antonie*.

Tonny, fra engelsk, kæleform af *Anthony*, drengenavn i dansk, pigenavn i f.eks. svensk.

Tora, se *Thora*.

Torben, dansk, af *Thorbjørn*, s.d. Kendt i Danmark siden middelalderen og indtil for 25 år siden blandt de mest populære drengenavne.

Torbjørn, se *Thorbjørn*.

Tore, se *Thore*.

Torkild, se *Thorkild*.

Torleif, se *Thorleif*.

Tormod, se *Thormod*.

Torolf, se *Thorolf*.

Torsten, se *Thorsten*.

Torvald, se *Thorvald*.

Tove, dansk, kortform af forskelligt sammensatte pigenavne på *Thor-*.

Trine, dansk, kortform af *Kathrine*, s.d. Gammelt almuenavn (jfr. drengenavne som *Søren, Lars* osv.), der i 1970'erne blev modenavn med en 7. plads på popularitetsskalaen.

Troels, dansk, ældre *Thorgils*, sammensætning af gudenavnet *Thor* og *gisil* »pileskafte«. Sideform *Truels*.

Tue, dansk, kortform af *Thorbjørn* og andre sammensatte navne på *Thor-*.

Ture, sideform til *Thore*, s.d.

Tyge, dansk, kortform af forskellige sammensatte navne på *Thor-*, f.eks. *Thorkild*, s.d., latiniseret form *Tycho*. Navnedag: 16. juni.

Tøger, se *Thøger*

Tønnes, dansk, fra plattysk *Tonnies* (af *Antonius*, se *Anton*).

U

Uffe, nordisk, af gl. germansk navn. Kortform af forskellige navne, f.eks. sammensætninger på *-wulf/-wolf* (*Adolf, Ingolf, Rudolf*).

Ulf, nordisk, »ulv«.

Ulla, fra svensk, kæleform til *Ulrika*, se *Ulrika*. Almindeligt pigenavn i dag.

Ulrik, fra tysk *Ulrich*, af gl. *Odalric*, sammensætning af *uodal* »arvegods« og *richi* »rig, mægtig«. Navnedag: 4. juli.

Ulrikka, pigenavn af *Ulrik*, s.d. Navnedag: 24. marts.

Urban, latin, af *Urbanus* »dannet, kultiveret«. Navnedag: 25. maj.

Ursula, af latin *ursula* »lille hunbjørn«, af *ursus* »bjørn«. Helgeninde, ifølge legenden en engelsk kongedatter, som med 11.000 jomfruer valfartede til Rom. Led martyrdøden i Köln år 304. Skytshelgen for ingeniører, ægttestanden, flere gamle europæiske universiteter m.v. Navnedag: 21. oktober.

Uwe, måske frisisk, kortform af sammensatte navne på *Ul-* (*Ulrik* o.a.).

V W

Vagn, nordisk, betydning uvis, måske ordet »vogn«, oprindeligt brugt som tilnavn.

Valborg, af ældre tysk *Walpurgis*, sammensætning af ukendt førsteled og *burgh* »beskyttelse«. Valborgnat, 1. maj, farer heksene ifølge sagnet til Bloksbjerg.

Valdemar, nordisk, form af russisk *Vladimir*. I Danmark kendt fra Valdemar den Store (1131–82), som var opkaldt efter sin morfar storfyrst *Vladimir* af Rusland. Almindeligt drengenavn i slutningen af forrige århundrede og i begyndelsen af dette.

Valentin, af latin, *Valentinus*, afledning af *Valens* »rask, kraftig«. Helgennavn. Navnedag: 14. februar.

Walther, tysk, af ældre *Walthari*, sammensætning: *walt* »magt« og *harjar* »kriger«.

Wanda, tysk, betydning uvis.

Vera, flere muligheder: 1. fra russisk *Vjera*, opr. »tro, sand«, jfr. latin *verus* »sand«; 2. kortform af *Veronica*, s.d.

Verner, fra tysk, af ældre *Werinheri*, sammensætning af *warnen*, folkenavnet »varner« og *harjar* »kriger«.

Veronica, latin, af græsk *Berenike* »den sejrbringende«. Helgenindenavn. Navnedag: 4. februar.

Vibeke, af ældre plattysk *Wibeka* (kæleform af sammensatte navne på *vig-* »kamp«, f.eks. *Wigburg* o.a.). Almindeligt pigenavn i nutiden.

Vicki, **Vicky**, kortformer af *Victoria*, s.d. Også andre stavemåder er mulige.

Victor, latin, *victor* »sejrherre«.

Victoria, pigenavn af *Victor*, s.d. Navn på den romerske sejrsgudinde og på tidlig romersk martyr. Den kendteste bærer af navnet er vel den engelske dronning Victoria (1837–1901). Navnedag: 12. marts.

Vigga, pigenavn af *Viggo*, s.d.

Viggo, latiniseret form af ældre dansk *Wiggi* (kortform af sammensatte navne på *Vig-*). Almindeligt drengenavn i slutningen af forrige århundrede og i begyndelsen af dette.

Viktor, se *Victor*.

Vilfred, **Wilfred**, tysk, af ældre *Willifrid*, sammensætning: »vilje« og »fred«.

Wilhelm, tysk, af ældre *Willihelm*, sammensætning af »vilje« og »hjelm«. Navnedag: 28. maj.

Wilhelmine, tysk, pigenavn af *Wilhelm*, s.d.

Villads, af *Willehades*, latiniseret form af gl. engelsk helgennavn *Willehad* (sammensat af *willa* »vilje« og et ord med betydningen »kamp«).

William, engelsk, form af *Wilhelm*, s.d.

Villum, sideform af *Wilhelm*, s.d.

Willy, tysk, kortform af *Wilhelm*, s.d.

Vincent, af latin, *vincentius* »sejrende«. Helgennavn. Navnedag 22. januar.

Viola, latin, »viol«.

Visti, dansk, af ældre *Wisæti*, sammensætning af *wi* »helligdom« og *sæti* »den som sidder eller vogter«.

Vita, latin, *vita* »liv«.

Viva, latin, hunkønsform af *vivus* »levende«.

Vivi, fransk, kortform af *Vivianne*, af latin *vivus* »levende«.

Vivian, engelsk form af fransk *Vivianne*, se *Vivi*.

Volmer, dansk, form af *Valdemar*, s.d.

X

Xenia, græsk, hunkønsform af *xenos* »gæsteven«.

Y

Ydun, nordisk gudindenavn, betydning uvis.

Yrsa, nordisk, sagnhistorisk navn af uvis betydning, måske »hunbjørn«, jfr. *Ursula*.

Yvonne, fransk, af *Yvon*, et drengenavn af frankisk oprindelse.

Z

Zacharias, bibelsk navn, hebraisk, *Sacharja* »Herren har husket mig«. Navnedag: 15. marts.

Ø

Øjvind, nordisk, betydning uvis.

Østen, svensk, form af *Øystein*, s.d.

Øystein, nordisk, af ældre *Eysteinn*, sammensætning: *Ey* »?« og *steinn* »sten«.

Øyvind, se *Øjvind*.

Å

Åge, dansk, af ældre *Aki*, sammensætning af *ai* »oldefar« og *ki*, kælenavsændelse.

Ågot, norsk, af *Agathe*, s.d.

Åmund, norsk, svarende til ældre dansk *Amundi*, se *Amdi*.

Åse, nordisk, af ældre *Asa*, kortform af sammensatte pigenavne på *As-* »gud« (*Asta*, *Aslaug*, *Astrid* o.a.).

Hvad siger loven om barnets navngivning?

Inden barnet bliver 6 måneder, skal forældrene – eller den, der har forældremyndigheden – sørge for, at barnet får et fornavn og et efternavn. Barnet kan også få et mellemnavn.

Barnet får navn ved, at forældrene – eller den, der har forældremyndigheden – henvender sig til præsten eller kordegnen og oplyser, hvad barnet skal hedde og beder om en navneattest eller om at få barnet døbt.

I Sønderjylland henvender man sig til personregisterføreren hos kommunen.

Fornavn

Barnet skal have et eller flere fornavne.

Det skal være et egentligt fornavn, og man må ikke vælge et fornavn, der kan blive til ulempe for barnet.

Melleminavn

Barnet kan få et eller flere mellemnavne. Det kan f.eks. være moderens eller faderens mellemnavn eller efternavn.

Hvis man er i tvivl, om man må bruge et

navn som mellemnavn, kan man spørge kordegnen.

Efternavn

Hvis forældrene har samme efternavn, får barnet automatisk det navn ved fødslen.

Hvis forældrene ikke har samme efternavn, får barnet ikke noget efternavn ved fødslen. De – eller den, der har forældremyndigheden – kan så vælge, om barnet skal have moderens eller faderens efternavn.

Den nye regel betyder f.eks., at en enlig mor kan vælge, om hun vil give barnet sit eget efternavn eller faderens efternavn, hvis faderskabet er fastslået.

Man kan også søge om, at barnet får begge forældres efternavne med bindestreg imellem. Ansøgning skal ske til statsamtet, i København til overpræsidiets.

Frist

Hvis forældrene ikke har anmeldt barnets *efternavn* inden 6 måneder, får det moderens efternavn. Forældrene – eller den, der har forældremyndigheden – skal anmelde et *fornavn* til barnet inden 6 måneder. Hvis de ikke gør det, kan de få en bøde.

I **DANSKE FORNAVNE** gennemgår lektor Georg Søndergaard de 896 mest udbredte pige- og drengenavne. Navnene er alfabetisk opstillet, og i hvert enkelt tilfælde forklares navnets betydning; det fortælles, hvor navnet stammer fra, og forfatteren redegør for dets popularitetsgrad m.v. I et stort indledende afsnit skildrer Georg Søndergaard de danske fornavnes kulturhistorie, og beretter om dansk navneskik gennem århundreder.

Georg Søndergaard er lektor ved Odense Universitet. Han har tidligere skrevet om danske dialekter samt om danske navne og navneskik, bl.a. "Bogen om personnavne."

LADEMAN